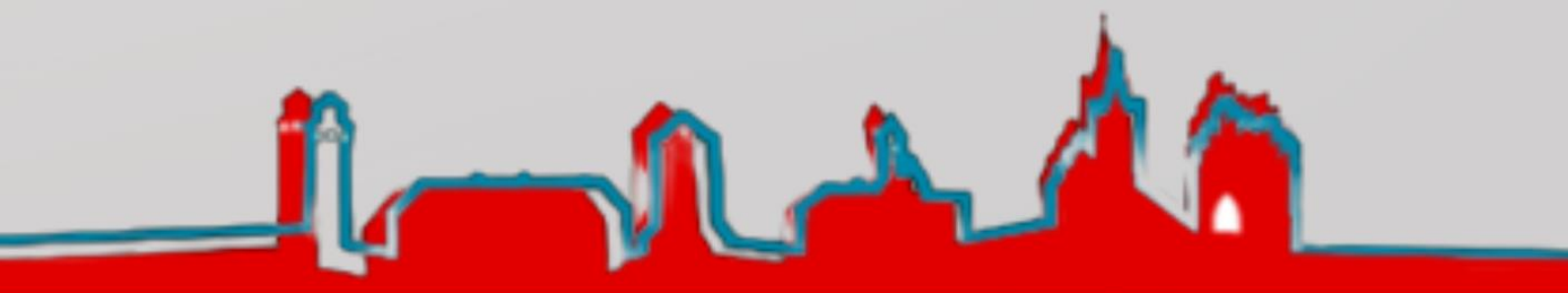

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W GMINIE MIASTA BRODNICY
NA LATA 2023-2030

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW:	3
WPROWADZENIE	4
METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	5
PODSTAWY PRAWNE	7
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	10
<i>DOKUMENTY EUROPEJSKIE</i>	10
<i>DOKUMENTY KRAJOWE</i>	11
<i>DOKUMENTY REGIONALNE</i>	12
<i>DOKUMENTY LOKALNE</i>	12
CHARAKTERYSTYKA BRODNICY	13
POŁOŻENIE BRODNICY	13
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	14
RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA	16
WYCHOWANIE I EDUKACJA	19
KULTURA, SPORT I REKREACJA	20
OPIEKA ZDROWOTNA	21
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	21
WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	22
POMOC SPOŁECZNA	24
ZASOBY INSTYTUCJONALNE MIASTA	27
DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	28
WSPIERANIE RODZINY	28
WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	36
ZDROWIE PSYCHICZNE	40
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH	43
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	53
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	62
PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	67
WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	71
ANALIZA SWOT	75
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	79
MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	79

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	80
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	100
RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	101
SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII	102
KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII.....	103
MONITORING I EWALUACJA.....	103
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	109
BIBLIOGRAFIA	110
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	111
SPIS RYSUNKÓW	111
SPIS TABEL	111
SPIS WYKRESÓW	112

WYKAZ SKRÓTÓW:

BCK	Brodnicki Dom Kultury
BCW	Brodnickie Centrum Wolontariatu
DPR	Dział Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KCPU	Krajowe Centrum Profilaktyki Uzależnień
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Brodnicy
KS	Kluby Seniora
MIASTO	Gmina Miasta Brodnicy
MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy
MPBP	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Brodnicy
MZI	Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Brodnicy
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	(ang. <i>non-government organization</i>) organizacja pozarządowa
OSIR	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Brodnicy
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy
PES	podmioty ekonomii społecznej
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
pp.	punkt procentowy
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brodnicy
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Brodnicy
STRATEGIA	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy w Brodnicy
UM	Urząd Miejski w Brodnicy
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Brodnicy

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030 jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Miasta. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Miasta, analizę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring oraz ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- ➔ wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- ➔ wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- ➔ zdrowie psychiczne,
- ➔ profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- ➔ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- ➔ aktywizacja i integracja społeczna seniorów,
- ➔ promocja zatrudnienia, reintegracja społeczno-zawodowa osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- ➔ wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne podejmowane przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe oraz najważniejsze problemy wynikające z analizy danych zastanych.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Miasta dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego oraz integracji społecznej.

METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele strategiczne, operacyjne oraz poszczególne zadania mają na celu przybliżyć Miasto do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Brodnicy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- ➔ **planowanie strategiczne** (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;

- ➔ **planowanie taktyczne** (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- ➔ **planowanie operacyjne** (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych².

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Miasta w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak np. Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Miasta w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Mieście. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Miasta jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Miasto za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.

² R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Określenie celów priorytetowych i zadań

W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Miasta. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii

Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiedniemu wspieraniu oraz wzmocnieniu potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się *partycypacją społeczną*, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurystyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*³.

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1577),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1205),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 633 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685 z późn. zm.).

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 377 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2021 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 172 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Pośłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(Dz. U. z 2022 r. poz. 1634),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(Dz. U. z 2021 r. poz. 217 z późn. zm.).

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2354 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1105),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1264 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023–2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju, regionu oraz o charakterze lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ➔ rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- ➔ rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- ➔ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- ✓ „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- ✓ „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- ✓ „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- ✓ „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną,

większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;

- ✓ „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
- ✓ „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- ✓ „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁴.

DOKUMENTY KRAJOWE

Niniejsza Strategia jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- ➔ **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)** jest głównym dokumentem strategicznym Polski, który przedstawia największe wyzwania dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz wskazuje na kluczowe kierunki działań w tym obszarze. W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych, w tym polityki społecznej, których celem jest poprawa jakości życia Polaków, a także rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Według Strategii, rozwój Polski powinien odbywać się w ramach 3 celów szczegółowych: poprzez wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, a także skuteczną działalność państwa i instytucji służącą wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
- ➔ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁵. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

⁴ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

⁵ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- ➔ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
- ✓ **Krajowy program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej**, która stanowi kluczowy dokument umożliwiający prawidłowe wdrożenie założeń Umowy Partnerskiej UE i Polski w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji, promowania łączenia społecznego i walki z ubóstwem. Nadrzędnym celem działań przewidzianych w Programie jest wzmocnienie istoty podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej jako elementów aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dostawców usług użyteczności publicznej, a także realizatorów zadań z zakresu rozwoju lokalnego. Program przewiduje w szczególności wzmocnienie partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z lokalnymi samorządami, rozwijanie rynku pracy w zakresie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększenie konkurencyjności PES oraz upowszechnianie pozytywnego wizerunku podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej.

DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszym dokumentem strategicznym dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnica na lata 2023-2030 jest Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku, tj. Strategia Przyspieszenia 2030+, oraz Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030. Na szczeblu powiatowym wiodącym dokumentem wpływającym na lokalną politykę społeczną Brodnicy jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Brodnickim na lata 2016- 2021.

DOKUMENTY LOKALNE

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla Brodnicy *Strategia Rozwoju Gminy Miasta Brodnicy na lata 2016 - 2023*, która określa podstawowe kierunki lokalnego rozwoju społecznego i gospodarczego Miasta w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest rozwój potencjału gospodarczego w oparciu o racjonalną i zrównoważoną eksploatację walorów i zasobów lokalnych, rozwój kapitału społecznego oraz wzrost atrakcyjności regionu.

CHARAKTERYSTYKA BRODNICY

POŁOŻENIE BRODNICY

Brodnica jest miejską jednostką administracyjną położoną w centralnej części powiatu brodnickiego w województwie kujawsko-pomorskim. Jednostka sąsiaduje z 3 gminami leżącymi w powiecie brodnickim, tj. z gminą wiejską Brodnica, Bobrowo oraz Zbiczno. Miasto jest siedzibą instytucji powiatowych i obejmuje łącznie 16 osiedli. Jednostka mieści się na terenach sprzyjających rozwojowi gospodarczemu, gdyż na jej obszarze dostępna jest atrakcyjna infrastruktura komunikacyjna, tj. droga krajowa nr 15, drogi wojewódzkie nr 560, 543 i 544, kolej umożliwiająca bezpośrednie dotarcie do Gdyni, Katowic, Torunia, Grudziądza, Bydgoszczy i Laskowic Pomorskich, a także dostępna jest komunikacja miejska, PKS i ścieżki rowerowe dla osób niezmotoryzowanych.

Miasto obejmuje powierzchnię 23,15 km², czyli 2,2% powierzchni powiatu. Atrakcyjność Brodnicy ugruntowana jest również walorami przyrodniczymi, czyli usytuowaniem na terenie Brodnickiego Parku Krajobrazowego na Pojezierzu Brodnickim, a także licznymi zabytkami, w tym kościołami, ruinami zamku krzyżackiego, pałacem, czy spichlerzem.

Rysunek 1. Położenie Brodnicy na tle Polski

Źródło: google.com

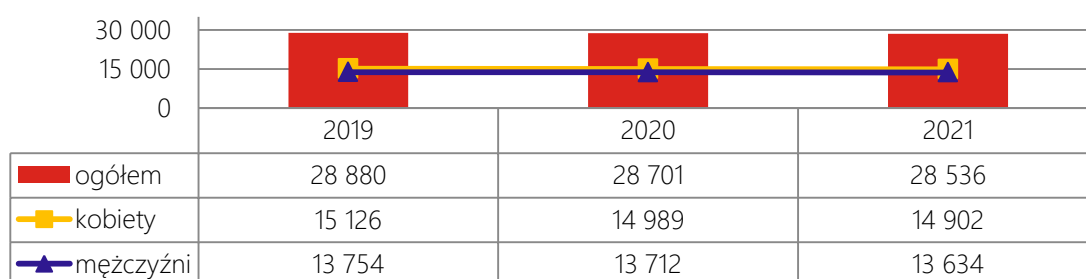

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna jest rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, a zarazem determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Według danych statystycznych, na koniec 2021 roku populacja Miasta liczyła 28 536 osób. Zauważalna jest dysproporcja względem płci mieszkańców, gdyż Brodnicę zamieszkują 14 902 kobiety (52,2%) oraz 13 634 mężczyzn (47,8%), a wskaźnik feminizacji na koniec 2021 roku wyniósł 109. Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzega się problem depopulacji Miasta, gdyż w 2021 roku w stosunku do 2019 roku liczba jego mieszkańców zmniejszyła się o 344 osoby, tj. o 1,2%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta z podziałem na płeć w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku odnotowanych zostało łącznie 336 zameldowań, a także 449 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji w ruchu wewnętrznym ukształtowało się na ujemnym poziomie, tj. -113, czyli -3,9 na 1000 mieszkańców. W okresie lat 2019-2021 liczba zameldowań i wymeldowań, a także wskaźnik salda migracji ulegał wahaniom, jednakże zawsze przyjmował wartość ujemną – w 2020 wyniósł -1,0, natomiast w 2019 roku -0,7. Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowane zostały poniżej.

Tabela 2. Saldo migracji w Mieście w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
napływ osób	406	272	336
odpływ osób	425	300	449
saldo migracji wewnętrznych	-19	-28	-113
saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców	-0,7	-1,0	-3,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku na terenie Miasta zawartych zostało 159 związków małżeńskich, co oznacza, że na 1000 mieszkańców zawarto 5,5 małżeństw. W porównaniu do 2019 roku oznacza to tendencję wzrostową, a wskaźnik ten wyniósł wówczas 5,4.

Przyrost naturalny na 1000 ludności, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów podzielona przez 1000, na przestrzeni ostatnich lat uległ systematycznemu i znacznemu spadkowi. Należy zauważyć, że przyrost w omawianym okresie zmniejszył się osiągając wartości ujemne. W 2021 roku urodziło się 348 dzieci, a zmarło 375 osób, w wyniku czego przyrost naturalny wyniósł -27, a na 1000 mieszkańców było to -0,94. Sytuacja demograficzna w Brodnicy co roku wskazuje na niekorzystną tendencję, niemniej kształtuje się na nieco korzystniejszym poziomie niż ma to miejsce w całym powiecie brodnickim, gdyż w 2021 roku, przyrost naturalny na 1000 ludności wyniósł na jego obszarze -1,75.

Tabela 3. Przyrost naturalny w Mieście i w powiecie brodnickim w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
urodzenia żywe	345	334	348
zgony	265	340	375
przyrost naturalny	80	-6	-27
przyrost naturalny na 1000 ludności	2,78	-0,21	-0,94
przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie	2,27	-0,61	-1,75

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Brodnicy według ekonomicznych grup wieku w roku 2021 przedstawiała się następująco:

- ➔ 20,2% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- ➔ 58,1% mieszkańców Miasta było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- ➔ 21,7% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet jest to 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Brodnicy. Na przestrzeni lat 2019-2021 zauważa się negatywną tendencję w zakresie przemian demograficznych, która spowodowana jest znaczącym i systematycznym wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku produkcyjnym. W przypadku osób do 18 roku życia, ich udział zwiększył się, jednakże był niższy niż odsetek seniorów. Udział mieszkańców w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Mieście prezentuje się nieco korzystniej od wskaźników w całym kraju. Struktura demograficzna w Polsce wskazuje na udział 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,2% w wieku produkcyjnym oraz 22,6% w wieku poprodukcyjnym w całej populacji.

Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności Brodnicy w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	19,8%	20,0%	20,2%
wiek produkcyjny	59,6%	58,9%	58,1%
wiek poprodukcyjny	20,6%	21,1%	21,7%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

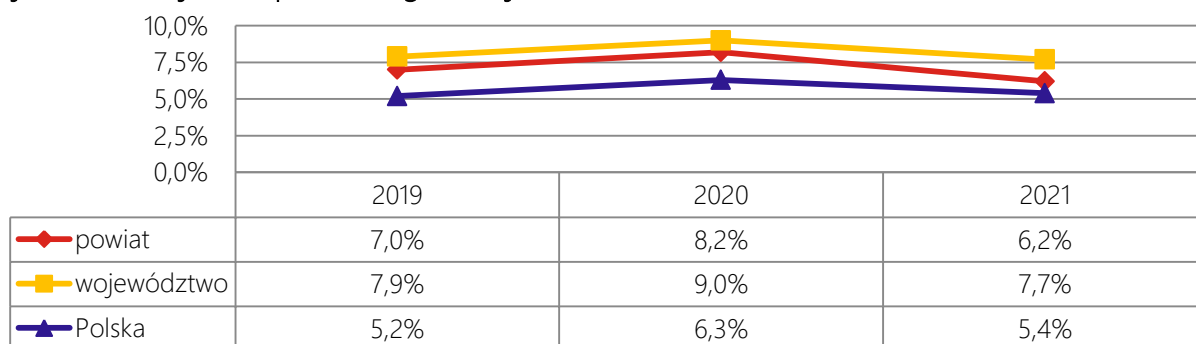

RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest **stopa bezrobocia rejestrowanego**, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo.

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gminnych jednostek samorządu terytorialnego nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie brodnickim, która w 2021 roku ukształtowała się na poziomie 6,2%, zatem była znacząco niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim (o 1,5 pp.), a zarazem wyższa niż w całej Polsce (o 0,8 pp.). Zarówno w przypadku powiatu, jak i całego województwa oraz kraju, w latach 2019-2021 zauważalne było wahanie niniejszego wskaźnika, którego powodem była m.in. pandemia SARS-CoV-2 w latach 2020-2021 i konieczność wprowadzania licznych obostrzeń, które ograniczyła aktywność podmiotów gospodarczych, szczególnie w 2020 roku. Analizując poziom stopy bezrobocia w powiecie na tle województwa należy stwierdzić również, że sytuacja na lokalnym rynku pracy jest korzystniejsza dla osób poszukujących pracy i zmagających się z bezrobociem, co ma kluczowy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy Brodnicy, skalę problemów społecznych oraz konieczność udzielania pomocy i wsparcia osobom w trudnej sytuacji finansowej, spowodowanej brakiem zatrudnienia oraz ubóstwem.

Wykres 2. Stopa bezrobocia w powiecie brodnickim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku)

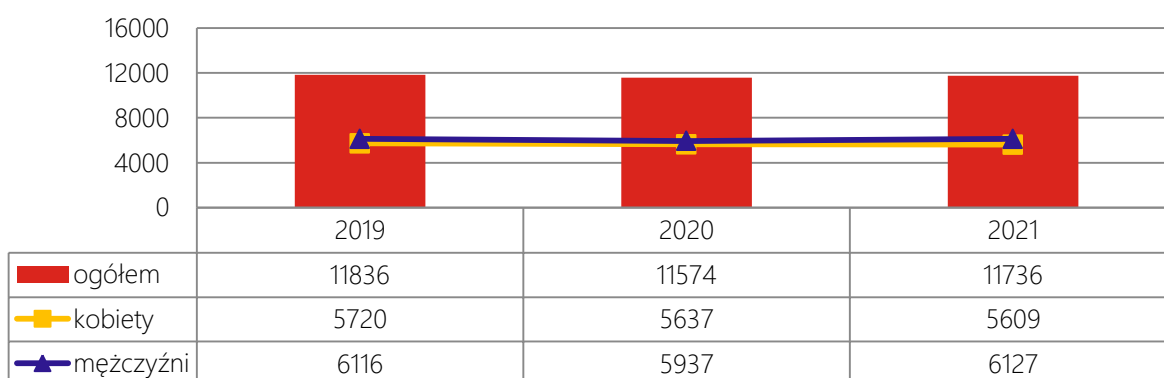

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Poniżej zostały przybliżone dane z Głównego Urzędu Statystycznego na temat osób pracujących w Mieście w latach 2019-2021. Jak można zauważyć, ogólna liczba osób podejmujących się pracy zarobkowej ulegała w tym okresie wahaniom, a w 2021 roku w stosunku do 2019 roku zmniejszyła się o 0,9%. W 2021 roku w Brodnicy na 1000 osób pracowało 411 mieszkańców⁶. Należy zauważyć znaczną dysproporcję pod względem płci – w 2021 roku, podobnie jak w latach poprzednich, kobiety stanowiły 48% wszystkich pracujących.

⁶ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

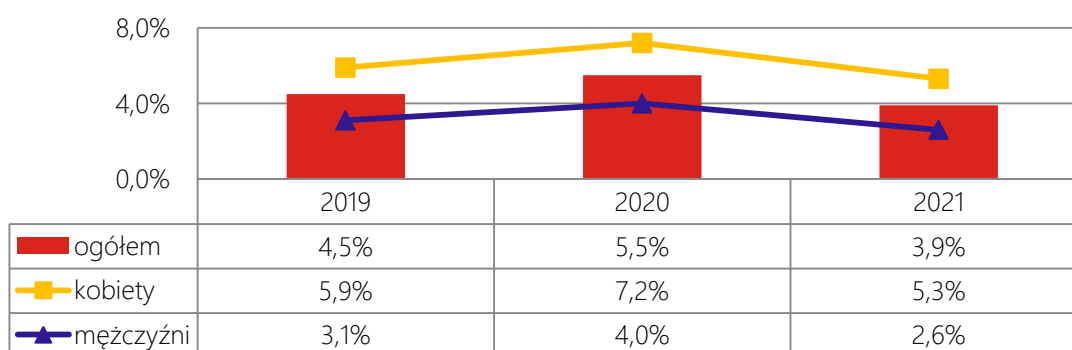
Wykres 3. Liczba osób pracujących w Mieście w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2019-2021 ulegał nieznacznym wahaniom, a w 2021 roku ukształtował się na najniższym poziomie tj. 3,9% i był niższy o 1,6 pp. w porównaniu do roku poprzedniego, a zarazem o 0,6 pp. niższy w stosunku do roku 2019. Należy stwierdzić, iż w Mieście obecna jest dysproporcja pod względem płci osób bezrobotnych, gdyż w 2021 roku bez pracy pozostawało 5,3% kobiet w wieku produkcyjnym, natomiast w przypadku mężczyzn wskaźnik ten ukształtował się na poziomie znacznie niższym, tj. 2,6%, zatem różnica wyniosła 2,7 pp. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można, iż zarówno udział bezrobotnych kobiet, jak i mężczyzn ulegał wahaniom.

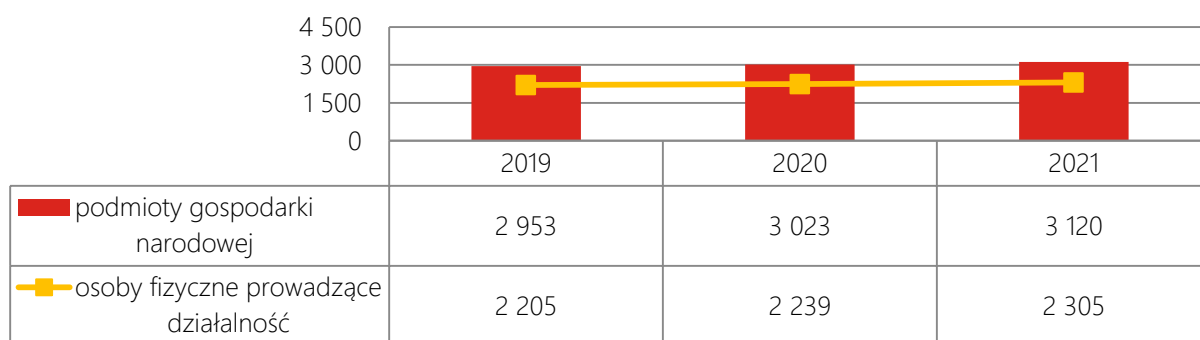
Wykres 4. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości lokalnej, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. Na koniec 2021 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 3 120 podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność na terenie Brodnicy, spośród których większość prowadzona była przez osoby fizyczne, gdyż było ich 2 305 (74%). W latach poprzednich zauważa się podobny trend w zakresie liczby podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne. W omawianym okresie liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON ulegała systematycznemu wzrostowi, który wyniósł 167, czyli 6%.

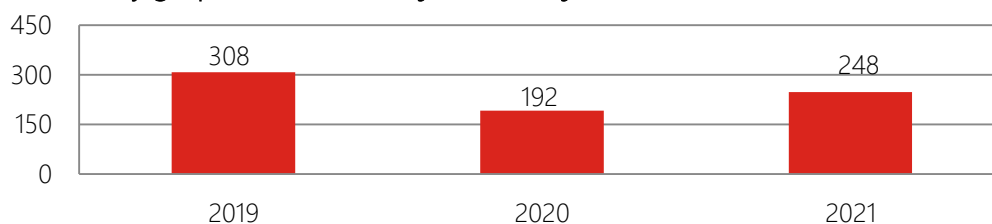
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2021 roku w Mieście zarejestrowanych zostało 248 nowych podmiotów gospodarki narodowej. Na przestrzeni ostatnich 3 lat zauważalne było wahanie liczby nowopowstałych przedsiębiorstw, a w 2021 roku w stosunku do 2019 roku ich liczba zmniejszyła się o 160, tj. 20%. Niekorzystne zmiany w zakresie rozwijania lokalnego rynku usług oraz tworzenia nowych podmiotów gospodarki narodowej, które zauważa się w 2020 roku mogą być konsekwencją pandemii SARS-CoV-2 i wdrożonych obostrzeń.

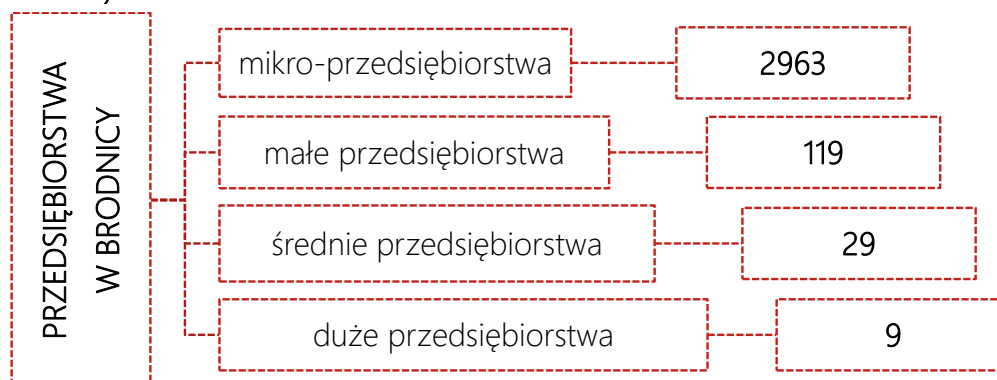
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działających w Brodnicy według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa, które zatrudniają do 9 pracowników, a na koniec 2021 roku było ich 2 963. Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Mieście 119, średnich przedsiębiorstw, w których zatrudnienie znajduje od 50 do 249 osób jest w Brodnicy 29, natomiast dużych przedsiębiorstw liczących do 999 pracowników jest 9.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Brodnicy według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

WYCHOWANIE I EDUKACJA

Gmina miejska Brodnica w ramach swojej działalności jest podmiotem odpowiedzialnym za organizację placówek oświatowych funkcjonujących na jej terenie.

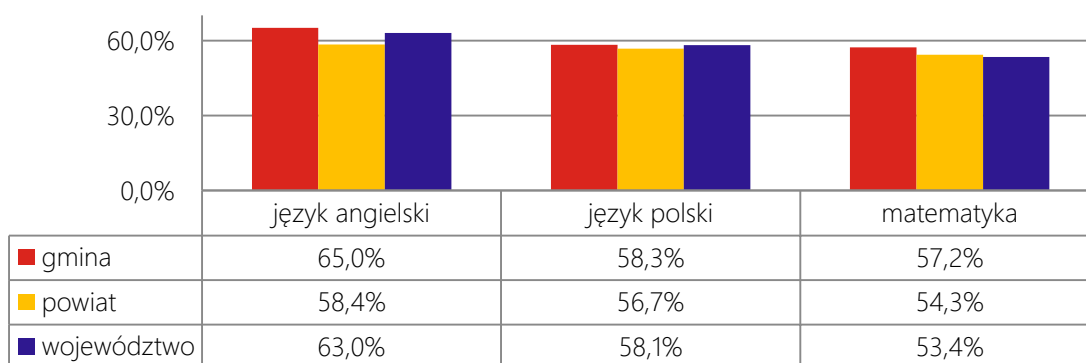
Dzieci i młodzież zamieszkujące Miasto pobierają naukę w 5 szkołach podstawowych, natomiast młodsze dzieci uczęszczają do 3 przedszkoli samorządowych wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach. Ponadto, w Mieście funkcjonują 3 żłobki i 4 kluby dziecięce. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3 liczą łącznie 192 miejsca i umożliwiają podjęcie aktywności zawodowej przez rodziców. Na terenie Miasta znajduje się również 12 niepublicznych przedszkoli oraz 1 liceum ogólnokształcące.

W ramach bieżącej działalności placówek szkolnych uczniowie objęci są kompleksowym wsparciem pedagogów, logopedów, psychologów oraz nauczycieli, a gdy zauważona zostanie potrzeba objęcia ucznia specjalistyczną pomocą, kierowani są oni do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Ponadto, na świetlicach szkolnych organizowane są zajęcia i animowanie czasu, a każda placówka zapewnia dostęp do ciepłego posiłku, w tym w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*.

W placówkach oświatowych organizowane są zajęcia doszkalające i rozwijające, w tym koła naukowe i sekcje sportowe, które urozmaicają czas wolny dzieci i młodzieży, a także wpływają na ich indywidualne zdolności i zainteresowania. Władze lokalne organizują dowóz dzieci do placówek szkolnych oraz do szkół specjalnych i ośrodków rehabilitacyjnych w przypadku dzieci z niepełnosprawnościami. W Brodnicy funkcjonuje specjalny fundusz stypendialny dla uzdolnionych uczniów, czyli Stypendia Burmistrza Brodnicy, które dedykowane są młodym mieszkańcom osiągającym wysokie wyniki w nauce, sztuce i sporcie.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Miasta, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu i województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 roku. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Brodnicy uzyskali najlepsze wyniki w stosunku do uczniów z całego powiatu i województwa ze wszystkich części. W przypadku matematyki różnica w stosunku do powiatu i województwa wyniosła kolejno 2,9 pp. i 3,8 pp., wyniki z części z języka obcego były wyższe w stosunku do powiatu o 6,6 pp., a do województwa o 2 pp., natomiast w przypadku języka polskiego różnica wynosiła 1,6 pp. w stosunku do powiatu i 0,2 pp. do w porównaniu do województwa.

Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku uczniów z terenu Miasta, powiatu oraz województwa

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Aktywność kulturalna mieszkańców Brodnicy odbywa się między innymi przez działalność **Brodnickiego Domu Kultury**. Przedmiotem działalności Domu jest rozwijanie kultury artystycznej oraz stwarzanie mieszkańcom możliwości twórczego uczestnictwa w kulturze, poprzez organizowanie imprez kulturalnych, konkursów, wernisaży, warsztatów, wystaw i innych przedsięwzięć rozrywkowo-rekreacyjnych, ale także w ramach rozwijających się w jego strukturach stałych kół zainteresowań, zespołów artystycznych oraz różnorodnych form zespołowego uczestnictwa w kulturze. BDK prowadzi wieloaspektową działalność w zakresie promocji rozwoju kulturalnego i upowszechniania narodowej kultury wśród mieszkańców. Kluczowym podmiotem prowadzącym działalność w zakresie upowszechniania lokalnych tradycji jest **Muzeum w Brodnicy**. Popularyzowanie kultury lokalnej, umacnianie poczucia tożsamości regionalnej, edukacja kulturalna dzieci i młodzieży, integracja społeczna, a także promowanie walorów przyrodniczych i turystycznych regionu odbywa się poprzez udostępnianie wystaw tematycznych, udział w programach digitalizujących zbiory, organizowanie festynów tematycznych i spotkań z lokalnymi twórcami i historykami, a także koncertów, konkursów i sympozjów.

Istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz poziom integracji lokalnej społeczności mają instytucje prowadzące działalność kulturalną, rekreacyjną oraz sportową. W Mieście zadania w tym obszarze realizowane są w ramach działalności **Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej**. Biblioteka organizuje szereg wydarzeń artystycznych, koncertów, pikników, spotkań, konkursów, a także turniejów sportowych i pogadarek tematycznych dla ogółu mieszkańców. Ponadto, jednostka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców, organizuje spotkania i zajęcia tematyczne dla dzieci oraz prowadzi lekcje biblioteczne dla uczniów. W zakresie promocji czytelnictwa ważnym elementem podejmowanych przez Bibliotekę działań jest prowadzenie aktywności w *social mediach*, włączanie się w ogólnopolskie akcje, jak „Mała Książka - Wielki Człowiek” czy „Cała Polska Czyta Dzieciom”, ale też dystrybucja książek i czasopism dostosowanych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Na terenie Brodnicy mieszczą się również liczne zabytki, jak: gotycki kościół św. Katarzyny z XIII w., ruiny zamku krzyżackiego, fragment ratusza z końca XIV w., pałac Anny Wazówny z II połowy XVI w., spichlerze barokowe i barokowy zespół poreformacki.

Główną jednostką realizującą działania na rzecz upowszechniania kultury fizycznej na terenie Brodnicy jest **Ośrodek Sportu i Rekreacji w Brodnicy** wraz z przynależącą do niego infrastrukturą, m.in. plażą i kąpieliskiem nad jeziorem Niskie Brodno, przystanią kajakową, kortami tenisowymi, kręgielnią, sauną, halą i boiskami sportowymi. Ponadto na terenie Miasta znajdują się obiekty sportowe, w tym boiska przy szkołach, siłownię i place zabaw, które dedykowane są zarówno dzieciom, jak i dorosłym i osobom starszym.

OPIEKA ZDROWOTNA

Nieodpłatna opieka zdrowotna oraz ambulatoryjna opieka specjalistyczna świadczona jest dla mieszkańców Brodnicy w ramach działalności licznych przychodni, poradni i zakładów opieki zdrowotnej, ale także szpitala powiatowego – **Zespół Opieki Zdrowotnej im R. Czerwiakowskiego**, przy ul. Wiejskiej 9.

Placówka ochrony zdrowia świadczy szerokie usługi medyczne w ramach:

- ➔ Szpitalnego Oddziału Ratunkowego z Salą Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego,
- ➔ Oddziału Wewnętrzznego,
- ➔ Oddziału Chirurgii Ogólnej,
- ➔ Oddziału Urazowo-Ortopedycznego,
- ➔ Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- ➔ Oddziału Rehabilitacji Ogólnej,
- ➔ Oddziału Położniczo-Ginekologicznego,
- ➔ Oddziału Pediatrycznego,
- ➔ Oddziału Neonatologii,
- ➔ Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego.

W szpitalu zapewniona jest również nocna i świąteczna opieka zdrowotna, dostęp do apteki i bloku operacyjnego.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2021 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 262 739 porad dla mieszkańców Brodnicy, a ich liczba w porównaniu do 2019 roku zwiększyła się o 0,5%. Liczba udzielonych porad przypadających na 1 mieszkańca wyniosła 9,2.

Tabela 5. Liczba udzielonych porad zdrowotnych na terenie Mieście w latach 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba porad w ramach POZ	261 374	223 374	262 739
liczba porad POZ na 1 mieszkańca	9,1	7,8	9,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Brodnicy o bezpieczeństwo i porządek dbają w szczególności funkcjonariusze **Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy**.

Ochronę przeciwpożarową w Mieście zapewnia z kolei **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Brodnicy** dysponująca 8 pojazdami gaśniczymi, a także 2 Ochotnicze Straże Pożarne w Mieście i OSP, które mieszczą się na terenie sąsiednich gmin.

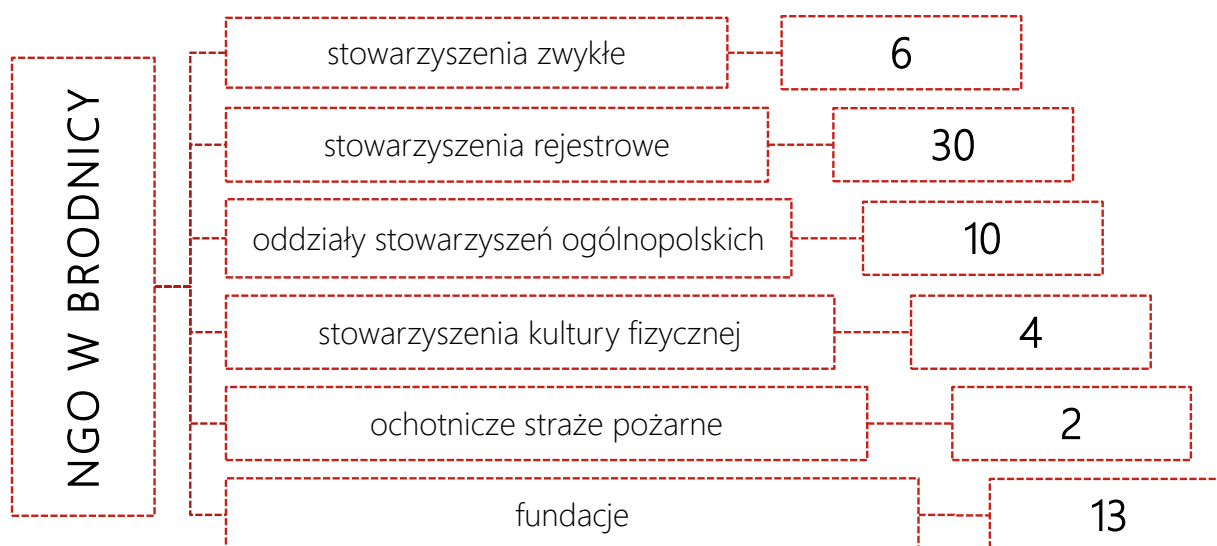

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku⁷. Celem podejmowanych działań jest m.in. budowanie kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizowanie grup społecznych i jednostek do większej aktywności obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej⁸. Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁹.

Na terenie Brodnicy zarejestrowanych jest łącznie 65 organizacji pozarządowych, wśród których największy udział mają stowarzyszenia rejestrowe (30) oraz fundacje (13) i lokalne oddziały stowarzyszeń krajowych (10). Wśród podmiotów pozarządowych znajdują się organizacje, których obszarem działalności jest szeroko pojęta pomoc społeczna, wsparcie osób potrzebujących i świadczenie usług społecznych, m.in.: Stowarzyszenie „Uśmiech Dziecka”, Towarzystwo Rodziców Dzieci Specjalnej Troski, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Od Nowa”, Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Agis”, Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Społecznego „Stoper”, Fundacja „Pomoc Afryce Zachodniej”, Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Volo Vivere”, Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Brodnicy, Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Brodnicy, Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Brodnicy i Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Brodnicy.

⁷ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁸ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

⁹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Brodnicy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie Współpracy Gminy Miasta Brodnicy z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na rok 2021 rok* zatwierdzonym uchwałą nr XVIII/179/2020 Rady Miejskiej w Brodnicy z dnia 29 października 2020 roku. **Kluczowym celem** programu jest: „budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy Miastem a Organizacjami oraz określenie zasad regulujących tą współpracę”.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację poszczególnych **celów szczegółowych**, wśród których znajduje się:

1. Wzmacnianie potencjału Organizacji;
2. Rozwijanie partnerstwa publiczno-społecznego;
3. Wspieranie inicjatyw, nowatorskich pomysłów i rozwiązań zwiększających świadomość społeczeństwa obywatelskiego;
4. Prezentacja dorobku Organizacji i promowanie ich osiągnięć;
5. Uzupełnienie działań Miasta w zakresie nieobjętym przez struktury samorządowe;
6. Zwiększenie aktywności Organizacji w wykorzystywaniu środków pozabudżetowych na rzecz mieszkańców Gminy Miasta Brodnicy;
7. Wspieranie oraz powierzanie Organizacjom zadań publicznych.

Działalność na rzecz lokalnej społeczności przybiera różnorodną formę, dlatego organizacjom pozarządowym zlecane jest realizowanie zadań publicznych oraz przyznawane są dotacje na wdrażanie projektów o różnej specyfice. Niemniej, obszar działań możliwych do finansowania ze środków publicznych w ramach współpracy Miasta z NGO jest uregulowany, a katalog tych priorytetowych został ujęty w Programie. Wśród obszarów działalności określonych jako priorytetowe znajdują się:

- ➔ działania z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, tradycji regionu i promocji,
- ➔ upowszechnianie kultury fizycznej, w tym sportu,
- ➔ działania z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- ➔ działania na rzecz promocji i ochrony zdrowia,
- ➔ działania na rzecz turystyki, promujące miasto, jego historię i tradycje,
- ➔ działania na rzecz ochrony środowiska i przyrody,
- ➔ działania na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ➔ działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- ➔ wspieranie działań na rzecz zrzeszania i współdziałania organizacji pozarządowych.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, a jej formy obejmują wsparcie finansowe, tj. udzielanie dotacji, oraz pozafinansowe, czyli udzielanie merytorycznej i administracyjnej pomocy, a także promowanie.

W 2021 roku Miasto udzieliło NGO dotacje w łącznej wysokości 1 289 600,00 zł, z tego 1 279 600,00 zł w trybie otwartych konkursów i 1 dotacja w kwocie 10 000,00 zł w trybie poza konkursowym. Współpraca została podjęta z 37 organizacjami, a 9 stowarzyszeniom Miasto zapewniło lokal.

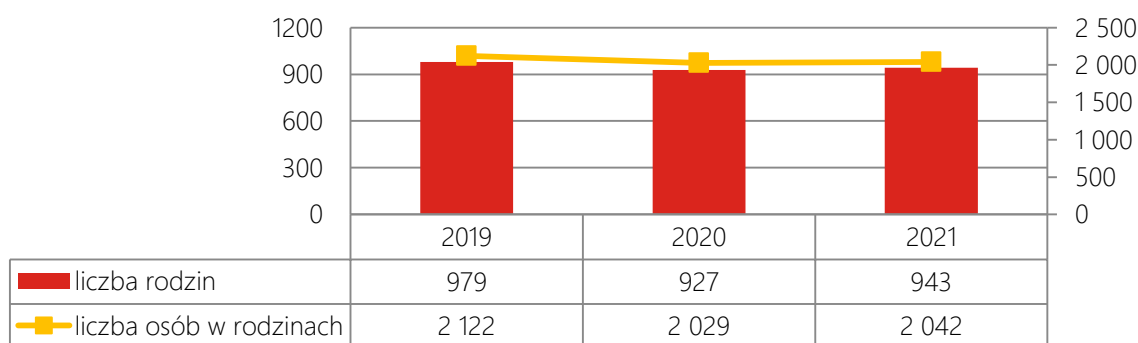

POMOC SPOŁECZNA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Burmistrza Brodnicy oraz uchwałami Rady Miejskiej.

W latach 2019-2021 liczba rodzin objętych wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej ulegała niewielkim wahaniom. W 2021 roku pomocy udzielono 943 rodzinom liczącym 2 042 członków. W porównaniu do roku poprzedniego liczba rodzin zwiększyła się o 1,7%, z kolei w stosunku do 2019 roku zmniejszyła się o 36 rodzin (3,7%). W przypadku liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS zauważa się spadek w porównaniu do 2019 roku o 3,7%, a do 2020 roku – wzrost o 0,6%. Udział liczby osób objętych pomocą społeczną w ogóle mieszkańców Miasta wyniósł w 2021 roku 5,82% populacji. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

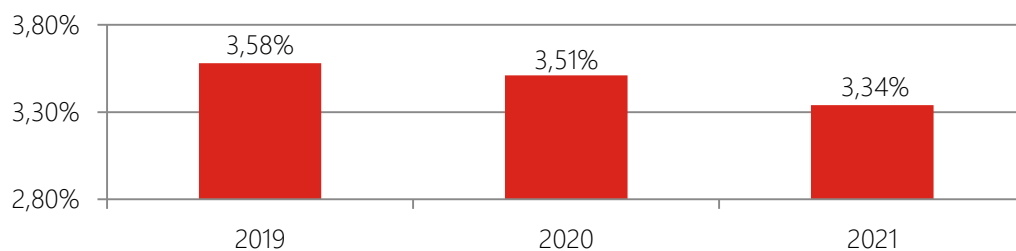
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Mieście w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2019-2021 wartość tego wskaźnika ulegała regularnemu spadkowi i w 2021 roku wyniosła 3,34%. W porównaniu do 2019 roku różnica wyniosła 0,24 pp., natomiast w stosunku do roku poprzedniego – 0,17 pp. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały poniżej.

Wykres 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej w Mieście w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku głównym powodem udzielenia wsparcia z pomocy społecznej w Brodnicy było ubóstwo, z którym zmagają się 480 rodzin liczących 1 091 osób. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znalazła się długotrwała lub ciężka choroba, którą dotknięte były 394 rodziny (658 osób), a na trzecim bezrobocie, które było przesłanką do skorzystania z pomocy Ośrodka przez 366 rodzin (947 osób). Rodziny korzystające z pomocy i wsparcia MOPS otrzymały je także z powodu niepełnosprawności (291 rodzin, tj. 507 osób) i potrzeby ochrony macierzyństwa (169 rodzin, tj. 678 osób). Częstym powodem korzystania ze wsparcia przez mieszkańców Brodnicy była także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, bezdomność oraz trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2021 roku rodziny zamieszkujące Miasto dotknięte były również problemem przemocy w rodzinie, zdarzeniami losowymi, narkomanii, sytuacjami kryzysowymi, ale również pomoc udzielona im została w wyniku konieczności ochrony ofiar handlu ludźmi.

Tabela 6. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2021 roku – liczba rodzin i ich członków

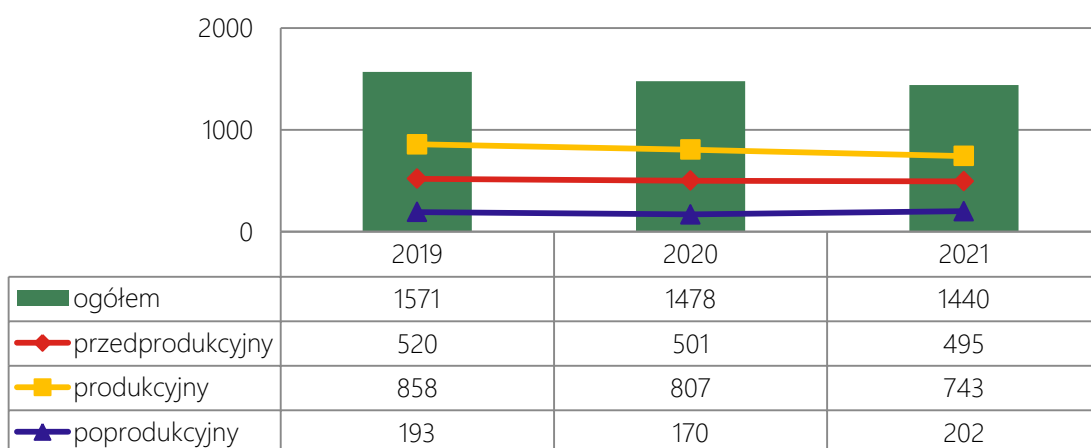
<i>l.p.</i>	<i>powód udzielenia świadczeń</i>	<i>rodziny</i>	<i>osoby</i>
1	ubóstwo	480	1 091
2	długotrwała lub ciężka choroba	394	658
3	bezrobocie	366	947
4	niepełnosprawność	291	507
5	potrzeba ochrony macierzyństwa	169	678
6	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	84	298
7	alkoholizm	74	94
8	bezdomność	49	50
9	trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	33
10	przemoc w rodzinie	7	17
11	narkomania	3	3
12	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	1
13	sytuacja kryzysowa	1	4
14	zdarzenia losowe	1	4

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W latach 2019-2021 zmniejszyła się liczba osób korzystających z różnych form pomocy i wsparcia świadczonych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Brodnicy. Spadek w tym zakresie wyniósł 134 osoby, tj. 8,5%. Największy udział w tej grupie miały osoby w wieku produkcyjnym, które w 2021 roku stanowiły ponad połowę beneficjentów (51,6%), natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym – 24,4%, a poprodukcyjnym – 14,0%. W 2021 roku beneficjentami pomocy Ośrodka był łącznie 772 kobiety, które stanowiły większość tej grupy, tj. 53,6%, z kolei mężczyźni (668 osób) – 46,4%.

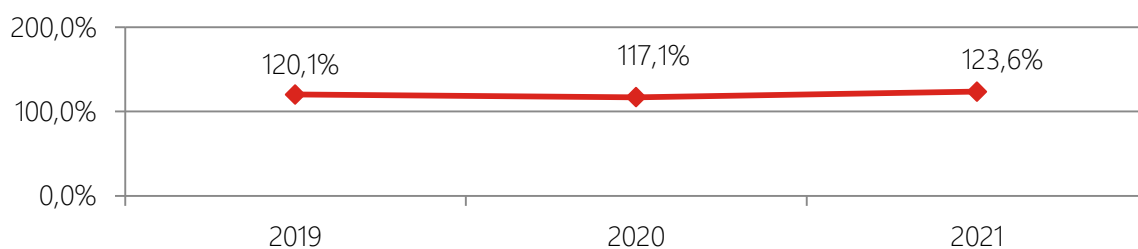
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Wskaźnik pracy socjalnej oznacza stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%. W 2021 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy objęli swoim wsparciem 943 rodziny, natomiast adekwatnych do indywidualnych potrzeb świadczeń udzielono 763 rodzinom, przez co wskaźnik przyjął wartość 123,6%. W latach poprzednich wskaźnik utrzymywał się na nieznacznie niższym poziomie, jednakże należy zauważyć, że zawsze przyjmował wartość powyżej 100%.

Wykres 10. Wskaźnik pracy socjalnej w Mieście na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

ZASOBY INSTYTUCJONALNE MIASTA

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prowadzące działalność na terenie Miasta:

- ➔ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy,
- ➔ Urząd Miejski w Brodnicy,
- ➔ Komenda Powiatowa Policji w Brodnicy,
- ➔ Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy,
- ➔ Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Brodnicy,
- ➔ Punkt Konsultacyjny – Dział Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy,
- ➔ placówki oświatowe,
- ➔ placówki ochrony zdrowia,
- ➔ Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Brodnicy,
- ➔ Muzeum w Brodnicy,
- ➔ Brodnicki Dom Kultury,
- ➔ Ośrodek Sportu i Rekreacji w Brodnicy,
- ➔ Środowiskowy Dom Samopomocy w Brodnicy przy Brodnickim Centrum Caritas,
- ➔ Dom Pomocy Społecznej w Brodnicy,
- ➔ Warsztaty Terapii Zajęciowej w Brodnicy,
- ➔ jadalnia przy Centrum Ekonomii Społecznej BONUM w Brodnicy,
- ➔ Schronisko dla Osób Bezdomnych i Zagrożonych Bezdomnością „Betania” w Brodnicy przy Brodnickim Centrum Caritas,
- ➔ organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Miasta w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, kompleksowe oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W niniejszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2021 roku rodzinom posiadającym dzieci przyznano łącznie 16 486 świadczeń, w tym 3 469 świadczeń rodzinom z jednym dzieckiem, 4 860 świadczeń rodzinom wychowującym dwoje dzieci oraz najwięcej, bo 5 019 świadczeń rodzinom z trojgiem dzieci. Wsparcie w formie świadczeń zostało przyznane również rodzinom posiadającym czworo lub większą liczbę dzieci (3 138 świadczeń). Można zauważyć, że w 2021 roku wśród rodzin, które korzystały ze wsparcia najczęstszą formą były świadczenia niepieniężne, których przyznano łącznie 13 436 i stanowiły one 82% wszystkich świadczeń. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Typy rodzin, którym udzielono świadczenia w 2021 roku

<i>typ rodziny</i>	<i>liczba świadczeń niepieniężnych</i>	<i>liczba świadczeń pieniężnych</i>	<i>świadczenia ogółem</i>
jedno dziecko	2 545	924	3 469
dwoje dzieci	3 811	1 049	4 860
troje dzieci	4 333	686	5 019
czworo i więcej dzieci	2 747	391	3 138

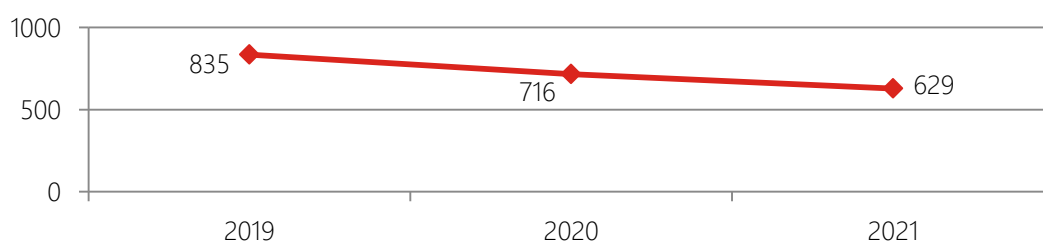
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych i dodatków oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021. Liczba rodzin objętych pomocą w ramach tej formy wsparcia ulegała w ostatnich latach systematycznemu spadkowi. W 2019 roku było ich 835, w roku 2020 – 716, natomiast w 2021 roku liczba rodzin zmniejszyła się do 629. W okresie lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka zmniejszyła się o 206, czyli o 25%.

Wykres 11. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest *świadczenie wychowawcze 500+*. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie i jest niezależne od wysokości dochodu rodziny. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych i edukacyjnych. Od 2022 roku niniejsze zadanie realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, niemniej na przestrzeni ostatnich lat liczba średnia liczba rodzin oraz dzieci uprawnionych do korzystania z tej formy wsparcia w danym miesiącu utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie, podobnie jak łączna kwota udzielonych świadczeń. W 2021 roku ze świadczenia korzystało miesięcznie średnio 3 485 rodzin wychowujących średnio 5 454 dzieci, a na ten cel przeznaczono 32 921 153,03 zł.

Tabela 9. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczeń wychowawczych oraz ich koszt na przestrzeni lat 2019-2021

	2019	2020	2021
średnia liczba rodzin w miesiącu	3 241	3 489	3 485
średnia liczba dzieci w miesiącu	5 439	5 465	5 454
koszt świadczeń (zł)	24 646 947,14	32 792 085,84	32 921 153,03

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za lata 2019-2021

Rodziny, w których wychowują się dzieci mają również możliwość skorzystania z programu *Dobry Start*, który przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób pobierających naukę i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Na przestrzeni lat 2019-2020 liczba złożonych wniosków o udzielenie niniejszego świadczenia zmniejszyła się o 504, tj. 20%, z kolei liczba dzieci objętych wsparciem zwiększyła się o 46 (1%). Z uwagi, iż w 2021 roku realizacja świadczenia została przekazana do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie jest możliwe porównanie liczby dzieci otrzymujących świadczenie na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 10. Liczba wniosków i dzieci objętych świadczeniem „Dobry Start” oraz ich koszt na przestrzeni lat 2019-2020

	2019	2020
liczba wniosków	2 578	2 074
liczba dzieci	3 498	3 544
koszt świadczeń (zł)	1 013 950	1 063 050

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za lata 2019-2020

Rodziny zamieszkujące Brodnicę są beneficjentami ogólnopolskiej **Karty Dużej Rodziny**. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. KDR oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z szerokiego katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni.

Wsparcie rodzin z terenu Brodnicy odbywa się również poprzez przyznawanie świadczenia „**Za życiem**”, które przysługuje w sytuacji, gdy u nowonarodzonego dziecka zdiagnozowane zostało ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalna choroba. Wsparcie finansowe ma charakter jednorazowy i wypłacane jest w wysokości 4 000 zł. Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się konieczność udzielania rodzinom tego rodzaju pomocy i wsparcia. W 2021 roku w Mieście pomocy finansowej w ramach niniejszego działania udzielono 2 rodzinom, a 2020 roku – 1, natomiast w 2019 roku w związku z wystąpieniem choroby dziecka, świadczenia przyznano 4 rodzinom.

Tabela 11. Liczba oraz koszt świadczeń „Za życiem” na przestrzeni lat 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba świadczeń	4	1	2
koszt świadczeń (zł)	16 000	4 000	8 000

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za lata 2019-2021

W sytuacji, gdy dziecko wychowuje się w rodzinie niepełnej, bądź gdy jeden z biologicznych rodziców uchyla się od obowiązku płacenia alimentów na rzecz dzieci, świadczenia te realizowane są z funduszu alimentacyjnego. Przysługują one w przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł. W przypadku przekroczenia kryterium dochodowego, świadczenie alimentacyjne przysługuje w oparciu o zasadę „złotówka za złotówką”.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób uprawnionych do korzystania z tego świadczenia, a także liczba rodzin tych osób ulegała niewielkim wahaniom. Niemniej, w 2021 roku w stosunku do lat poprzednich zapotrzebowanie na pomoc w tej formie był najniższy. W 2021 roku wsparciem z pomocy społecznej w ramach **świadczenia alimentacyjnego** objęto łącznie 198 członków 128 rodzin i przyznano im wsparcie finansowe w wysokości 961 499 zł. W 2021 roku ogólna liczba wypłaconych świadczeń wyniosła 2 409, w tym 2 333 dla osób do 17 roku życia, 264 dla osób między 18-24 rokiem życia i 12 dla osób mających 25 i więcej lat.

Tabela 12. Świadczenia alimentacyjne w Mieście w latach 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba osób	209	214	198
liczba rodzin	134	136	128
kwota świadczeń	990 210	1 019 560	961 499

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

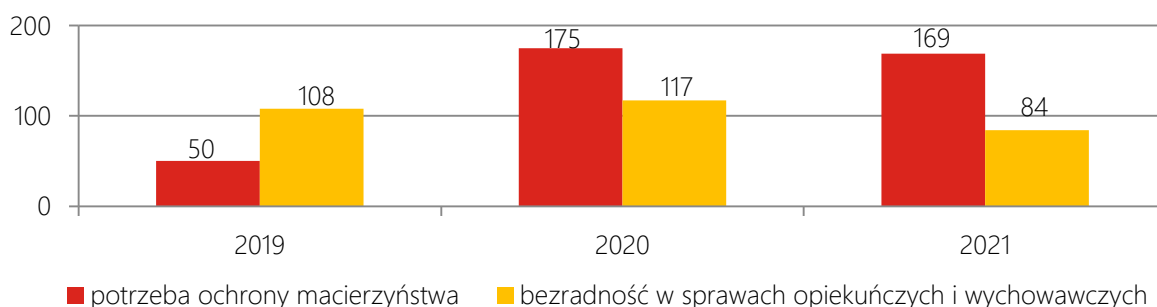
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy, w szczególności Dział Funduszu Alimentacyjnego, podejmuje systematyczne działania mające na celu wyegzekwowanie od dłużników alimentacyjnych środków, które przekazywane są na spłatę zobowiązań w stosunku do funduszu alimentacyjnego. Wśród działań podjętych w tym obszarze w 2021 roku znajduje się m.in. wezwanie 187 dłużników na wywiad alimentacyjny i przeprowadzenie go z 45 osobami, złożenie 33 wniosków o ustalenie miejsca zamieszkania dłużników, przekazanie 57 informacji do organów właściwych wierzycieli oraz komorników sądowych w związku z niealimentacją, zobowiązanie 11 osób do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy, złożenie 14 wniosków o ściganie z tytułu art. 209 KK, czyli uchylania się od obowiązku alimentacji, przedłożenie 17 wniosków do starosty o podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej, 1 wniosku o egzekucję majątku i skierowanie 2 wniosków do starosty w zakresie zatrzymania prawa jazdy dłużnika.

Przeciwdziałanie niealimentacji jest również jednym z obszarów działalności funkcjonariuszy Policji, którzy w ramach swoich obowiązków służbowych wszczynają tzw. postępowanie przygotowawcze wobec dłużnika oraz prowadzą szczegółowe wyjaśnienia tych okoliczności.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa wahaniom. Niemniej, w przypadku potrzeby ochrony macierzyństwa liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w 2021 roku zwiększyła się w stosunku do roku 2019 o 119, tj. 238%, z kolei w przypadku bezradności liczba rodzin zmniejszyła się o 24, tj. 22%. W 2021 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności 84 rodzinom, a z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa – 169. Łączna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2021 roku wyniosła 943, zatem rodziny z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 9% ogółu rodzin objętych wsparciem MOPS, a rodziny zmagające się z potrzebą ochrony macierzyństwa aż 18%.

Wykres 12. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy jest realizatorem zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka z naturalnego środowiska. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa ogólnego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Mieście wsparcie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych świadczone jest przez **4 asystentów rodziny** pełniących swoje obowiązki przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Brodnicy w ramach Programu *Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, czyli rodzin wobec których podjęto działania zmierzające do poprawy ich integracji społecznej i lepszego funkcjonowania ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2019 roku objętych wsparciem było 45 rodzin, w 2020 – 43 rodziny, natomiast w 2021 roku ich liczba zwiększyła się do 65, co wskazuje na wzrost o 44% w tym okresie. Na przestrzeni ostatnich lat zwiększyła się również liczba osób, czyli członków rodzin, w których prowadzona była praca o 44, tj. 24%. Wśród osób wobec których asystenci podejmowali działania znajdują się w szczególności osoby dorosłe, których w 2021 roku było 102 (44%), niewiele mniejszy udział miały dzieci (98 osób, tj. 43%), natomiast młodzież stanowiła wówczas 13% osób objętych wsparciem. Należy zauważyć, że w Brodnicy występuje wysokie zapotrzebowanie na wsparcie asystentów, gdyż jak wynika ze statystyk prowadzonych przez MOPS, wszystkie rodziny będące pod pieczą asystenta zmagają się z problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej, 28 rodzin dotkniętych jest alkoholizmem, a 12 doświadcza problemu przemocy. Konieczne jest zatem rozwijanie tej formy pomocy społecznej oraz zwiększanie kompetencji zawodowych asystentów, w tym w ramach szkoleń i kursów. W 2021 roku asystenci uczestniczyli m.in. w szkoleniu specjalistycznym z terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach z superwizją grupową i indywidualną, szkoleniu z zakresu zachowań autodestrukcyjnych młodzieży – samookaleczeń, zachowań suicydalnych, zaburzeń odżywiania, symptomów i ewentualnych rozwiązań, a także kontynuowali studia podyplomowe i magisterskie w obszarze psychoterapii uzależnień i resocjalizacji.

Tabela 13. Statystyki dotyczące rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba asystentów	3	4	4
liczba rodzin	45	53	65
liczba osób	186	207	230
w tym dzieci	82	101	98
w tym młodzieży	22	21	30
w tym osób dorosłych	82	85	102

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za lata 2019-2021

W wyniku dezintegracji rodzin oraz występowania w nich różnych niepożądanych zachowań, w tym uzależnień, zaniedbania i przemocy, niekiedy konieczne jest odebranie dziecka/dzieci z rodziny biologicznej i umieszczenie go w pieczy zastępczej, tj. placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka. W 2021 roku asystenci rodziny z Brodnicy prowadzili pracę z 6 rodzinami, z których 12 dzieci umieszczonych zostało w pieczy rodzinnej lub instytucjonalnej. W analizowanym roku piecze opuściło 4 dzieci, w tym 3 na skutek osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku 1 dziecka powodem była możliwość powrotu do rodziny biologicznej na skutek poprawy jej funkcjonowania.

Tabela 14. Charakterystyka rodzin objętych pracą asystentów rodziny w związku z odebraniem dziecka i umieszczeniem go w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba rodzin, z których odebrano dzieci	6	9	6
liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	11	17	12
liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą	2	1	4
z powodu osiągnięcia pełnoletności	0	0	3
z powodu powrotu do rodziny biologicznej	2	1	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za lata 2019-2021

Na przestrzeni ostatnich trzech lat w Brodnicy nie utworzono żadnej rodziny wspierającej, czyli takiej, której celem jest pomoc rodzinie w przewyższaniu trudnych sytuacji życiowych. Zakres działań podejmowanych przez takie rodziny obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

W 2021 roku Miasto współfinansowało pobyt 85 dzieci w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, a na przestrzeni ostatnich trzech lat ich liczba zwiększyła się o 28 osób, tj. 49%. W roku sprawozdawczym w pieczy umieszczono 25 dzieci, w tym 9 objęto pomocą placówki opiekuńczo-wychowawczej, 8 dzieci skierowano do spokrewnionej rodziny zastępczej, 5 do rodziny niespokrewnionej, 2 dzieci umieszczono w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, a 1 osoba została objęta pomocą zawodowej rodziny zastępczej. W latach 2019-2021 liczba dzieci umieszczonych w pieczy zwiększyła się trzykrotnie, natomiast w kwestii wydatków poniesionych na ten cel tendencja wzrostowa wyniosła 37%. Koszt zabezpieczenia

pobytu dzieci w pieczy w 2021 roku wyniósł 703 688,90 zł. Dzieci przebywające w pieczy mają możliwość zwiększenia swoich umiejętności i podjęcia zatrudnienia, które umożliwiły części pełnoletnim wychowankom usamodzielnienie się.

Tabela 15. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i odpłatność Miasta za to zadanie w latach 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba dzieci w pieczy	57	73	85
w tym umieszczonych w analizowanym roku w:	8	16	25
rodzinie zastępczej zawodowej	1	0	1
rodzinie zastępczej niezawodowej	0	7	5
rodzinie zastępczej spokrewnionej	3	2	8
rodzinnym domu dziecka	0	0	0
placówce opiekuńczo-wychowawczej – Dom Dziecka	4	7	9
regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej	0	0	2
wydatki (zł)	514 138,51	605 134,56	703 688,90
w tym na rodzinną pieczę zastępczą	233 778,27	273 639,47	317 379,62
w tym na instytucjonalną pieczę zastępczą	280 360,24	331 495,09	386 309,28

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za lata 2019-2021

Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich w Mieście prowadzone jest także w ramach stałej działalności placówek oświatowych oraz kulturalnych, które animują czas wolny dla dzieci i młodzieży.

W ramach wspierania rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy współpracuje z szeregiem innych instytucji, takich jak: placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, Powiatowy Urząd Pracy w Brodnicy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brodnicy oraz organizacje pozarządowe. Ponadto, dla osób i rodzin doświadczających trudności świadczone jest specjalistyczne poradnictwo w zakresie przekazywania informacji o istniejących możliwościach uzyskania pomocy lub wsparcia, prawidłowego realizowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wsparcia psychologicznego w sytuacjach kryzysowych, prawa, w tym rodzinnego oraz wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz uzależnionym, a także oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ochrony lokatorów. Pomoc i wsparcie świadczone jest w MOPS przez pracowników Ośrodka.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ niewydolność w sprawach opiekuńczych oraz trudności wychowawcze wynikające z niewystarczających kompetencji rodzicielskich oraz samotnego rodzicielstwa,
- ✓ zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych, a także wynikające z tego problemy w zakresie niealimentacji i konieczność interwencji Państwa w funkcjonowanie dłużników alimentacyjnych,
- ✓ konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej oraz prowadzenia działań przywracających kompetencje rodzicielskie w rodzinach biologicznych,
- ✓ konieczność prowadzenia szerokiej działalności w zakresie integracji rodzin,
- ✓ brak wystarczających zasobów w zakresie animowania czasu wolnego dzieci.

WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

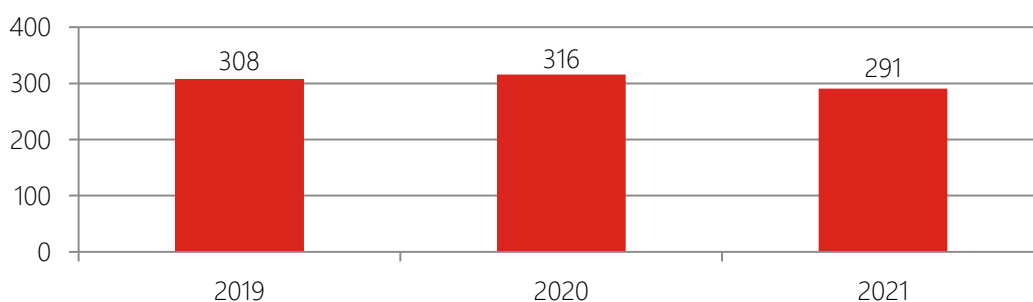
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz jej stopnia.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Instytucją działającą w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami na terenie Brodnicy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Niemniej, znaczący wpływ na wsparcie i integrację osób z niepełnosprawnościami w lokalnej społeczności mają również pozostałe jednostki organizacyjne oraz organizacje pozarządowe.

W 2021 roku z powodu niepełnosprawności ze wsparcia MOPS skorzystało 291 rodzin, czyli 31% spośród 943 rodzin objętych wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej. Skala niepełnosprawności w Mieście na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie, niemniej w 2021 roku liczba rodzin objętych wsparciem MOPS w związku z tym problemem była najniższa w omawianym okresie, a w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 8%.

Wykres 13. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Poniżej przedstawione zostały dane w zakresie zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2019 roku przyznano łącznie 2 284 świadczenia w roku kolejnym ich liczba zwiększyła się do 2 289 świadczeń, natomiast w 2021 roku wyniosła 2 327 świadczeń na łączną kwotę 500 814 zł. Na przestrzeni ostatnich lat liczba przyznanych świadczeń ulegała systematycznemu wzrostowi, który w 2021 roku w stosunku do 2019 roku ukształtował się na poziomie 43 zasiłków, czyli 2%. Podobna tendencja zauważana jest w zakresie kwoty świadczeń, która w 2021 roku w porównaniu do roku 2018 wzrosła o 16%.

Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	2 284	2 289	2 327
kwota świadczeń (zł)	431 113	493 524	500 814

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W okresie ostatnich trzech lat liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności zmniejszyła się. W 2021 roku przyznano łącznie 3 384 świadczenia na kwotę 730 403 zł, co oznacza spadek o 15% w zakresie liczby świadczeń i o 3% w przypadku kwoty świadczeń, względem 2019 roku.

Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	3 959	3 728	3 384
kwota świadczeń (zł)	749 128	804 337	730 403

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Mieszkańcy powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują również zasiłek z tytułu powstania jej przed 21 rokiem życia. W 2021 roku przyznano 2 727 świadczeń na kwotę 588 596 zł. W latach 2019-2021 liczba przyznanych zasiłków ulegała sukcesywnemu spadkowi, a w tym okresie jego wartość wyniosła 6%.

Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	2 887	2 779	2 727
kwota świadczeń (zł)	547 157	599 757	588 596

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W kolejnej tabeli zawarte zostały dane w zakresie przyznawanego na przestrzeni ostatnich trzech lat specjalnego zasiłku opiekuńczego. Świadczenie to przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W latach 2019-2021 liczba wypłaconych zasiłków opiekuńczych zmniejszyła się niemal o połowę, tj. 48%. W 2021 roku liczba przyznanych świadczeń wyniosła 176, a ich kwota – 6 217 423 zł.

Tabela 19. Specjalny zasiłek opiekuńczy w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	339	296	176
kwota świadczeń (zł)	4 206 218	5 266 422	6 217 423

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W przedmiotowym roku placówki oraz organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia osób niepełnosprawnych podejmowały szereg działań w celu zwiększenia dostępności wsparcia środowiskowego dla tej grupy. Mieszkańcy Brodnicy, którzy na co dzień zmagają się z trudnościami spowodowanymi niepełnosprawnością mają możliwość uczestnictwa w działaniach świadczonych w ramach ogólnokrajowych programów, w tym **„Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”**, którego celem jest umożliwienie mieszkańcom samodzielnego oraz aktywnego życia, a także poprawa funkcjonowania ich w lokalnym środowisku. Innym działaniem jest świadczenie rodzinom i opiekunom osób z niepełnosprawnością pomocy w ramach **„Opieki Wytchnieniowej”**. Ideą niniejszego programu jest organizowanie opieki nad osobą niesamodzielną, co umożliwi opiekunom odpoczynek i załatwienie innych niezbędnych spraw. W 2021 roku z pomocy asystenta skorzystało 24 mieszkańców Brodnicy, natomiast opieką wytchnieniową objęto 26 opiekunów i członków rodzin osób z niepełnosprawnością.

Miasto podejmuje się również innych inicjatyw na rzecz osób niesamodzielnych, w tym w zakresie świadczenia usług opiekuńczych, wzmacniania kompetencji społecznych i umiejętności samodzielnego funkcjonowania, a także integracji osób wymagających wsparcia w codziennych czynnościach w lokalnej społeczności, m.in. w ramach **„Brodnickiej grupy wsparcia nie do zdarcia”**, natomiast dodatkowe usługi opiekuńczo-medyczne organizowane są w ramach **Kujawsko-Pomorskiej Teleopieki**, czyli projektu zainicjowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w 2021 roku, który realizowany jest ze środków RPOWKP. Projekt przewiduje utworzenie Kujawsko-Pomorskiego Telecentrum i prowadzenie systemu teleopieki dla osób korzystających z tego rodzaju usług, w szczególności starszych, dotkniętych chorobami oraz niepełnosprawnością. Brodnica jest jednym z 79 partnerów projektu, w ramach którego wsparciem i całodobową opieką za pośrednictwem elektronicznej bransoletki z przyciskiem SOS objęto w 2021 roku 41 mieszkańców.

Władze lokalne realizują również zadania oświatowe w obszarze zapewnienia dostępności do edukacji dla uczniów z niepełnosprawnościami, dla których organizowany jest dowóz do szkół specjalnych oraz ośrodków rehabilitacyjnych.

Wśród mieszkańców Miasta z niepełnosprawnościami znajdują się osoby, które ze względu na swój stan zdrowia nie mają możliwości pozostania w swoim dotychczasowym miejscu zamieszkania. Zadaniem obowiązkowym Miasta w tym zakresie jest kierowanie osób wymagających stałego, całodobowego wsparcia do domu pomocy społecznej oraz ponoszenie częściowej lub całościowej odpłatności za ich pobyt w takich placówkach. Na terenie Brodnicy nie funkcjonuje placówka tego rodzaju dedykowana osobom z niepełnosprawnością fizyczną lub psychiczną.

Mieszkańcy posiadający orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii mogą ubiegać się także o skierowanie do uczestnictwa w zajęciach realizowanych **Warsztacie Terapii Zajęciowej w Brodnicy**. Placówka wsparcia dziennego prowadzona jest przez Towarzystwo Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Brodnicy na zlecenie powiatu brodnickiego, a zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku. Celem WTZ jest wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością oraz stwarzanie osobom niezdolnym do podjęcia zatrudnienia możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania niezbędnych w tym celu umiejętności. Osoby kończące terapię w WTZ mają możliwość podjęcia zatrudnienia w **Zakładzie Aktywności Zawodowej w Brodnicy**, w których w 2021 roku zatrudnienie znalazło 50 osób z niepełnosprawnością z terenu powiatu.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ problem niepełnosprawności dotyczący znaczną część beneficjentów pomocy społecznej,
- ✓ wysokie zapotrzebowanie na wsparcie materialne dla osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz ich opiekunów,
- ✓ konieczność świadczenia usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych, a także rozwijania usług społecznych na rzecz mieszkańców z niepełnosprawnością fizyczną oraz intelektualną, w szczególności w zakresie rehabilitacji, opieki całodobowej, animowania czasu wolnego oraz organizowania szkoleń i wsparcia dla opiekunów osób zależnych (opieka wytchnieniowa),
- ✓ zagrożenie wykluczeniem społecznym osób z niepełnosprawnościami wynikające z ich ograniczonej aktywności w życiu społeczno-kulturalnym oraz zawodowym,
- ✓ trudności w samodzielnym funkcjonowaniu ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych, technicznych i funkcjonalnych na terenie Brodnicy,
- ✓ zapotrzebowanie mieszkańców na tworzenie miejsc pracy chronionej oraz prowadzenie warsztatów w zakresie wzmocnienia kompetencji zawodowych tej grupy mieszkańców,
- ✓ zagrożenie ubóstwem osób z niepełnosprawnościami.

ZDROWIE PSYCHICZNE

Zdrowie psychiczne jest stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia ról społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁰.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez Miasto, należy organizacja i świadczenie mieszkańcom **specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez zapewnienie im wysokiej jakości specjalistycznej pomocy. Co ważne, świadczona pomoc umożliwia takim osobom pozostanie w swoim dotychczasowym miejscu zamieszkania, co jest pozytywnym kierunkiem zmian w zakresie organizacji pomocy społecznej. Przesłanką do objęcia osoby tą formą wsparcia jest samotność lub brak możliwości sprawowania odpowiedniej opieki przez członków rodzin. Usługi te dostosowane są do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz świadczone przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem w celu osiągnięcia efektów zawartych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego.

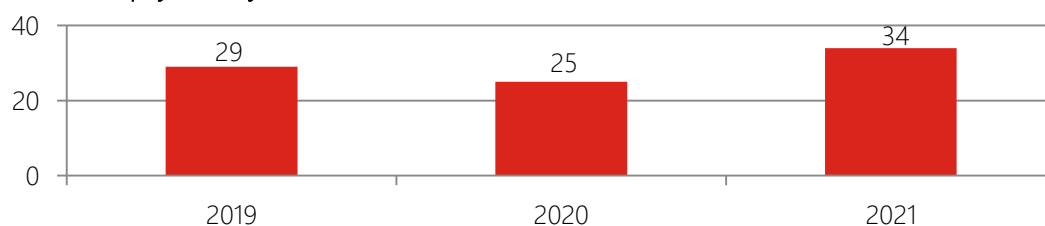
Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych w Mieście prowadzona jest w ramach porozumień z podmiotami zewnętrznymi wyłonionymi w toku konkursu ofert. W 2021 roku specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczone były przez Centrum Rehabilitacji Novamed sp. z o.o.

W świetle danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy wynika, że w okresie lat 2019-2021 zapotrzebowanie mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi na wsparcie w formie specjalistycznych usług opiekuńczych zwiększyło się. W 2019 roku niniejszą formą wsparcia objęto 29 mieszkańców Brodnicy, w 2020 roku ich liczba zmniejszyła się do 25, natomiast w 2021 roku liczba beneficjentów tej formy wsparcia uległa zwiększeniu do 34 osób. W omawianym okresie wartość wzrostowa wyniosła 17%.

¹⁰ www.psychiatriapolska.pl

Wykres 14. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Kluczowy wpływ na jakość życia i poziom integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi mają zajęcia prowadzone w **Środowiskowym Domu Samopomocy w Brodnicy**, który od 2008 roku działa przy Brodnickim Centrum Caritas. Celem placówki jest zapewnienie podstawowych potrzeb osobom z upośledzeniem umysłowym i chorym psychicznie, a także podtrzymywanie i rozwijanie ich umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, zapewnienie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz wsparcie terapeutyczne. Pośrednio placówka wspiera również rodziny i opiekunów osób uczestniczących w zajęciach prowadzonych w ŚDS, umożliwiając im podejmowanie się aktywności zawodowej.

ŚDS w Brodnicy jest placówką wsparcia dziennego dla 50 osób przewlekle psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo z terenu Brodnicy i powiatu brodnickiego, w ramach której odbywają się codzienne zajęcia w pracowni multimedialnej, stolarsko-remontowej, artystyczno-plastycznej i rękodzielnictwa, kulinarnej i gospodarstwa domowego, ogrodniczej, umiejętności życia codziennego, krawieckiej, fusingu oraz witrażu.

Kompleksowe działania wspierające osoby z zaburzeniami psychicznymi realizowane są również w ramach działalności całodobowych placówek wsparcia. Niemniej, na terenie powiatu nie są prowadzone domy pomocy społecznej dedykowane tej grupie mieszkańców.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje również szeroką działalność w zakresie edukacji i informowania mieszkańców o możliwości skorzystania ze wsparcia psychologicznego. Informacje w tym zakresie umieszczane są na stronach internetowych Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Miasta. Z kolei dla dzieci wsparcie świadczone jest m.in. poprzez działalność placówek oświatowych i świetlic, w których pedagodzy rozpoznają i rozwiązują problemy młodych mieszkańców, uniemożliwiając tym samym intensyfikację niepokojących stanów psychicznych i chorób.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19, a także konflikt zbrojny pomiędzy Rosją a Ukrainą, gdyż takie wydarzenia wiążą się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. Biorąc pod uwagę, że od lat obserwuje się alarmująco niepokojące statystyki dotyczące problemów zdrowia psychicznego, obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, zatem konieczne jest świadczenie wsparcia psychicznego dla mieszkańców.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ zagrożenie osób z zaburzeniami psychicznymi wykluczeniem społecznym w wymiarze społecznym i zawodowym,
- ✓ konieczność organizowania i rozwijania placówek pobytu dziennego w celu wsparcia osób dotkniętych chorobą psychiczną oraz ich opiekunów,
- ✓ nieprowadzenie powszechnej działalności informacyjnej i profilaktycznej w zakresie zdrowia psychicznego wśród mieszkańców,
- ✓ znaczne zapotrzebowanie mieszkańców na pomoc środowiskową w formie świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ możliwość pogorszenia się kondycji psychicznej oraz intensyfikacji problemów natury psychicznej wśród mieszkańców na skutek pandemii COVID-19 oraz rosyjsko-ukraińskiego konfliktu zbrojnego.

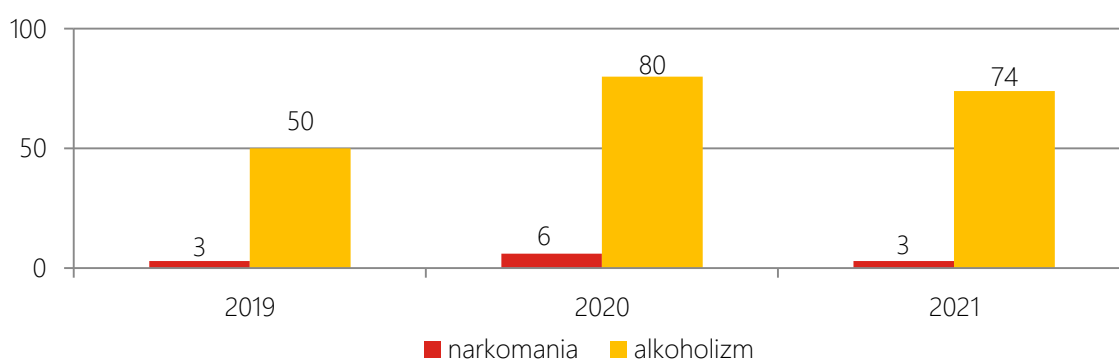
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują uniwersalnego sposobu rozwiązywania tej kwestii. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec zwiększeniu się skali tego negatywnego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze z nich dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹¹.

Działania podejmowane przez **Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy** wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022*, który ma na celu ograniczenie negatywnych skutków nadużywania alkoholu przez osoby dorosłe, prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych głównie do dzieci i młodzieży oraz podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców w zakresie uzależnień, poprzez tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych.

Problem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków jest jedną z przesłanek udzielenia pomocy i wsparcia z pomocy społecznej. W 2019 roku MOPS w Brodnicy objął wsparciem 50 rodzin zmagających się z uzależnieniem alkoholowym, w roku kolejnym ich liczba zwiększyła się o 60% i wyniosła 80, natomiast w roku 2021 uległa zmniejszeniu o 8% i ukształtowała się na poziomie 74. W analizowanym okresie problem alkoholowy wśród rodzin zamieszkujących Brodnicę i objętych wsparciem MOPS był zauważalny i alarmujący, a w 2021 roku alkoholizm znalazł się na 7 miejscu pod względem powszechności wśród innych powodów udzielenia pomocy społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat w Mieście występowała również potrzeba udzielania profesjonalnego wsparcia rodzinom dotkniętym narkomanią, których liczba ulegała wahaniom, a w 2021 roku wyniosła 3.

Wykres 15. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

¹¹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Kolejną analizowaną kwestią są działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji w celu przeciwdziałania problemowi uzależnienia w przestrzeni publicznej. W latach 2019-2021 w Mieście występowała konieczność zatrzymania osób nietrzeźwych. Niemniej, problem ten nie występował wśród osób niepełnoletnich. W 2021 roku w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia zatrzymano 148 mieszkańców Brodnicy, co wskazuje na sukcesywny spadek liczby osób, wobec których podjęto tego rodzaju działania na przestrzeni ostatnich trzech lat. W 2021 roku w stosunku do 2019 roku wartość spadkowa wyniosła 83%. Zakłócanie przestrzeni publicznej w Mieście jest problemem dość powszechnym, na co wskazuje skala podejmowanych działań, zarówno w zakresie prewencji, interwencji i profilaktyki. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Działania funkcjonariuszy policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021

<i>rodzaj interwencji</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia	878	585	148
liczba osób niepełnoletnich zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub odwiezionych do domu	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021 oraz Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy za lata 2019-2021

W stosunku do osób, które na skutek spożywania alkoholu dopuściły się złamania prawa, funkcjonariusze Policji wszczynają oraz prowadzą postępowania w celu stwierdzenia przestępstwa oraz zastosowania wobec nich odpowiednich konsekwencji prawnych, jak na przykład zatrzymanie prawa jazdy czy wydanie sądowego zakazu prowadzenia pojazdów. W 2021 roku odnotowanych zostało 61 zatrzymań nietrzeźwych kierowców pojazdów mechanicznych i 4 prowadzących inny pojazd. Ponadto, zatrzymanych zostało 6 mieszkańców Miasta kierujących pojazdem mechanicznym i 1 prowadzącego inny pojazd po użyciu alkoholu. W przypadku liczby osób kierujących pojazdami znajdujących się w stanie nietrzeźwości oraz po użyciu alkoholu, zauważyć można wahania w tym zakresie w latach 2019-2021. Należy również zauważyć, iż łamanie powszechnych zasad i prawa dopuszczają się również osoby niepełnoletnie. W 2021 roku stwierdzone zostały 124 przestępstwa związane z nieprzestrzeganiem ustawy i przeciwdziałaniu narkomanii, a 2 czyny karalne zostały popełnione przez osoby młodociane. W porównaniu do 2019 roku zauważa się intensyfikację problemu w tym zakresie o 97%.

Tabela 21. Przepięstwa ujawnione przez funkcjonariuszy policji w latach 2019-2021

<i>rodzaj interwencji</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
kierowanie w stanie nietrzeźwości pojazdami mechanicznymi	53	119	61
kierowanie w stanie nietrzeźwości innymi pojazdami	25	bd	4
kierowanie po użyciu alkoholu pojazdami mechanicznymi	28	88	6
kierowanie po użyciu alkoholu innymi pojazdami	2	bd	1
stwierdzone przestęstwa w związku z posiadaniem lub sprzedażą narkotyków i dopalaczy	63	bd	124
czyny karalne popełnione przez nieletnich w związku z posiadaniem lub sprzedażą narkotyków i dopalaczy	2	bd	2

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy za lata 2019-2021

Kluczową rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom pełnią działania podejmowane przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy w ramach przysługujących im uprawnień. Komisja w 2021 roku liczyła 6 członków, a w jej strukturze wyodrębnione były 3 podzespoły problemowe, w tym zespół podejmujący czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu, zespół opiniujący wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zespół dokonujący kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż alkoholu.

W 2021 roku członkowie MKRPA przeprowadzili rozmowy ze 132 osobami uzależnionymi od alkoholu, wobec których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia, a w stosunku do 13 mieszkańców wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie ich podjęcia leczenia odwykowego. W omawianym roku członkowie MKRPA w Brodnicy spotkali się również z 42 członkami rodzin osób uzależnionych, w celu omówienia ich problemów, udzielenia wsparcia i określenia najlepszych działań korekcyjnych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba podejmowanych przez Komisję działań ulegała wahaniom, co mogło być bezpośrednią konsekwencją wdrożonych obostrzeń na skutek pandemii COVID-19 i utrudnień w zakresie organizowania spotkań z mieszkańcami dotkniętymi uzależnieniem lub współuzależnieniem. Niemniej, w stosunku do 2019 roku odnotowany został wzrost liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy o 44%, a w przypadku osób współuzależnionych nastąpił wzrost o 36%. Należy zauważyć, że w ostatnich latach zwiększyła się konieczność przedkładania do sądu wniosków przez MKRPA o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec mieszkańców zmagających się z uzależnieniem, gdyż w 2019 roku wystąpiła ona w 10 razy, w 2020 roku – 13, a w 2021 roku – 14.

Ze sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 wynika również, że osoby uzależnione od alkoholu dopuszczają się przemocy wobec członków swoich rodzin, przez co występuje konieczność podejmowania dalszych kroków jak np. uruchomienia procedury *Niebieskie Karty* oraz prowadzenia spotkań motywacyjnych i interwencyjnych.

Tabela 22. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy wobec osób uzależnionych i członków ich rodzin w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	92	145	132
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	31	62	42
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	51	132	132
liczba osób wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	10	13	14

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Na terenie Brodnicy pomoc i wsparcie terapeutyczne oraz specjalistyczne poradnictwo świadczone jest osobom z problemem alkoholowym i współuzależnionym w ramach **Działu Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy**, który pełni funkcję punktu konsultacyjno-informacyjnego. Ponadto, specjaliści realizują działania profilaktyczne, edukacyjne i prawne zgodnie z potrzebami mieszkańców zgłaszających się do Działu, których celem jest wspomaganie rozwoju fizycznego i psychicznego, promocja zdrowego stylu życia, opóźnienie wieku inicjacji oraz rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi i emocjami. DPR zajmuje się również organizowaniem spotkań grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz doświadczających przemocy w rodzinie. W ramach działań pełnionych w myśl wsparcia osób doświadczających trudności w związku z problemem alkoholowym i przemocy w Dziale organizowane są zadania w zakresie rozpoznawania problemów mieszkańców, motywowania osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowania osób do placówek specjalistycznego leczenia oraz na spotkania grup samopomocowych, motywowania osób pijących szkodliwie i ryzykownie do zmiany szkodliwego wzoru picia, wspierania osób kończących leczenie odwykowe, pomocy dzieciom i młodzieży upijającej się oraz ich rodzinom, prowadzenia konsultacji dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, ale także rozpoznawania przypadków przemocy w rodzinie, udzielania wsparcia osobom doznającym przemocy, podejmowania interwencji, motywowania osób stosujących przemoc do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz udzielania pomocy prawnej i informacji o miejscach specjalistycznej pomocy.

Specjalistyczna pomoc i wsparcie świadczone są przez 5 pracowników:

- ➔ Specjalistę pracy z rodziną – pedagog terapeuta;
- ➔ Specjalistę pracy z rodziną – psycholog;
- ➔ Asystenta rodziny
- ➔ Radcę prawnego,
- ➔ prowadzącego grupę psychoedukacyjną i dla osób po odbytej terapii stacjonarnej.

Jednym z aspektów działalności Działu Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy jest organizowanie spotkań grup wsparcia dla osób znajdujących się w kryzysowej sytuacji w związku z alkoholem lub przemocą. W ramach prowadzonych przez Dział zadań, w Brodnicy prowadzone są spotkania wsparcia grupowego, tj.:

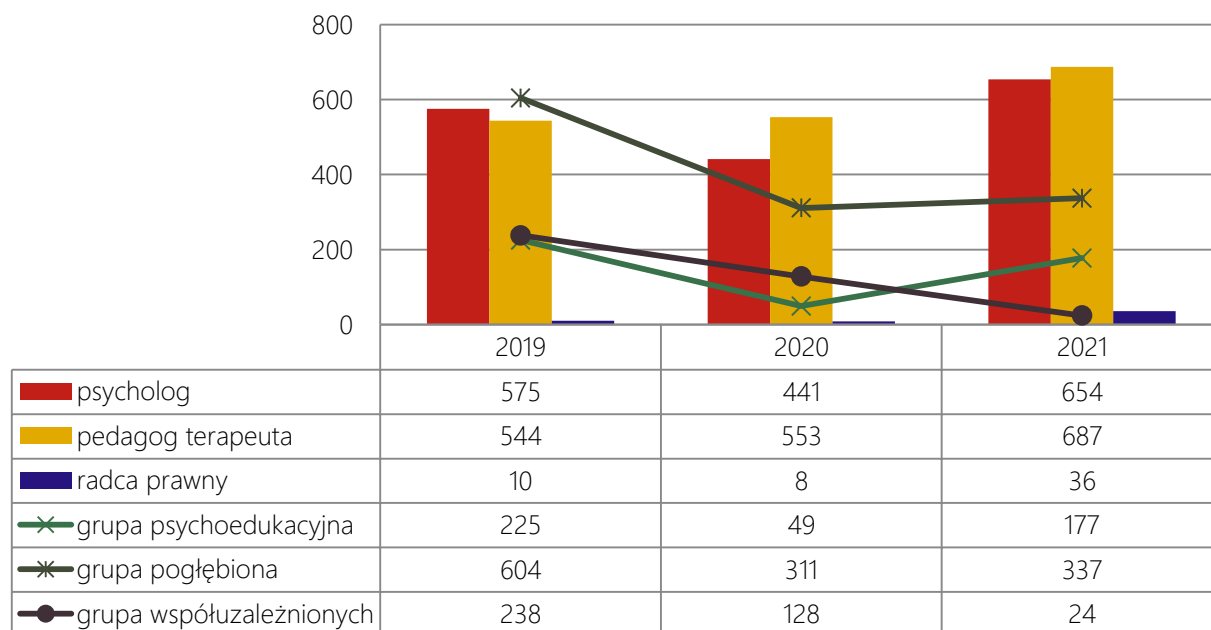
- ➔ Grupa korekcyjno-edukacyjna dla osób uzależnionych (grupa psychoedukacyjna);
- ➔ Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie (grupa współuzależnionych);
- ➔ Grupa dla osób uzależnionych – after care (grupa pogłębiona);
- ➔ Grupa AA.

W 2021 roku z pomocy specjalistów skorzystało łącznie 329 osób, w tym zdecydowaną większość stanowiły osoby dorosłe, tj. 252 osoby, którym udzielono łącznie 1 667 porad. Pomoc kierowana do dzieci i młodzieży była mniej powszechna, gdyż ze wsparcia skorzystało 77 osób niepełnoletnich, którym udzielono łącznie 248 porad. W rozróżnieniu na powód świadczenia wsparcia przez specjalistów należy stwierdzić, iż najpowszechniejszym problemem z zakresu uzależnień jest alkoholizm (1 019 porad), jednakże mieszkańcy doświadczają również trudności związanych z narkomanią (40 porad), hazardem (40 porad) oraz innymi uzależnieniami (6 osób). W aspekcie zmagania się z problemem przemocy przez beneficjentów pomocy i wsparcia świadczonych w Dziale Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy należy stwierdzić, iż najpowszechniejszą jej formą jest przemoc psychiczna (201 porad) oraz fizyczna (62 porady). Niemniej, mieszkańcy doświadczają trudności związanych z przemocą ekonomiczną (25 porad) i seksualną (12 porad). Ogółem, w 2021 roku ze wsparcia psychologa mieszkańcy Brodnicy skorzystali 654 razy, pedagoga – 687 razy, a radcy prawnego – 36 razy. Ponadto w analizowanym roku odnotowano 177 przyjęć w grupie psychoedukacyjnej, 337 w grupie pogłębionej i 24 przyjęcia w grupie dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zapotrzebowanie mieszkańców na określone formy wsparcia ulegało zmianom, gdyż w przypadku liczby porad świadczonych przez psychologa, radcę prawnego, a także liczby przyjęć w grupie psychoedukacyjnej i pogłębionej nastąpiło wahanie, w aspekcie liczby porad udzielonych przez pedagoga terapeuty zauważa się wzrost o 26%, a w przypadku zapotrzebowania na wsparcie w ramach grupy dla współuzależnionych nastąpił spadek o 90%. W związku z wystąpieniem pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 oraz jego konsekwencji, jak izolacja społeczna, w przyszłości może nastąpić wzrost zapotrzebowania na usługi terapeutyczne, psychologiczne i prawne, gdyż część mieszkańców w tym czasie mogła częściej niż zwykle sięgać po alkohol i narażać się na ryzyko uzależnienia. Analiza danych statystycznych DPR wskazuje na konieczność stałego rozwijania lokalnego systemu wsparcia poprzez świadczenie m.in. wsparcia prawnego i socjalnego, ale także rozwijanie samopomocowych form wsparcia.

Wykres 16. Liczba przyjęć w ramach poszczególnych form wsparcia świadczonych przez Dział Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za lata 2019-2021

Dział Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy oraz Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. Na przestrzeni lat 2019-2021 realizowane były **programy rekomendowane** w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonych przez KCPU (wcześniej PARPA i KBdsPN), ORE, IPIŃ, w tym „Debata”, „Spójrz inaczej”, Program Domowych Detektywów – „Jaś i Małgosia na tropie”. Z uwagi na pozytywne efekty takich oddziaływań, w Mieście zasadne jest kontynuowanie programów o sprawdzonej, wysokiej skuteczności, które w sposób kompleksowy obejmą swoim oddziaływaniem zarówno uczniów, nauczycieli, jak i rodziców w ramach profilaktyki uniwersalnej, selektywnej oraz wskazującej.

W 2021 roku oddziaływaniami w ramach profilaktyki uniwersalnej objęto 2 174 uczniów, 95 nauczycieli i 48 rodziców, natomiast działania z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej nie były realizowane. W 2021 roku w porównaniu do lat poprzednich zauważa się wahanie liczby dzieci, do których skierowane zostały działania, jednakże w 2021 roku ich liczba była najwyższa w całym omawianym okresie, w przypadku nauczycieli zauważa się systematyczny wzrost, a rodziców – spadek.

Tabela 23. Liczba osób biorących udział w programach z katalogu rekomendowanych działań profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej w Brodnicy na przestrzeni lat 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
<i>profilaktyka uniwersalna</i>			
liczba uczniów	980	913	2 174
liczba nauczycieli	52	70	95
liczba rodziców	65	55	48
<i>profilaktyka selektywna</i>			
liczba uczniów	0	74	0
liczba nauczycieli	0	4	0
liczba rodziców	0	15	0
<i>profilaktyka wskazująca</i>			
liczba uczniów	0	0	0
liczba nauczycieli	0	0	0
liczba rodziców	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

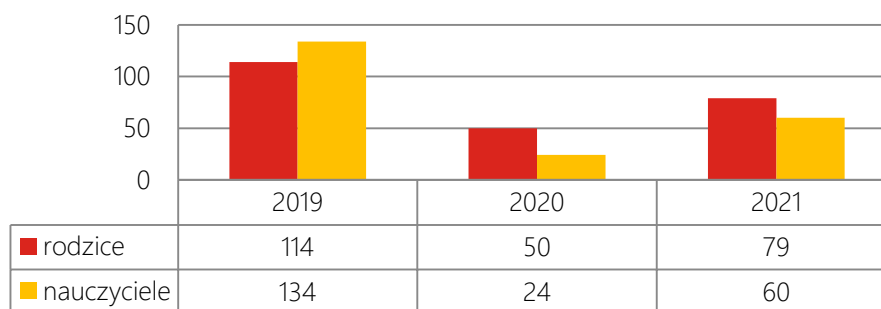
W okresie ostatnich trzech lat dla mieszkańców Miasta prowadzone były również **programy spoza systemu rekomendacji** z zakresu profilaktyki uniwersalnej, w których w 2021 roku wzięło udział 1 779 uczniów i 61 nauczycieli oraz profilaktyki wskazującej skierowane do 4 uczniów, 1 nauczyciela i 2 rodziców. Na terenie Miasta organizowane są również inne działania mające na celu opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie ich abstynencji. W 2021 roku zorganizowane zostały jednorazowe prelekcje i pogadanki, w których uczestniczyło 2 485 osób, odbyły się spektakle profilaktyczne dla 250 odbiorców, zorganizowano festyny i imprezy plenerowe dla 271 uczestników, a także przeprowadzono imprezy sportowe, w których udział wzięło 1 232 uczniów i konkursy artystyczne, do których przystąpiło 90 dzieci.

W zakresie profilaktyki zachowań ryzykownych, co roku w Mieście odbywają się zajęcia i warsztaty dla rodziców ukierunkowane na podnoszenie kompetencji wychowawczych oraz dla nauczycieli i wychowawców z zakresu profilaktyki problemowej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba uczestników zajęć ulegała wahaniom, a niewielki udział w nich w 2020 roku może być konsekwencją pandemii, która ograniczyła możliwość wdrażania działań profilaktycznych. W 2021 roku w zajęciach i warsztatach w omawianym zakresie wzięło udział 79 rodziców i 60 nauczycieli.

Wykres 17. Liczba rodziców oraz nauczycieli uczestniczących w zajęciach i warsztatach dotyczących profilaktyki problemowej w latach 2019-2021

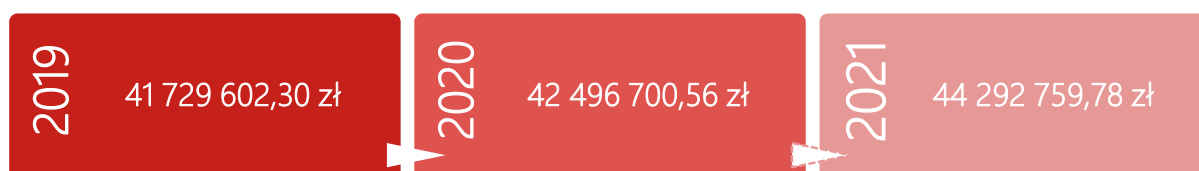

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W Mieście animowanie czasu wolnego dzieci odbywa się w ramach działalności szkół i instytucji kulturalnych, jednakże na jego terenie nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego, w której odbywałyby się zajęcia profilaktyczne i socjoterapeutyczne dla dzieci wychowujących się w rodzinach zmagających się z alkoholizmem. Niemniej, dla dzieci z grup ryzyka prowadzone są zajęcia z programem opiekuńczym, w których w 2021 roku udział wzięło 24 dzieci.

W 2021 roku **wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta** wyniosła łącznie 44 292 759,78 zł, z czego największą część tej wartości stanowiły napoje powyżej 18% – 20 214 552,42 zł. Sprzedaż napojów o stężeniu alkoholu poniżej 4,5% (oraz piwa) wyniosła 19 677 912,21 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 4 400 295,15 zł. W latach 2019-2021 nastąpił sukcesywny i znaczący wzrost wartości sprzedanego alkoholu, gdyż w tym okresie wartość wzrostowa ukształtowała się na poziomie 6%.

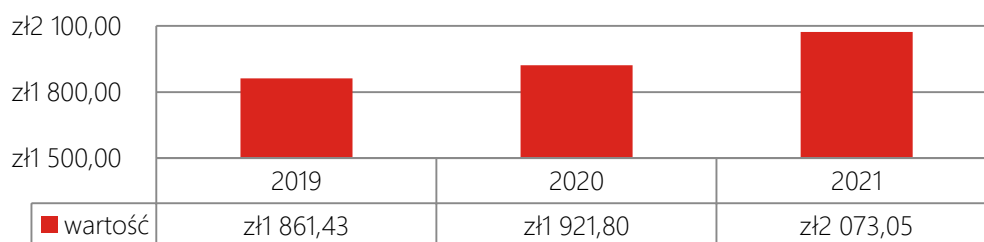
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie Miasta alkoholu w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Na terenie Miasta w 2021 roku liczba pełnoletnich mieszkańców wyniosła 21 366, zatem wartość sprzedanego alkoholu na 1 osobę powyżej 18 roku życia ukształtowała się na poziomie 2 073,05 zł. Na przestrzeni lat 2019-2021 zauważalny był systematyczny wzrost tego wskaźnika, a różnica w 2021 roku w stosunku do 2019 roku wyniosła 211,62 zł, czyli 11%.

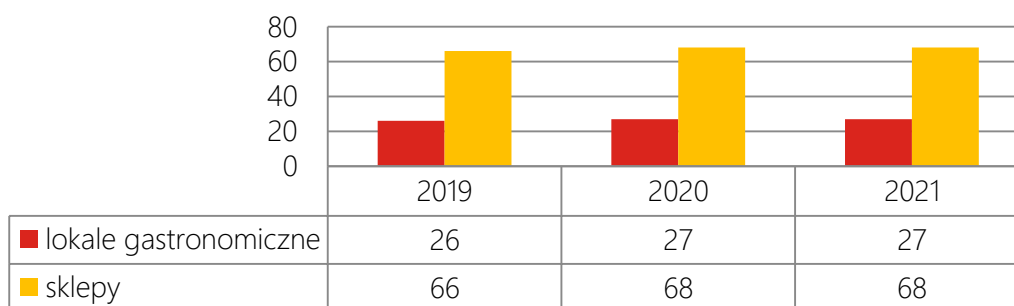
Wykres 18. Wartość sprzedanego na terenie Miasta alkoholu na 1 pełnoletniego mieszkańca w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W 2021 roku na terenie Brodnicy działalność prowadziło łącznie 95 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 68 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 27 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba punktów sprzedaży alkoholu zwiększyła się, gdyż w latach 2020-2021 było ich 95, a w roku 2019 o 3 mniej, tj. 92, w tym 26 lokali gastronomicznych i 66 sklepów.

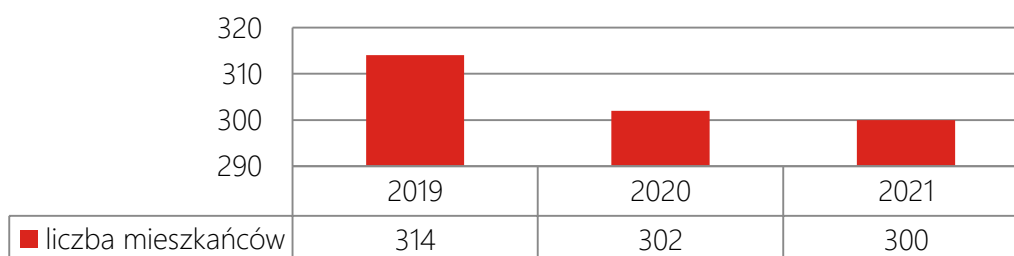
Wykres 19. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Mieście w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Liczba mieszkańców Brodnicy przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu w 2021 roku wynosiła 300, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 2, a do 2019 roku – o 14. Należy zatem stwierdzić, iż na przestrzeni ostatnich lat dostępność do punktów sprzedaży alkoholu uległa zwiększeniu.

Wykres 20. Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ obecność problemu alkoholizmu i narkomanii w Mieście i konieczność udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej rodzinom dotkniętym tymi problemami,
- ✓ zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi, w szczególności wśród dzieci i młodzieży korzystających z urządzeń elektronicznych i Internetu,
- ✓ konieczność podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy Policji w związku ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych,
- ✓ kierowanie przez mieszkańców pojazdami pod wpływem alkoholu,
- ✓ występowanie przestępstw związanych z posiadaniem i dystrybucją narkotyków na terenie Miasta,
- ✓ wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na działania w zakresie poradnictwa, terapii i organizowania samopomocowych form wsparcia,
- ✓ konieczność podejmowania kompleksowych działań wspierających dla osób uzależnionych i współuzależnionych w ramach działalności MOPS i MKRPA a także interwencyjnych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinach dotkniętych uzależnieniem,
- ✓ brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Miasta,
- ✓ brak podmiotów integracji społecznej dla osób z problemami na rynku pracy, w tym po zakończeniu leczenia odwykowego (np. Centrum Integracji Społecznej),
- ✓ wzrost wartości sprzedanego w Mieście alkoholu,
- ✓ wzrost dostępności do punktów sprzedaży alkoholu w Mieście.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste innych osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy konieczne jest podejmowanie interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Brodnicy zajmuje się **Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**.

Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie, m.in. w ramach procedury Niebieskie Karty.

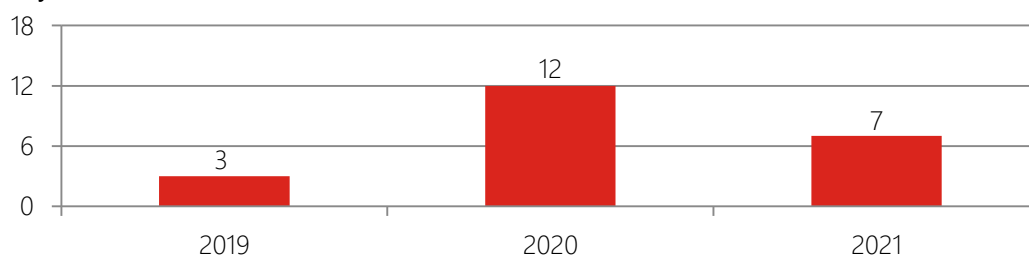
Działania podejmowane przez Zespół mają na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy. Zadania obejmują m.in.:

- ➔ prowadzenie działalności edukacyjnej wśród mieszkańców w celu podniesienia ich świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- ➔ prowadzenie działań profilaktycznych m.in. w szkołach;
- ➔ zapewnienie osobom i rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie wieloaspektowego wsparcia (psychologicznego, terapeutycznego, socjalnego, materialnego, zdrowotnego i prawnego);
- ➔ podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu ich powstrzymanie;
- ➔ udzielanie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni ostatnich lat wśród lokalnej społeczności zauważalne jest wahanie się liczby rodzin objętych pomocą i wsparciem pracowników MOPS z powodu przemocy w rodzinie. W 2021 roku z tego powodu pomocy społecznej udzielono 7 rodzinom, co oznacza wzrost w stosunku do 2019 roku o 4, a zarazem spadek w stosunku do 2020 roku o 5. Należy zauważyć, że w 2020 roku skala problemu przemocy wśród beneficjentów pomocy społecznej była na najwyższym poziomie, co mogło być bezpośrednią konsekwencją izolacji społecznej spowodowanej pandemią. Rodziny dotknięte problemem przemocy w 2021 roku stanowiły 0,7% wszystkich rodzin korzystających z pomocy MOPS.

Wykres 21. Liczba rodzin korzystających w formie zasiłków z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

W celu wsparcia rodzin, w których występuje problem przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy, w szczególności w ramach działalności Działu Poradnictwa Rodzinnego, podejmuje szereg działań wzmacniających więzi członków rodziny w kryzysie, a także umożliwiających im prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. W środowiskach, w których dochodzi do zachowań przemocowych prowadzona jest praca socjalna, a rodziny dotknięte tym problemem objęte są wsparciem asystentów rodziny w zakresie wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz edukacji na temat wychowywania dzieci bez użycia przemocy. Rodziny dotknięte przemocą, które spełniają odpowiednie kryteria dochodowe korzystają również z zasiłków pieniężnych i zasiłków celowych w ramach programu Posiłki w szkole i w domu, dla dzieci organizowane są zajęcia socjoterapeutyczne, a w szczególnych przypadkach podejmowana jest interwencja kryzysowa obejmująca udzielenie schronienia osobom doświadczającym przemocy.

W roku 2021 Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Brodnicy spotkał się 5 razy, a podczas spotkań weryfikowano wszczęte procedury i podejmowano decyzje na temat dalszych działań wobec osób doznających i stosujących zachowania przemocowe wobec swoich bliskich. W strukturach MZI powoływane są grupy robocze, w których członkowie omawiają indywidualne przypadki mieszkańców potencjalnie dotkniętych problemem przemocy.

Liczba utworzonych grup roboczych w 2021 roku wyniosła 83, co wskazuje na spadek w stosunku do lat poprzednich. Można zatem stwierdzić, że w latach 2019-2021 zmniejszyła się liczba indywidualnych przypadków przemocy. W przypadku liczby spotkań członków grup zauważa się wahanie. Niemniej, odnotowany w 2020 roku wzrost liczby podejmowanych działań przez Zespół oraz grupy robocze może świadczyć o intensyfikacji zjawiska przemocy na skutek pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, kiedy możliwość interwencji i podejmowania działań była ograniczona.

Tabela 24. Dane dotyczące działań MZI i grup roboczych w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu	5	5	5
liczba nowoutworzonych grup roboczych	135	146	83
liczba posiedzeń grup roboczych	622	396	417

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

W 2020 roku pomocą MZI oraz grup roboczych objęto łącznie 146 rodzin, czyli o 11 rodzin więcej niż w roku poprzednim, a wsparcie zostało udzielone łącznie 298 członkom rodzin, w których dochodziło do zachowań przemocowych, w tym: 152 kobietom, 133 mężczyznom oraz 13 dzieciom. Należy zaznaczyć, że osobami doświadczającymi przemocy są również mieszkańcy z niepełnosprawnościami. Pomoc członków grup roboczych kierowana do kobiet uległa wzrostowi, natomiast w przypadku mężczyzn odnotowany został niewielki spadek. Analizując zmiany zachodzące na przestrzeni omawianych lat można zauważyć wzrost liczby rodzin, z którymi uczestnicy MZI prowadzili pracę. Z uwagi na zmianę wzoru Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, niemożliwe jest wskazanie dokładnej charakterystyki osób objętych wsparciem Zespołu, jednakże w 2021 roku było to 151 osób, w tym 11 dzieci, 120 kobiet i 20 mężczyzn.

Tabela 25. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grup roboczych w latach 2019-2021

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba rodzin	135	146	83
liczba osób, z czego:	374	298	151
liczba dzieci	89	13	11
w tym: z niepełnosprawnościami	0	1	bd
liczba kobiet	145	152	120
w tym: starszych	11	13	bd
w tym: z niepełnosprawnościami	0	11	bd
liczba mężczyzn	140	133	20
w tym: starszych	11	6	bd
w tym: z niepełnosprawnościami	0	2	bd

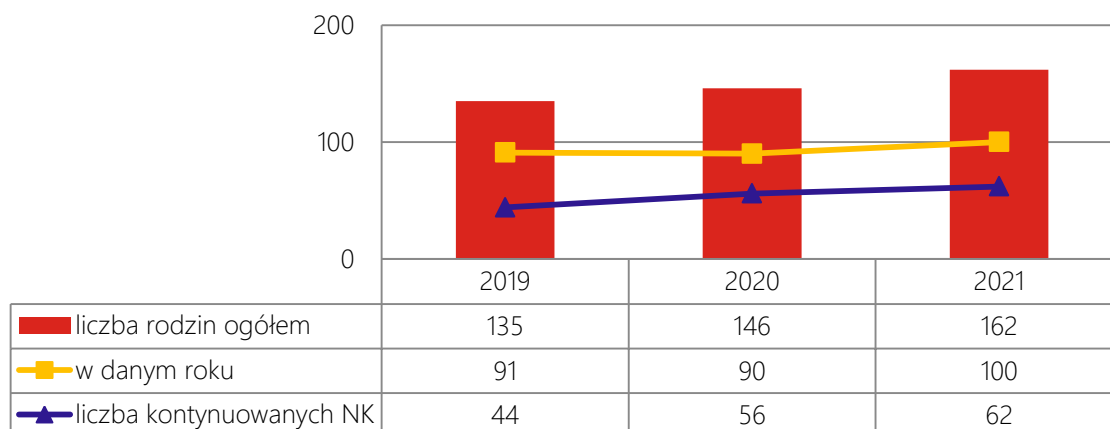
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę **Niebieskie Karty** i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura Niebieskie Karty obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę Niebieskie Karty w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury Niebieskie Karty następuje przez wypełnienie formularza Niebieska Karta – A w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Brodnicy oraz członków tych rodzin uległa systematycznemu wzrostowi. W 2019 roku wsparcie w ramach procedury Niebieskie Karty udzielono łącznie 135 rodzinom – w stosunku do 91 procedura została wszczęta w roku sprawozdawczym, w 2020 roku liczba rodzin ogółem wyniosła 146, w tym w stosunku do 90 działania podjęto w przedmiotowym roku, natomiast w 2021 roku pomoc i wsparcie członków Zespołu otrzymały 162 rodziny, w tym 100 w stosunku do których działania podjęto w omawianym roku.

Wykres 22. Liczba rodzin objętych procedurą *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” uprawnieni są odbywający służbę policjanci, pracownicy socjalni zatrudnieni w jednostce pomocy społecznej, przedstawiciele Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy oraz pracownicy ochrony zdrowia i systemu oświaty. W 2021 roku, podobnie jak w latach poprzednich, największą liczbę procedur wszczęli funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy, tj. 90. Ponadto podmiotem inicjującym działania wobec rodzin był również MOPS (8 procedur), MKRPA oraz placówki oświaty (po 1 procedurze).

Tabela 26. Podmioty, które wszczęły procedurę *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

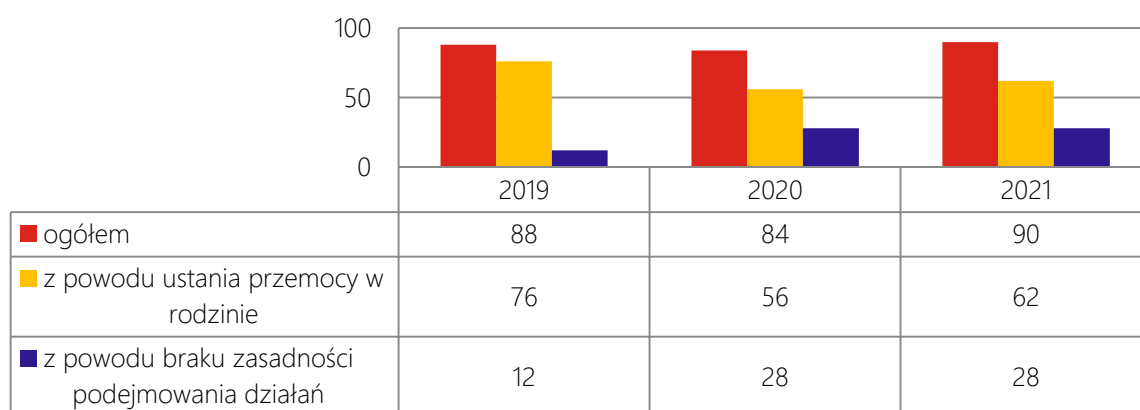
	2019	2020	2021
MOPS	4	4	8
placówki oświaty	1	2	1
placówki ochrony zdrowia	1	0	0
KPP	103	110	90
MKRPA	4	0	1
RAZEM	113	116	100

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

W 2019 roku z powodu ustania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy zakończonych zostało 88 procedur *Niebieskie Karty*, w 2020 roku ich liczba zmniejszyła się do 84, natomiast w 2021 roku liczba zamkniętych procedur wyniosła 90. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można, iż główną przesłanką do zaprzestania działań przez członków Zespołu jest ustanie przemocy na skutek podejmowanych działań w ramach indywidualnego planu pomocy. Niemniej, część procedur jest w Mieście zamykana z powodu braku zasadności podejmowanych działań, co może świadczyć o występowaniu problemu bezzasadnego oskarżania się o przemoc np. współmałżonków w związku z planowanym rozwodem.

Wykres 23. Liczba zakończonych procedur *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wsparcia ofiar przemocy pełni Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której członkowie kontaktują się z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy wobec swoich bliskich, a także podejmują odpowiednie działania interwencyjne. W 2021 roku członkowie MKRPA skontaktowali się z 44 mieszkańcami Brodnicy nadużywającymi alkoholu i wykazującymi zachowania przemocowe. Członkowie MKRPA skontaktowali się również z 68 osobami doświadczającymi przemocy w swojej rodzinie w celu diagnozy ich sytuacji oraz z 19 świadkami przemocy w rodzinie.

Należy zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat przedstawiciele Komisji prowadzili rozmowy interwencyjne z osobami stosującymi przemoc i motywowali je do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych. Ponadto, wśród podejmowanych przez Komisję działań znajduje się również zawiadomienie sądu rodzinnego o sytuacji dziecka oraz informowanie mieszkańców o lokalnej ofercie pomocy i wsparcia.

Tabela 27. Dane statystyczne dotyczące działań MKRPA w stosunku do osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

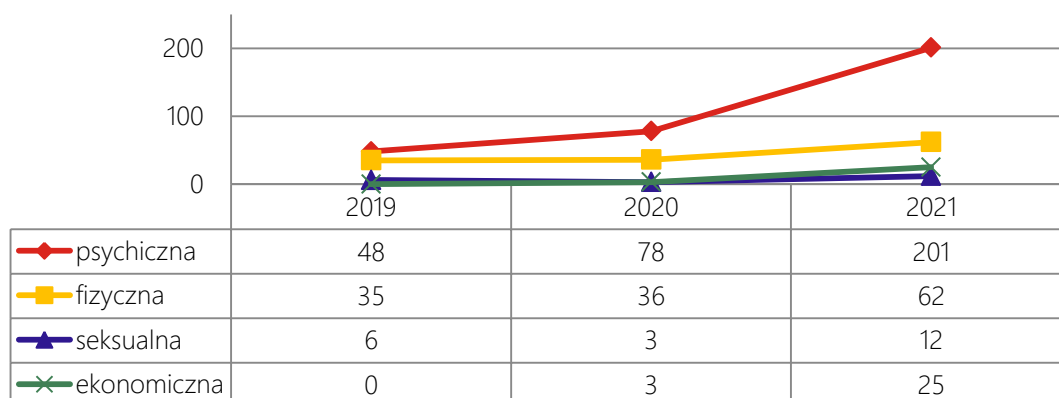
wyszczególnienie	2019	2020	2021
osoby stosujące przemoc i nadużywające alkoholu, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	55	46	44
osoby doznające przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	58	48	68
świadkowie przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	8	26	19
prowadzenie rozmowy interwencyjnej z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	30	46	14
prowadzenie rozmowy motywującej osoby stosujące przemoc do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych	30	46	44
prowadzenie rozmowy z osobą doznającą przemocy w celu diagnozy jej sytuacji w rodzinie	32	48	68
poinformowanie o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych	0	1	0
powiadomienie sądu rodzinnego o sytuacji dziecka	0	1	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Profesjonalna pomoc dla osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie jest świadczona w Mieście również w ramach działalności **Działu Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy**. Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z pomocy psychologa i radcy prawnego, a także pedagoga i asystenta rodziny. Dodatkowo, osoby zmagające się z przemocą w swoim domu mają możliwość uczestnictwa w grupie wsparcia dla osób współzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie.

W 2021 roku 290 przyjęć odnotowanych przez specjalistów z DPR dotyczyło doświadczania problemu przemocy przez mieszkańców Brodnicy. W omawianym roku spotkania związane z tym problemem stanowiły 15% spośród wszystkich przyjęć, tj. 1 915. W porównaniu do lat poprzednich nastąpił znaczący wzrost liczby beneficjentów Działu, co świadczy o nasileniu się skali występowania tego problemu w lokalnej społeczności.

Tabela 28. Liczba przyjęć w Dziale Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy w związku z przemocą w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Osoby dotknięte problemem przemocy w swojej rodzinie mają możliwość korzystania z profesjonalnego wsparcia w formie prawnej, socjalnej i psychologicznej, która świadczona jest przez członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Brodnicy i MKRPA oraz pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy, w tym Działu Poradnictwa Rodzinnego. Z powodu wystąpienia pandemii SARS-CoV-2 poradnictwo w ostatnich latach odbywało się w formie hybrydowej, tj. stacjonarnie oraz za pośrednictwem komunikatorów internetowych. W 2021 roku wsparcie specjalistów udzielone zostało łącznie 270 razy, w tym 140 porad dotyczyło pomocy socjalnej, 52 – psychologicznej, 42 – zawodowej i rodzinnej, a 36 wsparcia prawnego. Ponadto w 2021 roku 11 osobom udzielono porad o charakterze pedagogicznym, a 12 osób objęto wsparciem grupy wsparcia. Jak wynika z analizy działań skierowanych do mieszkańcy Miasta, najczęstszą formą pomocy z której korzystają jest wsparcie socjalne oraz psychologiczne. Niemniej część osób zmagających się z problemem przemocy korzysta z pomocy zawodowej i rodzinnej oraz prawnej.

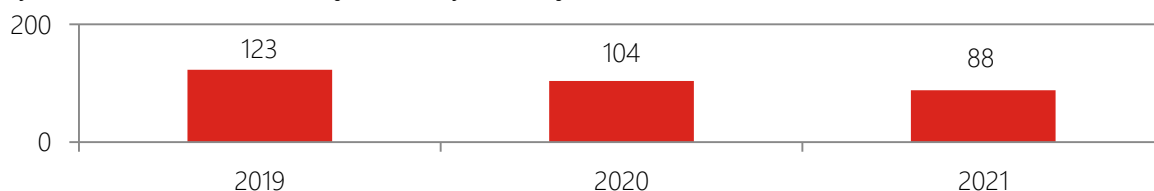
Tabela 29. Liczba porad dla osób stosujących i doświadczających przemocy w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
poradnictwo socjalne	135	240	140
poradnictwo psychologiczne	30	15	52
poradnictwo prawne	10	16	36
poradnictwo zawodowe i rodzinne	45	40	42
RAZEM	220	311	270

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Ważnym źródłem informacji o rzeczywistej skali występowania problemu przemocy w rodzinie na terenie Brodnicy są zestawienia statystyczne prowadzone przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy. Na przestrzeni lat 2019-2021 w Mieście zauważalny jest systematyczny spadek interwencji w miejscu zamieszkania w związku z podejrzeniem stosowania przemocy przez członków rodzin. W 2019 roku funkcjonariusze podjęli interwencje w 123 rodzinach, w roku kolejnym ich liczba zmniejszyła się do 104, natomiast w 2021 roku Policja podjęła 88 działań interwencyjnych w środowisku. Odnotowana tendencja przyjęła wartość spadkową w wysokości 29%.

Wykres 24. Liczba interwencji domowych Policji w Mieście w latach 2019-2021

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy za lata 2019-2021

Jednym z aspektów działalności funkcjonariuszy Policji jest prowadzenie postępowań w celu stwierdzenia przestępstwa w przedmiocie fizycznego lub psychicznego znęcania się nad rodziną. W 2021 roku do Prokuratury Rejonowej wpłynęło 47 wniosków w tym przedmiocie.

Dodatkową formą wsparcia mieszkańców Brodnicy jest Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem prowadzony przez Fundację DIES MEI. W ramach realizowanego w 2021 roku projektu, fundacja oferowała szerokie wsparcie ofiarom przestępstw, ich rodzinom oraz świadkom, w tym pomoc: prawną, psychologiczną, socjalną i mieszkaniową.

Mieszkańcy Brodnicy mają możliwość korzystania z telefonicznego pogotowia dla osób doznających przemocy w rodzinie *Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia*. Po pomoc w formie wsparcia psychologicznego oraz interwencji osoby dotknięte tym problemem mogą dzwonić codziennie, a szczegółowe informacje na ten temat są upowszechniane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej za pomocą stron internetowych, ulotek i plakatów, a także licznych kampanii informacyjnych i zajęć edukacyjnych zarówno dla dzieci, jak i osób dorosłych, m.in. „Przeciwdziałamy Przemocy – Brodnica na Biało”. Ponadto mieszkańcy zmagający się z problemem przemocy mają możliwość skorzystania ze specjalistycznego wsparcia świadczonego w ramach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Brodnicy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy oraz Ośrodka Terapii i Rozwoju Osobistego w Brodnicy, który na zlecenie PCPR prowadzi program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie, a dla osób w kryzysie udzielane jest nieodpłatne schronienie.

W okresie listopad-grudzień 2021 roku na terenie Miasta realizowane były warsztaty korekcyjno-edukacyjne pn. „Wiedza pomaga chronić siebie i dzieci” dla osób dorosłych doświadczających przemocy w rodzinie, które prowadzone były przez specjalistów i odbywały się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziale Poradnictwa Rodzinnego. W omawianym okresie zrealizowano 33 godziny warsztatów, w których wzięło udział 12 osób uwikłanych w przemoc w rodzinie. Podczas spotkań uczestnicy zapoznali się z szeroką problematyką przemocy – powodami, formami, mechanizmami jej występowania, a także konsekwencjami, w tym prawnymi, a omawiane treści prezentowane były przez pedagoga, terapeutę oraz radcę prawnego.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Brodnicy wraz z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy i Działem Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy podejmuje współpracę z innymi podmiotami prowadzącymi działalność na terenie Miasta, których celem jest rozwiązywanie problemów społecznych oraz wspieranie mieszkańców przeżywających trudności, jak np. placówki oświatowe czy Komenda Powiatowa Policji. W szkołach wsparcie dla dzieci świadczone jest przez pedagogów szkolnych, a także w ramach prowadzonych zajęć profilaktycznych i edukacyjnych, spotkań i pogadarek oraz organizowanych warsztatów z policjantami, terapeutami i kuratorami. Przez funkcjonariuszy Policji oraz szkoły organizowane są liczne konkursy w zakresie bezpieczeństwa oraz spotkania, które zawierają elementy profilaktyki i uwarżliwiają dzieci na problem przemocy. Ponadto wśród dzieci i młodzieży rozprowadzane są materiały profilaktyczno-edukacyjne i organizowane są akcje profilaktyczne, dla rodziców i nauczycieli odbywają się zajęcia prowadzone przez specjalistów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Brodnicy, a pracownicy MOPS uczestniczą w konferencjach oraz szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje zawodowe i wiedzę z zakresu pełnionych obowiązków.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ występowanie problemu przemocy w rodzinie oraz konieczność objęcia rodzin wsparciem w ramach pomocy społecznej,
- ✓ doświadczanie przemocy przez osoby starsze, z niepełnosprawnościami, dzieci i kobiety oraz konieczność podejmowania działań w związku z tym, np. umieszczania dzieci w pieczy zastępczej,
- ✓ wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na specjalistyczną pomoc oraz konieczność rozwijania lokalnego systemu wsparcia,
- ✓ konieczność prowadzenia działań z zakresu pracy socjalnej oraz policyjnych interwencji domowych w związku ze stosowaniem przemocy przez członków rodzin,
- ✓ potrzeba skuteczniana działań w zakresie i możliwości izolowania ofiar przemocy od jej sprawców oraz tworzenia placówek wsparcia dla osób w kryzysowej sytuacji,
- ✓ wzrost liczby procedur Niebieskie Karty zamykanych z powodu braku zasadności podejmowania działań, wskazujący na możliwość wykorzystywania przez osoby zgłaszające przemoc procedury w sprawach rozwodowych.

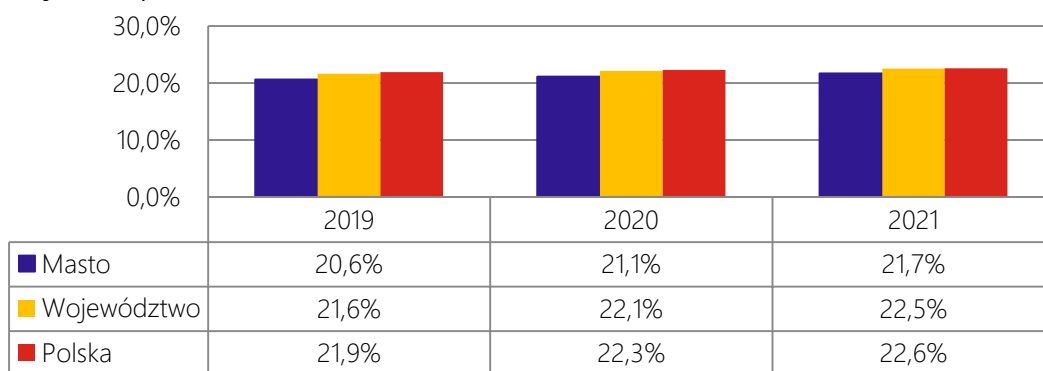
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle istotny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i w pełni korzystać z życia. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla lokalnej społeczności, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie, również na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Przed władzami lokalnymi stoi niezmiernie trudne zadanie jakim jest kreowanie pozytywnego nowego wizerunku osoby starszej, czyli osoby aktywnej, sprawnej i zaangażowanej w życie Miasta.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat możemy zauważyć systematyczny wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w ogólnej populacji Miasta. Zjawisko to nazywane jest starzejącym się społeczeństwem i ma miejsce zarówno w gminach, powiatach jak i województwach w całej Polsce. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów oraz ich aktywizacji w życiu społecznym i kulturalnym.

W 2021 roku seniorzy stanowili 21,7% wszystkich mieszkańców Brodnicy, a ich udział w porównaniu do 2019 roku zwiększył się o 1,1 pp. Systematyczny wzrost udziału osób starszych zauważa się również w całym województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce – udział seniorów w ogólnej populacji wyniósł w 2021 roku w województwie 22,5%, a w Polsce – 22,6%. W porównaniu do danych wojewódzkich i ogólnokrajowych należy zauważyć, iż sytuacja demograficzna Brodnicy jest korzystniejsza, gdyż osoby starsze stanowią mniejszy udział w ogólnej populacji. Niemniej, charakterystyka struktury lokalnej społeczności i powszechnie zachodzące zmiany demograficzne determinują konieczność reorganizacji lokalnej polityki senioralnej, czyli wdrażania nowych rozwiązań w oparciu o rozpoznane potrzeby i oczekiwania starzejącego się społeczeństwa, które powinny zostać włączone w proces podejmowania kluczowych dla nich decyzji i działań.

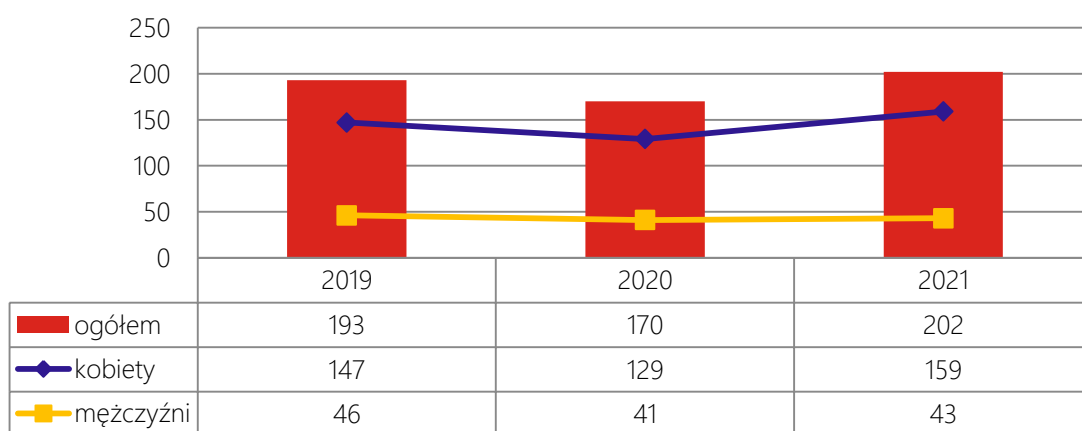
Wykres 25. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Brodnicy, województwie kujawsko-pomorskim i Polsce na w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku pomoc i wsparcie z pomocy społecznej zostało udzielone łącznie 1 440 mieszkańcom Miasta, w tym 202 w wieku poprodukcyjnym, których udział wyniósł 14%. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mężczyzn oraz kobiet w wieku poprodukcyjnym objętych pomocą i wsparciem ulegała wahaniom, jednakże w 2021 roku w porównaniu do 2019 roku uległa zwiększeniu o 9 osób (5%), a w stosunku do roku poprzedniego o 32 osoby (19%). W latach 2019-2021 liczba kobiet zwiększyła się o 12 (8%), natomiast wśród mężczyzn zauważa się spadek o 3 osoby (7%). W 2021 roku pomoc i wsparcie zostało udzielone 159 kobietom powyżej 60 roku życia, a także 43 mężczyznom powyżej 65 roku życia. W omawianym okresie zauważalna jest znacząca dysproporcja względem płci beneficjentów MOPS w Brodnicy, gdyż kobiety zawsze stanowiły większość tej grupy, a w 2021 roku ich udział wyniósł 79%.

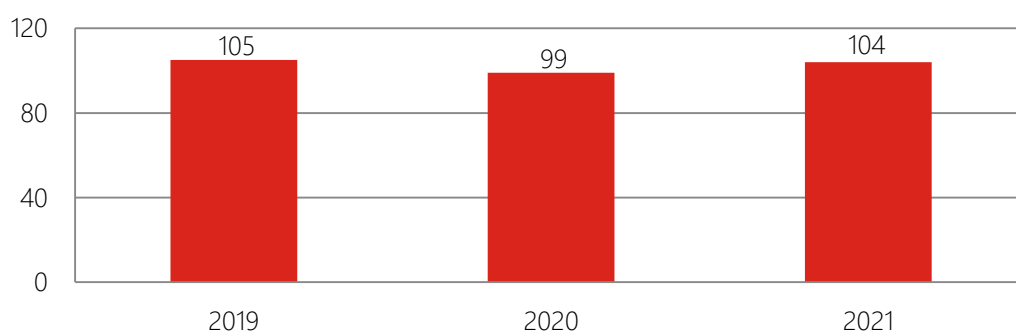
Wykres 26. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, czyli wsparciem opiekunki w środowisku świadczonym dla osób starszych, chorych lub z niepełnosprawnością, które wymagają częściowej opieki w codziennych czynnościach, utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2021 roku z pomocy w formie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej oraz zapewnienia kontaktu z otoczeniem skorzystało 104 mieszkańców, tj. o 1 mniej niż w 2019 roku i o 5 więcej niż w roku poprzednim.

Wykres 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Pomoc i wsparcie w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych w Mieście świadczone jest również w ramach wdrażanych projektów rządowych. W 2019 roku wsparciem w formie usług opiekuńczych realizowanych w ramach projektu *Opieka 75+* współfinansowanego z funduszy MRiPS objęto 23 mieszkańców, natomiast w latach kolejnych liczba uczestników wyniosła 32.

Tabela 30. Usługi opiekuńcze w ramach projektu *Opieka 75+* w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	23	32	32
koszt realizacji (zł)	42 704,00	102 450,30	156 489,50

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Województwo kujawsko-pomorskie w 2021 roku zainicjowało projekt *Kujawsko-Pomorska Teleopieka*, realizowany ze środków RPOWKP, który przewiduje utworzenie Kujawsko-Pomorskiego Telecentrum i prowadzenie systemu teleopieki. Miasto Brodnica jest jednym z 79 partnerów projektu, w ramach którego wsparciem i całodobową opieką za pośrednictwem elektronicznej bransoletki z przyciskiem SOS objęto w 2021 roku 41 mieszkańców, natomiast koszt poniesiony przez Miasto na ten cel wyniósł 38 992,01 zł.

Osobom starszym, które nie mają możliwości samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w **Domu Pomocy Społecznej**. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% całkowitych kosztów utrzymania to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

Na obszarze Miasta działalność prowadzi **Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych**, którego podmiotem prowadzącym jest Powiat Brodnicki. DPS funkcjonuje od 23 stycznia 1991 roku i przeznaczony jest dla łącznie 46 mieszkańców. Osoby umieszczone w placówce mają zapewnioną profesjonalną opiekę specjalistów z zakresu rehabilitacji i terapii, ale także organizowane są dla nich wyjścia integracyjne, warsztaty, imprezy okolicznościowe i spotkania z innymi mieszkańcami podobnych placówek.

Miasto w 2021 roku ponosiło odpłatność w wysokości 1 697 419 zł za pobyt 45 osób w całodobowych placówkach opieki, których stan zdrowia wymagał świadczenia stałej pomocy i wsparcia, w tym osobom z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorym psychicznie. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej zwiększyła się, podobnie jak odpłatność Miasta za pobyt jego mieszkańców w placówkach zapewniających kompleksową pomoc i wsparcie.

Tabela 31. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	38	45	45
kwota świadczeń (zł)	1 205 714	1 331 594	1 697 419

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Niezwykle istotnym zasobem Miasta w zakresie aktywizacji społecznej osób starszych jest **Klub Seniora „Brodniczanka”**, którego członkowie spotykają się w celu twórczego spędzania czasu wolnego oraz **Uniwersytet III Wiek w Brodnicach**, który rozwija kompetencje i wiedzę uczestników wykładów. W 2021 roku zainicjowane zostały działania zmierzające do utworzenia **Dziennego Domu Pobytu „Senior+”**. Placówka wsparcia dziennego zostanie utworzona przy ulicy Tatrzańskiej i obejmować będzie pomieszczenia umożliwiające rehabilitację, aktywizację oraz integrację społeczną mieszkańców w wieku senioralnym. Dodatkowo przestrzeń służyć będzie spotkaniom innym grupom nieformalnym zrzeszającym osoby starsze. W budynku zaplanowane zostały sale rehabilitacyjne, pokoje do odpoczynku, pobytu dziennego oraz pomieszczenia do terapii indywidualnej, pokój komputerowy, jadalnia, gabinet zabiegowy, a także szatnie oraz toalety z natryskami.

Liczne przedsięwzięcia na rzecz lokalnych seniorów organizują również instytucje kulturalne, które w ramach swojej oferty organizują spektakle, spotkania i wystawy dedykowane osobom w wieku senioralnym. Zadaniem tych podmiotów jest animowanie czasu wolnego osób starszych, wzmacnianie ich integracji społecznej i pozytywnego wizerunku oraz kreowanie lokalnej polityki, w tym senioralnej w oparciu o rozpoznane potrzeby osób starszych. Ponadto, w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Brodnicach realizowany jest **Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim**, którego celem jest poprawa sprawności fizycznej oraz wykształcenie nawyków systematycznych ćwiczeń fizycznych wśród osób po 60 roku życia.

Ważnym działaniem Miasta w zakresie wsparcia najstarszych jest również prowadzenie akcji **Koperta Życia**, która polega na dystrybucji kopert zawierających pełną informację medyczną na temat posiadacza, czyli osoby starszej lub chorej. Koperta umożliwia ratownikom medycznym w nagłych i zagrażających życiu sytuacjach udzielenie adekwatnej do potrzeb pomocy medycznej.

Promowanie pozytywnego wizerunku osób starszych odbywa się w Mieście również w ramach włączania seniorów do aktywnego życia społecznego. W tym celu w 2016 roku utworzona została **Brodnicka Karta Seniora**, czyli systemu ulg i zniżek umożliwiających większy dostęp do ofert świadczonych przez instytucje kultury, sportu i rekreacji oraz przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Brodnicach. W 2021 roku program liczył 39 partnerów publicznych oraz prywatnych.

Miasto Brodnica oraz instytucje publiczne podejmujące działalność na rzecz lokalnej społeczności wdrażają również projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Jednym z nich jest projekt **Brodnicka grupa wsparcia nie do zdarcia**, który zainicjowany został w 2021 roku i zakończy się w 2023 roku. W ramach działania utworzony został **Klub Aktywności** zrzeszający uczestników, czyli 36 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym seniorów i osoby z niepełnosprawnością oraz 36 opiekunów faktycznych tych osób. Dzięki uczestnictwu w projekcie mieszkańcy zakwalifikowani do jego realizacji mają możliwość brania udziału w warsztatach psychologicznych, artystycznych, zajęciach rekreacyjno-ruchowych, wyjazdach integracyjnych i kulturalnych, a także świadczone są im usługi rehabilitanta i animowanie czasu wolnego. Z kolei opiekunowie faktyczni uczestniczą w praktycznych warsztatach opieki nad osobami niesamodzielnymi w zakresie poprawy ich zdrowia, poprawy warunków funkcjonowania i komfortu życia dla osoby niesamodzielnej i opiekuna.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ systematyczny wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji,
- ✓ wzrost zapotrzebowania mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na wsparcie z pomocy społecznej oraz w formie usług opiekuńczych,
- ✓ niesamodzielność i samotność osób starszych oraz wynikająca z tego powodu potrzeba kierowania części z nich do całodobowych placówek opieki, tj. domów pomocy społecznej,
- ✓ konieczność rozwijania oferty pomocy i wsparcia dla osób starszych w Mieście, w szczególności w formie środowiskowej, (np. dzienny dom pobytu, świetlica integracyjna, kluby seniora) oraz w ramach nowoczesnych usług społecznych realizowanych w ramach projektów współfinansowanych ,
- ✓ konieczność rozwijania lokalnej sieci wolontariatu organizowanego w Brodnickim Centrum Wolontariatu na rzecz osób starszych i samotnych umożliwiającej seniorom aktywne i pełne korzystanie z oferty rekreacyjno-kulturalnej oraz integrację ze środowiskiem,
- ✓ brak podmiotów umożliwiających osobom starszym kreowanie i wdrażanie nowych rozwiązań na rzecz ich integracji i aktywizacji w lokalnym środowisku (np. Miejska Rada Seniorów).

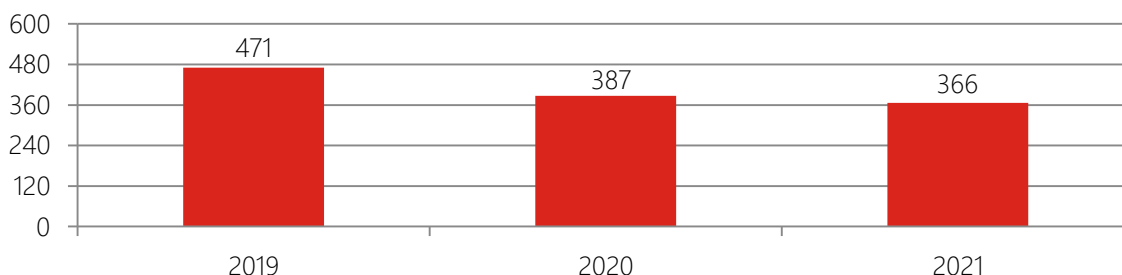

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W latach 2019-2021 zauważa się systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy z powodu bezrobocia. W 2021 roku było ono przesłanką do objęcia wsparciem 366 rodzin, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 21 rodzin (5%), a w porównaniu do 2019 roku o 105 (22%). Wystąpienie pandemii w latach 2020-2022, a także eskalacja konfliktu ukraińsko-rosyjskiego w 2022 roku może w przyszłości skutkować nasileniem się skali bezrobocia, przez co możliwa będzie konieczność wsparcia większej liczby rodzin zmagających się z tym problemem. Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, iż **bezrobocie od lat jest jednym z głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia** pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej – w latach 2019-2020 znajdowało się na 2 miejscu, natomiast w 2021 roku uplasowało się na 3 miejscu. Skalę problemu obrazuje również fakt, że spośród 943 rodzin objętych pomocą społeczną, 39% zmagają się z problemem bezrobocia i jest beneficjentem MOPS z tego tytułu.

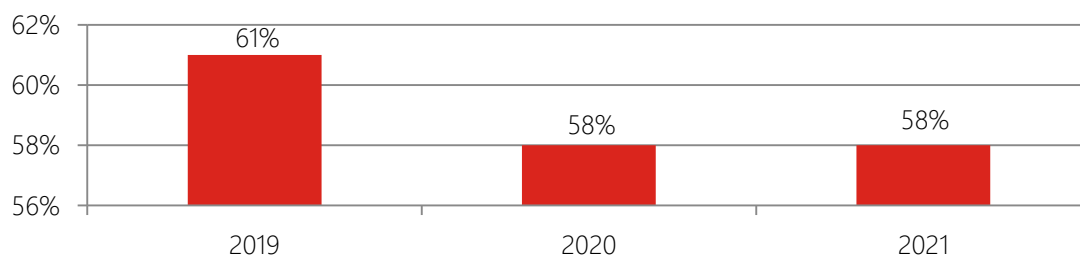
Wykres 28. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2021

Skalę problemu w Mieście obrazuje również poziom wskaźnika bezrobocia wśród osób korzystających z pomocy społecznej. Jest on obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu bezrobocia, do ogólnej liczby beneficjentów MOPS. W okresie lat 2019-2021 wartość wskaźnika ulegała niewielkiemu spadkowi, gdyż w latach 2020-2021 wyniósł on 58%, natomiast w 2019 roku – 61%. Niemniej, mimo pozytywnej tendencji w tym zakresie, wskaźnik bezrobocia wśród osób objętych wsparciem MOPS jest na wysokim poziomie.

Wykres 29. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok

Instrumentem do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest **kontrakt socjalny**, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy lub podjęcia aktywności w CIS funkcjonujących w sąsiednich gminach. Z danych źródłowych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat takie działania były regularnie podejmowane, jednakże ich liczba uległa zmniejszeniu. W 2019 roku zawarto 63 kontrakty z 65 osobami, w 2020 roku – 34 z 34 mieszkańcami, natomiast w 2021 roku sporządzono 22 kontrakty z 22 osobami, co wskazuje na wartość spadkową liczby kontaktów o 65%.

Tabela 32. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2019-2021

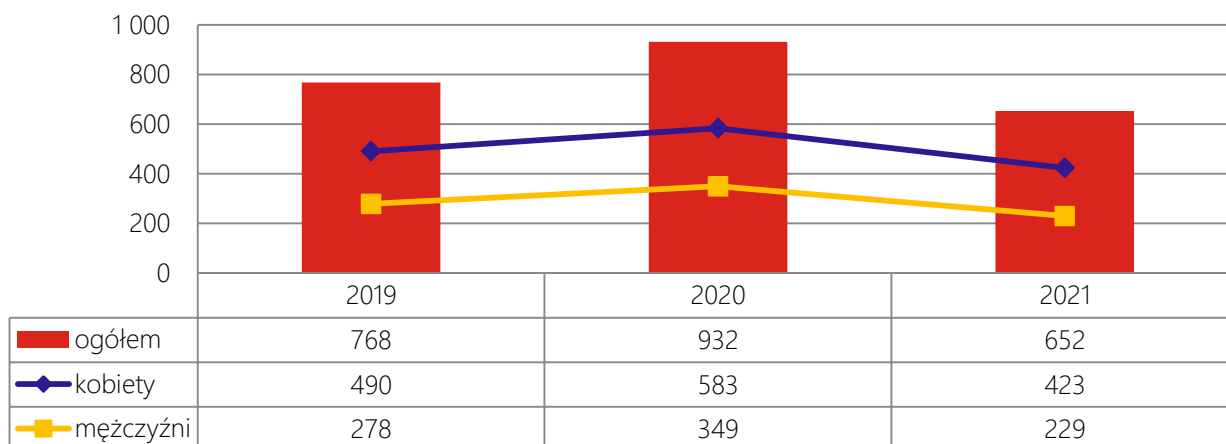
wyszczególnienie	2019	2020	2021
kontrakty	63	34	22
osoby	65	34	22

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok

Na koniec 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Brodnicy zarejestrowanych było łącznie 652 mieszkańców Miasta. W okresie lat 2019-2021 zauważalne jest wahanie liczby osób zarejestrowanych w PUP. Największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w 2020 roku, co mogło być związane z negatywnymi następstwami koronawirusa, natomiast w 2021 roku nastąpił znaczny spadek w tym zakresie w stosunku do roku poprzedniego i liczba osób nieaktywnych zawodowo była najniższa w całym omawianym okresie. Wahanie liczby osób bezrobotnych występuje zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, przy czym należy zauważyć, że w latach 2019-2021 problem ten znacznie częściej dotyczył kobiet. W 2021 roku w porównaniu do roku 2019 liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 49 osób, a w przypadku kobiet nastąpił spadek o 67. W latach 2019-2021 dysproporcja w zakresie bezrobocia względem płci w Mieście utrzymywała się na stałym poziomie, gdyż pozostające bez pracy kobiety stanowiły w 2021 roku 65% ogółu zarejestrowanych, w 2020 roku – 63%, a w 2019 roku – 64%.

Wykres 30. Mieszkańcy Brodnicy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019-2021 (stan na koniec roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że na koniec 2021 roku osoby przed ukończeniem 30 roku życia stanowiły 26% wszystkich bezrobotnych, natomiast mieszkańcy powyżej 50 roku życia stanowili nieco mniejszy odsetek, tj. 23%. Na przestrzeni ostatnich lat wśród grupy wiekowej powyżej 50 roku życia nastąpił wzrost ich udziału w grupie osób bezrobotnych o 1 pp., natomiast w przypadku osób do 30 roku życia zauważalna jest tendencja malejąca, która wynosi 3 pp. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

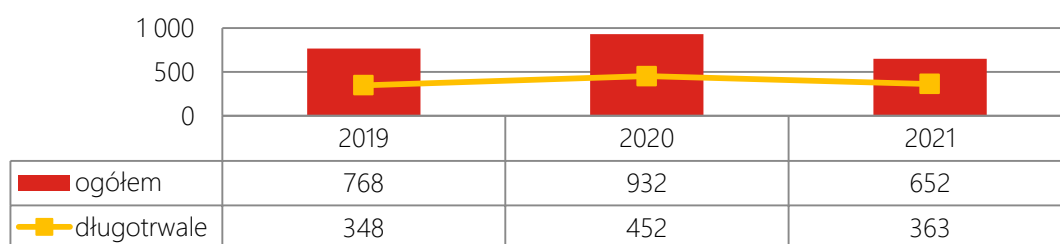
Tabela 33. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Miasta w latach 2019-2021 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)

kategoria wiekowa	2019		2020		2021	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
ogółem	768	100%	932	100%	652	100%
do 30 roku życia	220	29%	253	27%	167	26%
powyżej 50 roku życia	172	22%	210	23%	148	23%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne przez okres powyżej 12 miesięcy określa się jako **długotrwale bezrobotne**. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy lub też o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Na przestrzeni ostatnich lat mieszkańcy Miasta zmagali się z problemem długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia w znacznej skali, gdyż jak wynika z danych statystycznych, większość zarejestrowanych w PUP mieszkańców to osoby dotknięte problemem długotrwałego bezrobocia. W 2019 roku problem ten dotyczył 348 osób bezrobotnych z Miasta (45%), w 2020 roku – 452 mieszkańców (49%), natomiast w 2021 roku – 363 osób zarejestrowanych w PUP, czyli 57%. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważalny był systematyczny wzrost udziału osób długotrwale nieaktywnych zawodowo w ogóle osób pozostających bez pracy.

Wykres 31. Osoby długotrwale bezrobotne w Brodnicy w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Powiatowy Urząd Pracy w Brodnicy podejmuje bieżącą, wieloaspektową działalność na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Osoby nieaktywne zawodowo, a gotowe do podjęcia zatrudnienia mają możliwość skorzystania z szeregu instrumentów aktywizacji zawodowej oferowanych przez Urząd. Wśród nich wymienia się prace interwencyjne, roboty publiczne, subsydiowaną działalność gospodarczą, udzielanie bonów na zasiedlenie, szkolenia oraz staże. PUP w Brodnicy zajmuje się również działalnością projektową, czyli wdraża zadania dedykowane poszczególnym grupom beneficjentów, np. osobom w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które umożliwiają im zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji oraz znalezienie zatrudnienia.

Mieszkańcy Miasta mający trudność w znalezieniu zatrudnienia na lokalnym rynku pracy mają również możliwość rozwijania swoich umiejętności i kompetencji, poprzez działalność wolontaryjną, która prowadzona jest w ramach **Brodnickiego Centrum Wolontariatu**. Ponadto, w celu umożliwienia rodzicom powrotu do aktywności zawodowej po urodzeniu dziecka, Miasto realizuje **miejski bon żłobkowy** w wysokości 200 zł miesięcznie, który wypełnia lukę w zakresie wsparcia rodzin z dziećmi do lat 3.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej oraz konieczność udzielania wsparcia z tego powodu znacznej liczbie rodzin,
- ✓ występowanie problemu bezrobocia wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- ✓ wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych mieszkańców Miasta w ogóle osób zarejestrowanych w PUP,
- ✓ utrzymująca się dysproporcja pomiędzy skalą bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn, spowodowana m.in. brakiem chęci części osób do powrotu na rynek pracy po zakończeniu okresu macierzyńskiego,
- ✓ trudności w znalezieniu pracy w Mieście, w szczególności wśród osób o specjalnych potrzebach w miejscu pracy,
- ✓ brak podmiotów aktywizujących zawodowo mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej,
- ✓ zagrożenie ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym osób pozostających bez pracy,
- ✓ ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane zwiększeniem się liczby osób aktywnych zawodowo na skutek rosyjsko-ukraińskiego konfliktu zbrojnego.

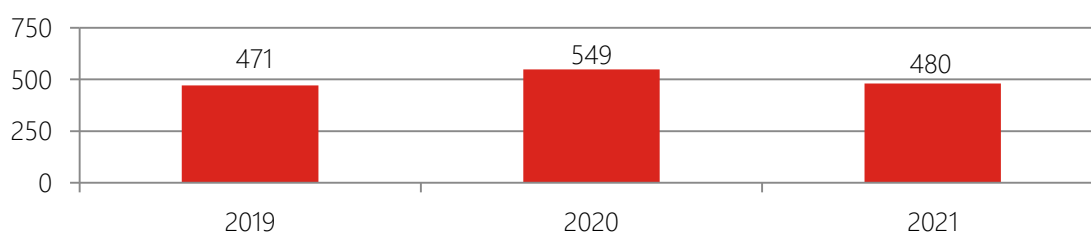

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Diagnoza poziomu ubóstwa dokonana została na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Jak wynika z danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy, **problem ubóstwa od lat jest głównym powodem udzielania wsparcia z pomocy społecznej w Mieście**, a w 2021 roku z tego powodu udzielono pomocy 480 rodzinom. W latach 2019-2021 liczba rodzin zamieszkujących Brodnicę, które zmagają się z problemem ograniczonych możliwości finansowych i zostały z tego powodu objęte wsparciem, uległa wahaniom. W 2021 roku ubóstwo było powodem do udzielenia pomocy i wsparcia mniejszej liczbie rodzin niż w roku poprzednim, jednakże w stosunku do roku 2019 zauważa się wzrost. Udział rodzin zmagających się z ubóstwem w 2021 roku wyniósł 51% rodzin korzystających z pomocy MOPS ogółem, co wskazuje, że co druga rodzina objęta pomocą społeczną dotknięta jest tym problemem.

Wykres 32. Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Rodziny dotknięte ubóstwem są uprawnione do korzystania z szerokiego wachlarza form wsparcia z pomocy społecznej, które umożliwiają im przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej. Jedną z nich są **zasiłki przyznawane na podstawie kryterium dochodowego**. W przypadku zasiłków stałych liczba ich świadczeniobiorców uległa systematycznemu spadkowi – w 2019 roku przyznano je 146 osobom, a w roku 2021 – 126, więc wartość spadkowa wyniosła 14%. W przypadku zasiłku okresowego również zauważalny jest spadek z 434 beneficjentów w 2019 roku do 379 w 2021 roku (spadek o 13%), natomiast liczba osób objętych wsparciem w formie zasiłku celowego w omawianym roku zmniejszyła się z 591 w 2019 roku do 567 w 2021 roku (spadek o 4%).

Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Mieście w latach 2019-2021

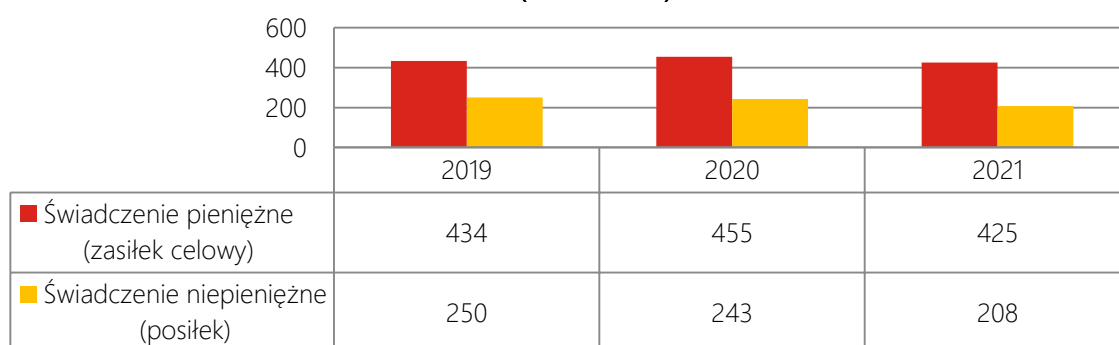
rodzaj zasiłku	2019		2020		2021	
	osoby	kwota	osoby	kwota	osoby	kwota
zasiłek stały	146	775 361	138	733 545	126	691 447
zasiłek okresowy	434	1 123 884	426	1 214 234	379	1 015 541
zasiłek celowy	591	856 015	583	971 170	567	932 248

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program *Posiłek w szkole i w domu* na lata 2019-2023, który zastąpił program *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia wśród dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób z niepełnosprawnościami.

Zdecydowaną większość osób otrzymujących świadczenie pieniężne stanowiły osoby, którym przyznano je w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*, gdyż w 2021 roku było ich 425 i stanowiły one 75% beneficjentów, natomiast w 2020 roku było ich 455 (78%), a w 2019 roku – 434 (73%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważalne jest wahanie w zakresie liczby beneficjentów pieniężnej formy wsparcia w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*, natomiast w przypadku pomocy w formie posiłku nastąpił systematyczny spadek. Świadczenie niepieniężne otrzymało w 2019 roku 25 osób, w 2020 roku – 243 mieszkańców, a w 2021 roku – 208 osób, zatem liczba beneficjentów tej formy wsparcia zmniejszyła się o 42 (17%).

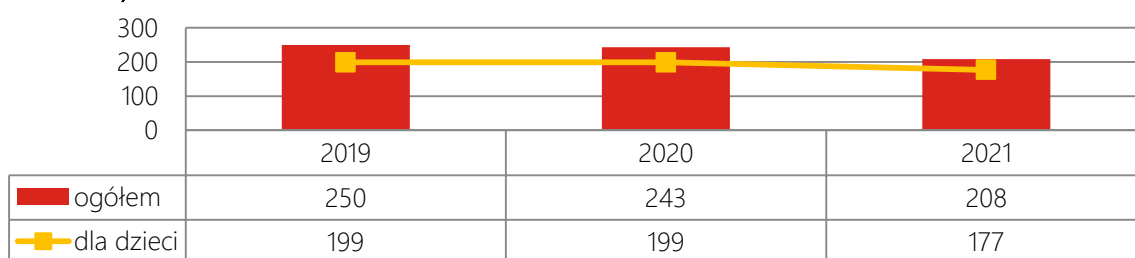
Wykres 33. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego *Posiłek w szkole i w domu* w latach 2019-2021 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Należy zauważyć, że pomoc w zakresie dożywiania mieszkańców Brodnicy w formie niepieniężnej jest kierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży, które są głównymi beneficjentami programu. W ramach tej formy wsparcia, dzieci i młodzież otrzymują ciepłe posiłki na stołówkach szkolnych. W latach 2019-2020 z posiłku skorzystało po 199 dzieci, a w 2021 roku ich liczba zmniejszyła się do 177. W 2019 roku dzieci stanowiły 80% beneficjentów programu, w 2020 roku – 82%, a w 2021 roku – 85%, co wskazuje na wzrost o 5 pp.

Wykres 34. Liczba dzieci objętych wsparciem w formie posiłku w Mieście w latach 2019-2021 (liczba osób)

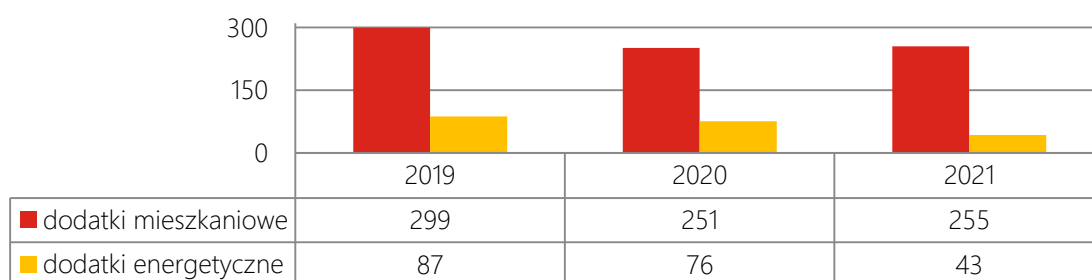

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Wsparcie mieszkańców Miasta odbywa się również w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 (FEAD)** współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, a pomoc mogą otrzymywać osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. W 2021 roku magazynowanie oraz dystrybucja artykułów żywnościowych odbywała się przy współpracy z Brodnickim Centrum Caritas, a Miasto przekazało na ten cel 22 887,30 zł.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków mieszkaniowych ulegała wahaniom, natomiast liczba beneficjentów dodatków energetycznych zmniejszyła się. W 2021 roku wsparcie w formie dodatku mieszkaniowego przyznano 255 gospodarstwom domowym, co w porównaniu do 2019 roku oznacza spadek o 44 (15%), natomiast w przypadku dodatku energetycznego – 43 gospodarstwom, czyli również o 44 mniej (spadek o 51%).

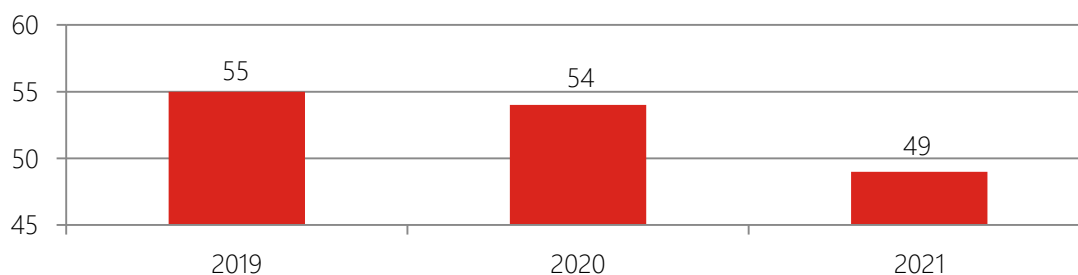
Wykres 35. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Mieście w latach 2019-2021 (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się **problem bezdomności**, który może być zarówno przyczyną, jak i skutkiem ograniczonych możliwości finansowych. W ostatnich latach na obszarze Miasta zmniejszyło się zapotrzebowanie mieszkańców w kryzysie bezdomności na objęcie ich pomocą i wsparciem w ramach pomocy społecznej. W 2019 roku pomoc Ośrodka została udzielona 55 osobom bezdomnym, w 2020 roku – 54 mieszkańcom, natomiast w 2021 roku na terenie Brodnicy przebywało 49 osób zmagających się z brakiem stałego miejsca zamieszkania, którym udzielono pomocy i wsparcia. Liczba beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezdomności w tym okresie zmniejszyła się o 6 osób, czyli o 11%.

Wykres 36. Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w Brodnicy z powodu bezdomności w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

W przypadku zagrożenia bezdomnością lub sytuacji, gdy osoba pozbawiona jest stałego miejsca zamieszkania Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy udziela pomocy w formie schronienia. Na terenie Miasta działalność prowadzi Schronisko dla Osób Bezdomnych i Zagrożonych Bezdomnością „Betania” przy Brodnickim Centrum Caritas, do którego kierowane są osoby zmagające się z kryzysem bezdomności. W placówce zapewniony jest ciepły posiłek, odzież, dostęp do zaplecza sanitarnego oraz środków czystości. Ponadto z osobami w kryzysie bezdomności prowadzona jest szeroka praca socjalna, psychologiczna oraz terapeutyczna w przypadku uzależnienia, które są elementami indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.

W 2021 roku Ośrodek poniósł odpłatność za pobyt 39 mieszkańców Miasta w schronisku dla osób bezdomnych, a koszt tej formy wsparcia wyniósł 146 324 zł. W roku poprzednim pomocy udzielono 47 osobom, natomiast w 2019 roku zaistniała potrzeba umieszczenia 46 osób w placówce zapewniającej schronienie.

Tabela 35. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021 w Mieście

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba osób	46	47	39
kwota świadczeń (zł)	116 787	169 491	146 324

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Dodatkową formą wsparcia dla osób zmagających się z bezdomnością oraz ograniczonymi możliwościami finansowymi jest w Brodnicy **jadłodajnia**, która prowadzona jest przez Centrum Ekonomii Społecznej BONUM.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W MIEŚCIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ obecność problemu ubóstwa, bezdomności oraz wykluczenia społecznego wśród mieszkańców i konieczność udzielania im wsparcia z pomocy społecznej w związku z tym,
- ✓ konieczność umieszczania osób w kryzysie bezdomności w schroniskach i noclegowniach oraz ponoszenie w związku z tym wysokich kosztów,
- ✓ ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ✓ ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych zmagających się z trudnościami finansowymi oraz przyjmowanie przez nie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do wyuczonej bezradności, a także późniejszego „dziedziczenia bezradności”,
- ✓ konieczność prowadzenia aktywnych działań z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób ubogich, w tym tworzenia miejsc pracy, świadczenia poradnictwa, a także udzielanie pomocy finansowej i wzmacniania kompetencji społeczno-zawodowych.

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT, która polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne)

to aspekty wyróżniające na tle innych, tworzą potencjał oraz pozytywny wizerunek instytucji.

Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne)

to aspekty ograniczające sprawność i mogące uniemożliwić rozwój instytucji.

Szanse (zewnętrzne czynniki pozytywne)

to aspekty występujące zewnątrz instytucji, czyli w jej otoczeniu. Tworzą one sprzyjające uwarunkowania dla instytucji, których prawidłowe wykorzystanie może wpłynąć na jej rozwój.

Zagrożenia (zewnętrzne czynniki negatywne)

to aspekty występujące zewnątrz instytucji, czyli w jej otoczeniu. Tworzą one niekorzystne uwarunkowania dla instytucji, a ich zaistnienie może negatywnie wpłynąć na rozwój instytucji oraz jej funkcjonowanie.

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjne położenie Miasta pod względem turystycznym i rekreacyjnym oraz obecność licznych zabytków i parku krajobrazowego.
2. Stosunkowo niska stopa bezrobocia w powiecie.
3. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców i liczby przedsiębiorstw wpisanych do REGON, a także obecność dużych przedsiębiorstw na terenie Miasta.
4. Adekwatna do potrzeb infrastruktura jednostek oświatowych, kulturalnych i sportowych, w tym opieki nad dziećmi do lat 3.
5. Stosunkowo wysokie wyniki z egzaminu maturalnego w 2022 roku osiągnięte przez uczniów z Miasta w porównaniu do ich rówieśników z powiatu i województwa.
6. Dostępność do podstawowej oraz ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
7. Działalność jednostek zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców.
8. Aktywność lokalnych organizacji pozarządowych w obszarze wsparcia mieszkańców, integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych oraz zlecanie im do realizacji zadań publicznych.
9. Obecność podmiotów ekonomii społecznej (np. Centrum Ekonomii Społecznej BONUM).
10. Wysoki wskaźnik pracy socjalnej.
11. Realizacja i popularyzacja programów i projektów rządowych na rzecz wsparcia rodzin i osób w trudnej sytuacji oraz inicjowanie własnych działań wspierających.
12. Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny.
13. Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, a także ich szeroka współpraca w zakresie edukacji, profilaktyki, interwencji i wsparcia osób w kryzysie (MKRPA, MZI, DPR, MOPS, UM).
14. Funkcjonowanie grup wsparcia dla osób z problemem uzależnienia, współuzależnienia i dotkniętych przemocą w rodzinie.
15. Organizowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy, w tym w ramach katalogu programów rekomendowanych.
16. Organizowanie warsztatów z obszaru profilaktyki problemowej dla rodziców i nauczycieli.
17. Świadczenie usług opiekuńczych dla mieszkańców o ograniczonej samodzielności i starszych oraz kierowanie ich do DPS.
18. Prowadzenie pracy socjalnej z beneficjentami MOPS w oparciu o kontrakt socjalny.
19. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspierania osób w kryzysie ubóstwa, m.in. poprzez dostarczanie żywności, prowadzenie jadłodajni oraz schroniska.
20. Prowadzenie akcji informacyjnych i działań prewencyjnych na temat bezpieczeństwa i trzeźwości przez funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa.

SŁABE STRONY

1. Spadek liczby mieszkańców
2. Ujemny przyrost naturalny oraz saldo migracji wewnętrznych.
3. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym zmniejszeniu się grupy osób w wieku produkcyjnym.
5. Widoczna dysproporcja w zakresie bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn.
6. Utrzymujące się wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na pomoc i wsparcie z MOPS.
7. Problem ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia i niepełnosprawności jako główne powody udzielania pomocy rodzinom.
8. Problem niskich kompetencji wychowawczych wśród rodziców skutkujący dezintegracją rodzin.
9. Występowanie problemów w obszarze zapewnienia odpowiedniej opieki dzieciom skutkujące umieszczeniem ich w pieczy zastępczej.
10. Brak rodzin wspierających na terenie Miasta.
11. Obecność problemów związanych ze zdrowiem psychicznym mieszkańców.
12. Wzrost zapotrzebowania na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi wśród mieszkańców.
13. Obecność problemu uzależnień od alkoholu oraz narkomanii w rodzinie.
14. Wzrost liczby osób korzystających z pomocy specjalistów z powodu uzależnień.
15. Konieczność zatrzymywania osób będących pod wpływem alkoholu w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia oraz podejmowania działań wobec nietrzeźwych kierowców.
16. Występowanie przestępstw w obszarze posiadania i sprzedaży narkotyków, w tym wśród osób niepełnoletnich.
17. Wzrost wartości sprzedanego alkoholu na terenie Miasta oraz zwiększanie się dostępności do punktów sprzedaży alkoholu.
18. Konieczność udzielania pomocy rodzinom z powodu przemocy.
19. Występowanie przestępstw w zakresie stosowania przemocy wobec członków rodziny i konieczność podejmowania interwencji domowych przez Policję.
20. Konieczność rozwijania działań na rzecz osób starszych, w szczególności w zakresie dostępu do wsparcia medycznego i usług społecznych integracji społecznej (np. DDP Senior+).
21. Obecność problemu ubóstwa wśród mieszkańców Miasta warunkująca konieczność wspierania ich w ramach programów dożywiania, w szczególności dzieci.
22. Wysoka skala problemu bezdomności.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy i turystyczny Miasta.
2. Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości, w tym rozwijanie i tworzenie podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych.
3. Utworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej.
4. Pozyskanie dodatkowych środków krajowych i unijnych na rozwój usług społecznych.
5. Rozwijanie lokalnego systemu wsparcia oraz świadczenie profesjonalnej pomocy.
6. Zwiększenie liczby placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
7. Utworzenie placówki pobytu dziennego dla osób starszych oraz inicjowanie działań w celu utworzenia świetlicy integracyjnej dla dorosłych osób z niepełnosprawnością, a niepodejmujących terapii w ramach WTZ/ŚDS.
8. Kontynuowanie rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, pedagogów oraz rodziców/opiekunów.
9. Systematyczne podnoszenie kompetencji pracowników instytucji publicznych.
10. Rozwój organizacji pozarządowych oraz ich aktywne funkcjonowanie na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i zmagających się z różnymi trudnościami oraz rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z nimi.
11. Dostęp mieszkańców do informacji o możliwych formach wsparcia.
12. Zwiększenie skuteczności w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
13. Zmniejszenie skali problemów społecznych w rodzinie.
14. Utworzenie Centrum Usług Społecznych w ramach realizacji usług społecznych dla wszystkich mieszkańców Miasta.

ZAGROŻENIA

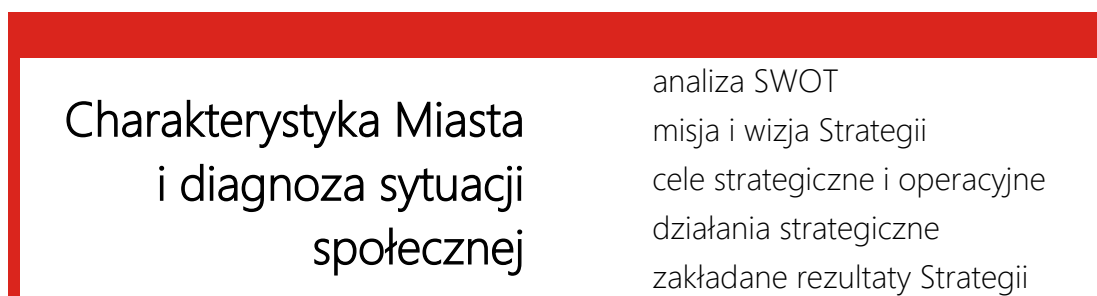
1. Odpływ ludzi młodych z terenu Miasta, m.in. w wyniku migracji zarobkowych.
2. Starzejące się społeczeństwo.
3. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
4. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
5. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności oraz wzrost liczby dzieci w pieczy zastępczej.
6. Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzenia dziecka.
7. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
8. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
9. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
10. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.
11. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
12. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
13. Wzrost zapotrzebowania na pracę subsydiowaną, roboty publiczne i staże.
14. Wzrost skali alkoholizmu oraz jego konsekwencji społeczno-gospodarczych.
15. Wzrost zapotrzebowania na szeroko pojmowane usługi społeczne.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram dotyczących finansowych oraz przepisów wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii jest swoistym obrazem Miasta w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie Miasta została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację głównych obszarów problemowych. Wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym zmierza Miasto.

WIZJA

Lokalna wspólnota Brodnicy to zintegrowane i zaangażowane społeczeństwo, którego członkowie podejmują inicjatywy na rzecz wsparcia innych osób, które doświadczają trudności życiowych. Podejmowane przez lokalne instytucje działania odznaczają się wysoką skutecznością, a osoby w kryzysie, starsze oraz z niepełnosprawnościami mają możliwość pełnej integracji w ramach rozwiniętego lokalnego systemu wsparcia.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030 jest ukierunkowanie realizatorów lokalnej polityki społecznej na rozwiązania w zakresie wsparcia rodzin, osób starszych i z niepełnosprawnościami, dzięki którym możliwa będzie ich odpowiednia integracja społeczna i poprawa funkcjonowania społeczno-zawodowego.

MISJA

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

1. Eliminowanie problemów opiekuńczo-wychowawczych wśród rodzin oraz zwiększenie wiedzy i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.
2. Kreowanie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnościami.
3. Rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie osób doświadczających trudności w związku z sięganiem po substancje uzależniające.
4. Wsparcie osób i rodzin doznających trudności w związku z przemocą oraz prowadzenie pracy z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich.
5. Przywrócenie kompetencji społeczno-zawodowych osobom nieaktywnym zawodowo oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Eliminowanie problemów opiekuńczo-wychowawczych wśród rodzin oraz zwiększenie wiedzy i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie umiejętności rodziców w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Zadania przewidziane do realizacji	Zakładane rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2023-2030	MOPS	Budżet Miasta
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	2023-2030	MOPS	Budżet Miasta
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Miasta.	2023-2030	MOPS, UM, jednostki oświatowe, BDK, MPBP, MKRPA	Budżet Miasta
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.	2023-2030	MOPS, UM, jednostki oświatowe, NGO, PPP, PCPR	Budżet Miasta
Zabezpieczenie finansowe pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci, które nie mogą mieć zapewnionej opieki w rodzinie naturalnej.	2023-2030	MOPS, UM, PCPR, Sąd	Budżet Miasta
Zapewnienie wsparcia dla rodzin, którym ograniczono władzę rodzicielską i prowadzenie z nimi pracy w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	Poprawa funkcjonowania rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.	2023-2030	MOPS, PPP, PCPR	Budżet Miasta
Prowadzenie działalności i organizowanie wydarzeń na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego.	Ograniczenie konieczności umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2023-2030	MOPS, PPP, PCPR	Budżet Miasta

Rozwijanie działalności żłobka samorządowego oraz miejskiego bonu żłobkowego.	Umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia po urodzeniu dziecka.	2023-2030	UM	Budżet Miasta Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia w ramach wdrażanych programów rządowych oraz oddolnych inicjatyw.	Poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin oraz wsparcie ich w opiece i wychowaniu dzieci.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta Budżet Państwa
Inicjowanie działań w celu utworzenia grupy wsparcia dla rodziców/opiekunów z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności i zwiększenie ich wiedzy w zakresie prawidłowego wychowania dzieci.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, PES	Budżet Miasta

Cel operacyjny nr 2

Wzmocnienie integracji rodzin oraz więzi w rodzinach wielopokoleniowych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi oraz instytucjami kulturalno-rekreacyjnymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych i instytucji kulturalno-rekreacyjnych.	2023-2030	MOPS, jednostki oświatowe, MPBP, BDK, OSIR, NGO	Bez kosztów
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	2023-2030	MOPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie wdrażania działań wspierających rodziny oraz zlecanie im zadań publicznych w tym zakresie.	Wzmocnienie więzi rodzinnych i poziomu integracji rodzin przy współpracy międzysektorowej.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, PES	Budżet Miasta
Wspieranie i rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, poprzez zapewnienie alternatywnych form	2023-2030	MOPS, UM, MKRPA, NGO	Budżet Miasta Budżet Państwa

	spędzania czasu wolnego i profilaktykę zachowań ryzykownych.			
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt oraz prowadzenie kół naukowych i sekcji w oparciu o zainteresowania uczniów.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach oraz rozwój zainteresowań naukowych młodych mieszkańców Miasta.	2023-2030	UM, jednostki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym w ramach działalności statutowej jednostek organizacyjnych Miasta, rozwijających zainteresowania.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwój ich zainteresowań oraz wzmocnienie integracji rówieśniczej.	2023-2030	UM, MOPS, MPBP, OSIR, BDK, BCW, jednostki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Rozwinięcie oferty kulturalnej Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Brodnicy, Ośrodka Sportu i Rekreacji w Brodnicy oraz Brodnickiego Domu Kultury.	Zwiększenie dostępności do kreatywnych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz całych rodzin.	2023-2030	UM, MOPS, MPBP, OSIR, BDK, BCW, NGO	Budżet Miasta Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do osób dorosłych oraz rodzin z dziećmi (pikniki, festyny rodzinne, konkursy, wycieczki, warsztaty tematyczne itp.).	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób dorosłych oraz rodzin z dziećmi. Wzrost integracji mieszkańców Miasta oraz wzmocnienie więzi rodzinnych.	2023-2030	UM, MOPS, MPBP, OSIR, BDK, BCW, MKRPA, jednostki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym o siłownię na świeżym powietrzu, ścieżki rowerowe i obiekty małej architektury, skate-parki i pump-tracki.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	2023-2030	UM	Budżet Miasta Budżet Państwa
Inicjowanie działań w celu utworzenia Młodzieżowego Klubu, w ramach którego prowadzone będą pracownie sportowe, edukacyjne, rekreacyjne i integracyjne przy udziale pedagogów i street-workerów.	Zwiększenie infrastruktury miejskiej o placówkę dedykowaną rozwijaniu zainteresowań dzieci i młodzieży. Wsparcie młodych mieszkańców Miasta w prawidłowym rozwoju psychospołecznym.	2023-2030	UM	Budżet Miasta Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin z trudną sytuacją materialną.	2023-2030	UM, MOPS, jednostki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Gratyfikowanie zdolnych uczniów w ramach Stypendiów Burmistrza.	Wsparcie uczniów w rozwoju naukowym, artystycznym i sportowym.	2023-2030	UM	Budżet Miasta
Zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dla uczniów w każdej szkole na terenie Miasta.	Zwiększenie dostępności do pomocy pedagogicznej/psychologicznej dla uczniów w jednostkach oświatowych.	2023-2030	UM, PPP, jednostki oświatowe, NGO	Budżet Miasta
Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Wzmocnienie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży.	2023-2030	UM, MOPS, PPP, MPBP, jednostki oświatowe, NGO	Budżet Miasta
Organizowanie poradnictwa w zakresie kreowania ścieżki kariery dla uczniów w placówkach oświatowych.	Wsparcie uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczącej dalszej ścieżki edukacyjnej/zawodowej.	2023-2030	UM, PUP, jednostki oświatowe, PPP	Budżet Miasta Budżet Państwa
Organizowanie zajęć wyrównawczych dla uczniów mających trudności w nauce, w tym w formie online.	Zapobieganie nasileniu się nierówności społecznych wśród dzieci ze względu na dostęp i jakość edukacji.	2023-2030	UM, jednostki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu rozwinięcie oferty kulturalno-rekreacyjnej dzieciom z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności w dostępie do aktywności rekreacyjno-kulturalnych.	2023-2030	MOPS, UM, MPBP, NGO, jednostki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Organizowanie i finansowanie wycieczek oraz kolonii dla dzieci z rodzin o ograniczonych możliwościach finansowych oraz dotkniętych uzależnieniem/przemocą.	Aktywne animowanie czasu wolnego dla dzieci oraz umożliwienie im integracji w środowisku rówieśniczym.	2023-2030	MOPS, UM, MKRPA, MPBP, BDK, OSIR, NGO, jednostki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Cykliczne organizowanie miejskiej półkolonii profilaktycznej uwzględniającej seanse filmowe, gry terenowe, koncerty, itp. dla dzieci.	Wzmocnienie profilaktyki i organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w czasie przerw w nauce.	2023-2030	MOPS, UM, MKRPA, MPBP, OSIR, BDK, jednostki oświatowe, NGO	Budżet Miasta

Organizowanie szkoleń/warsztatów oraz organizowanie superwizji i wizyt studyjnych rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu	2022	UM, MOPS	Budżet Miasta
	pracownikom instytucji publicznych oraz	2024		
	zwiększenie ich	2026		
	kompetencji	2028		
	i umiejętności.	2030		

CEL STRATEGICZNY NR 2

Kreowanie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny nr 1

Wspieranie samodzielności osób starszych, z niepełnosprawnościami i dotkniętych chorobami psychicznymi w ramach wsparcia środowiskowego.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z NGO prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO oraz wzrost liczby PES w Mieście.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, KS, UTW, PES	Budżet Miasta PFRON Fundusze Europejskie
Kierowanie osób z niepełnosprawnościami ze wskazaniem do terapii na warsztaty terapii zajęciowej, a w przypadku niepełnosprawności umysłowej do środowiskowego domu samopomocy.	Poprawa jakości życia i samodzielności osób z niepełnosprawnościami.	2023-2030	MOPS, UM, PCPR, NGO, PES, ZAZ	Budżet Miasta PFRON
Współpraca z powiatem brodnickim w zakresie kierowania mieszkańców po zakończeniu terapii w WTZ do Zakładu Aktywności Zawodowej w Brodnicy, a także innych podmiotów ekonomii społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności zawodowej wśród osób z niepełnosprawnością.	2023-2030	MOPS, UM, PCPR, NGO, PES	Budżet Miasta PFRON Budżet Państwa

Stworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami i starszych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Wzrost integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnościami.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, MPBP, OSIR, BDK, KS, PCPR, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnościami i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	2023-2030	MOPS	Budżet Miasta Budżet Państwa
Rozwijanie działalności wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego we współpracy z NGO.	Skuteczniejsza i szybsza rehabilitacja oraz proces leczenia mieszkańców Miasta.	2023-2030	MOPS, UM, PCPR, NGO, PES	Budżet Miasta PFRON Budżet Państwa
Kierowanie osób samotnych lub wymagających stałej opieki do Domu Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	2023-2030	MOPS	Budżet Miasta
Organizowanie usług transportowych dla osób z ograniczoną mobilnością, w tym dzieci, do placówek ochrony zdrowia, rehabilitacji i terapii, szkół specjalnych oraz instytucji kulturalno-rekreacyjnych.	Zwiększenie dostępu do oferty kulturalno-rekreacyjnej Miasta osobom niesamodzielnym.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, MPBP, BDK, OSIR, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta
Rozwijanie zasobów mieszkaniowych Miasta w zakresie mieszkań chronionych i wspomaganych skierowanych do osób niesamodzielnym.	Zabezpieczenie sytuacji osób niesamodzielnym w lokalnym środowisku.	2023-2030	UM, MOPS	Budżet Miasta Budżet Państwa
Rozwój form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów poprzez kontynuowanie usług w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” i “Opieka Wytchnieniowa” oraz inicjowanie działań w celu utworzenia świetlicy integracyjnej dla osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób niesamodzielnym oraz ich opiekunów faktycznych.	2023-2030	MOPS, UM, NGO	Budżet Miasta Budżet Państwa PFRON

Informowanie mieszkańców o możliwych formach wsparcia w zakresie likwidacji barier architektonicznych, funkcjonalnych i technicznych.	Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z dostępnych form wsparcia.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, KS, UTW, PES, placówki ochrony zdrowia,	Budżet Miasta PFRON
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych poprzez zwiększenie liczby opiekunek i liczby godzin wsparcia na 1 beneficjenta, a także kontynuowanie projektów w tym zakresie.	Poprawa jakości życia osób wymagających wsparcia w codziennych czynnościach.	2023-2030	MOPS, UM, NGO	Budżet Miasta Budżet Państwa PFRON, Fundusz Solidarnościowy
Utworzenie Dziennego Domu Pobytu „Senior+”.	Zwiększenie dostępu do środowiskowej formy wsparcia dla mieszkańców wymagających wsparcia w codziennych czynnościach.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta Budżet Państwa PFRON

Cel operacyjny nr 2

Aktywizacja osób niesamodzielnych i starszych w lokalnej społeczności oraz ich pełne zaangażowanie w życie społeczno-kulturalne lokalnej społeczności.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie obiektów użyteczności publicznej do możliwości osób o szczególnych potrzebach.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z ograniczoną mobilnością po obiektach w Mieście.	2023-2030	UM, MOPS	Budżet Miasta PFRON Fundusze Europejskie
Adaptacja małej architektury w Mieście do potrzeb i możliwości osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności w Mieście.	2023-2030	UM, MOPS	Budżet Miasta PFRON Fundusze Europejskie
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności osób zależnych i starszych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla osób niesamodzielnych i starszych poprzez wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	2023-2030	UM, MOPS, MPBP, OSIR, BDK NGO, KS, PES, UTW, BCW	Budżet Miasta Fundusze Europejskie

Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.	Wzmocnienie pozytywnych postaw mieszkańców wobec osób niesamodzielnych.	2023-2030	UM, MOPS, MPBP, OSIR, BDK NGO, KS, PES, UTW, BCW, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	2024-2026-2028-2030	UM, MOPS, MPBP, OSIR, BDK NGO, KS, PES, UTW, BCW	Budżet Miasta
Rozwijanie działalności placówek i podmiotów wsparcia dla osób starszych, tj. Klubów Seniora oraz UTW.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	2023-2030	MOPS, UM, KS, UTW, MPBP, BDK, NGO, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa
Kontynuowanie i wdrażanie nowych, lokalnych działań na rzecz integracji osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz świadczenia dla nich usług społecznych.	Wzmocnienie integracji lokalnej społeczności.	2023-2030	MOPS, UM, KS, UTW, MPBP, BDK, NGO, PES, BCW, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Kontynuowanie i wdrażanie regionalnych i krajowych projektów w zakresie ochrony zdrowia osób starszych i z niepełnosprawnościami.	Poprawa bezpieczeństwa i stanu zdrowia osób starszych i z niepełnosprawnościami.	2023-2030	MOPS, UM, KS, UTW, MPBP, BDK, NGO, PES, BCW, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Miasta Budżet Państwa
Utworzenie Miejskiej Rady Seniorów.	Zwiększenie wpływu osób starszych na kreowanie lokalnej polityki senioralnej.	2023	UM	Budżet Miasta

Cel operacyjny nr 3

Objęcie profesjonalną pomocą osób zmagającym się z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie emocjonalnym, a także zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do Środowiskowego Domu Samopomocy w Brodnicy.	Zapewnienie wsparcia środowiskowego osobom z zaburzeniami psychicznymi.	2023-2030	MOPS, UM, PCPR, NGO, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa
Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi	2023-2030	MOPS, UM, NGO, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa

Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	2023-2030	MOPS, UM, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	2024-2026-2028-2030	MOPS, UM, NGO	Budżet Miasta
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży deklarujących problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	2023-2030	MOPS, UM, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w szkołach.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	2023-2030	MOPS, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	2023-2025-2027-2029	MOPS, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Brodnicy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi.	2023-2030	MOPS, PCPR, PUP, Zakład Aktywności Zawodowej	Budżet Miasta Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3

Rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie osób doświadczających trudności w związku z sięganiem po substancje uzależniające.

Cel operacyjny nr 1

Rozwój i deinstytucjonalizacja lokalnego systemu wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniem..

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	2023-2030	MOPS	Budżet Miasta

Rozwijanie działalności DPR, a także świadczenie wsparcia terapeutycznego, socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego osobom w kryzysie uzależnienia.	Dostęp do profesjonalnej pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	2023-2030	MOPS, UM, MKRPA	Budżet Miasta
Rozwijanie i popularyzowanie wśród mieszkańców działalności grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych, dotkniętych przemocą w rodzinie oraz po ukończeniu terapii odwykowej.	Zapewnienie dostępu do pomocy dla osób dotkniętych kryzysem oraz poprawa ich funkcjonowania.	2023-2030	MOPS, UM, MKRPA, NGO	Budżet Miasta
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	2023-2030	MOPS, UM, MKRPA	Budżet Miasta
Wspieranie działań placówek leczenia odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	2023-2030	MKRPA, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, m.in. w zakresie wdrażania ponadpodstawowych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych.	Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii.	2023-2030	MKRPA, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta
Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	2023-2030	MKRPA	Budżet Miasta

Organizowanie szkoleń dla członków MKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, funkcjonariuszy policji, pracowników DPR, MZI) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym szkolenie ich na realizatorów programów profilaktycznych.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	2023-2030	MKRPA, MOPS, KPP, MZI, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Udział w konferencjach z zakresu problemu uzależnień dla specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie tego problemu.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.	2023-2030	MKRPA, MOPS, KPP, MZI, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Organizowanie cyklicznych superwizji dla osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemów uzależnień.	Wzrost skuteczności podejmowanych przez specjalistów działań.	2023-2030	MKRPA, MOPS, KPP, MZI, placówki ochrony zdrowia, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Inicjowanie działań w celu utworzenia Centrum Integracji Społecznej w Mieście i kierowanie do uczestnictwa w zajęciach osób po zakończonym leczeniu w placówce leczenia uzależnienia.	Umożliwienie osobom po leczeniu odwykowym wzmocnienie swoich kompetencji i podjęcie zatrudnienia.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, PES	Budżet Miasta

Cel operacyjny nr 2

Wzmocnienie postaw abstyntenckich wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kontynuowanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, KBdSPN, IPIiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2023-2030	MKRPA, MOPS, jednostki oświatowe	Budżet Miasta

Kontynuowanie w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych z uwzględnieniem zagadnień dotyczących uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki, w tym zajęć sportowych.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2023-2030	MKRPA, jednostki oświatowe, OSIR, BDK, BCW, MPBP, NGO	Budżet Miasta
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	2023-2030	MOPS, MKRPA	Budżet Miasta
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z sprzedaży alkoholu nieletnim.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży.	2023-2030	MKRPA, MOPS	Budżet Miasta
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców oraz nauczycieli dotyczących profilaktyki uzależnień i zachowań ryzykownych wśród dzieci.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców oraz nauczycieli na temat uzależnień.	2023-2030	MOPS, MKRPA, jednostki oświatowe	Budżet Miasta

Cel operacyjny nr 3

Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie szkodliwości substancji psychoaktywnych dla zdrowia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Wdrażanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu wskazanie konsekwencji spożywania alkoholu, w szczególności przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod jego wpływem.	Ograniczenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	2023-2030	MKRPA	Budżet Miasta
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	2023-2030	MKRPA, MOPS, UM, KS, UTW, BCW, KPP OSIR, MPBP, NGO, MZI, PES, DPS, ŚDS, WTZ, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta

Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń w celu promocji zdrowego stylu życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	2023-2030	MKRPA, MOPS, UM, KS, UTW, BCW, KPP OSIR, MPBP, NGO, PES, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta
Upowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z uzależnień oraz informacji o miejscach, w których można znaleźć profesjonalną pomoc na terenie Miasta poprzez dystrybucję ulotek w miejscach publicznych oraz publikowanie artykułów na stronach internetowych.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat problemu uzależnień oraz miejsc wsparcia na terenie Miasta.	2023-2030	MKRPA, UM, MOPS, MZI, PES, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, lokalne media	Budżet Miasta
Opracowanie i dystrybucja lokalnego przewodnika po miejscach pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych różnymi problemami.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat miejsc i form wsparcia na terenie Miasta.	2023-2030	UM, MOPS	Budżet Miasta
Monitorowanie miejsc publicznych, w celu ograniczenia skali spożycia alkoholu przez mieszkańców w miejscach publicznych.	Spadek liczby incydentów i przestępstw w Mieście związanych ze spożyciem alkoholu.	2023-2030	KPP, UM, MKRPA	Budżet Miasta Budżet Państwa
Podjęcie interwencji wobec osób spożywających alkohol w miejscach publicznych, m.in. zatrzymywanie ich w pomieszczeniach policyjnych, izbach wytrzeźwień oraz odwożenie niepełnoletnich do domów rodzinnych.	Ograniczenie skali problemowego spożycia alkoholu w przestrzeni publicznej.	2023-2030	KPP, UM, MKRPA	Budżet Miasta Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 4

Wsparcie osób i rodzin doświadczających trudności w związku z przemocą oraz prowadzenie pracy z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich.

Cel operacyjny nr 1

Świadczenie specjalistycznej pomocy rodzinom i osobom zmagającym się z problemem przemocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doświadczającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Wzrost liczby rodzin, w których zakończył się problem przemocy.	2023-2030	MOPS, MKRPA, KPP, MZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet Miasta
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2023-2030	MOPS, UM, MKRPA, MZI, MPBP, OSIR, BDK, PES	Budżet Miasta
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie prawa regulującego problem przemocy w rodzinie oraz procedurę „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	2023-2030	MOPS, MKRPA, KPP, MZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Budżet Miasta Budżet Państwa
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	Poprawa funkcjonowania rodzin z problemem przemocy.	2023-2030	MOPS, NGO	Budżet Miasta
Kierowanie osób doświadczających przemocy w rodzinie do PCPR w celu zapewnienia im schronienia.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	2023-2030	MOPS, MKRPA, MZI, PCPR, NGO, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa
Umieszczanie dzieci doświadczających przemocy w pieczy zastępczej.	Zapewnienie dzieciom doświadczającym przemocy bezpieczeństwa i schronienia.	2023-2030	MOPS, MKRPA, MZI, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta Budżet Państwa

Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	2023-2030	MOPS, MKRPA, MZI	Budżet Miasta
Rozwijanie i popularyzowanie działalności grupy wsparcia dla osób współzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie.	Zapewnienie mieszkańcom w kryzysie przemocy samopomocowej formy wsparcia.	2023-2030	MOPS, MKRPA, MZI	Budżet Miasta
Cykliczne organizowanie warsztatów korekcyjno-edukacyjnych dla osób dorosłych doświadczających przemocy w rodzinie.	Zwiększenie wiedzy na temat problemu przemocy i form wsparcia wśród osób uwikłanych w przemoc.	2023-2030	MOPS, MZI	Budżet Miasta

Cel operacyjny nr 2

Intensyfikacja oddziaływań profilaktycznych oraz edukacji publicznej w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	2022 2024 2026 2028 2030	MOPS, KPP, MKRPA, MZI, MPBP, PPP, UTW, KS, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy.	2023-2030	MOPS, KPP, MKRPA, MZI, MPBP, PPP, UM, PCPR, MPBP, UTW, KS jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta

Realizacja działań edukacyjnych wśród mieszkańców wskazujących pożądane zachowania w przypadku zaobserwowania przemocy.	Wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na przejawy przemocy w rodzinie.	2023 2025 2027 2029	MOPS, MKRPA, MZI, KPP, UM, PCPR, PPP, MPBP, KS, UTW, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2023- 2030	MKRPA, MZI, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Utworzenie bazy podmiotów pomocy i wsparcia w przypadku sytuacji kryzysowej oraz opublikowanie jej na stronach internetowych Miasta wraz z artykułami dotyczącymi problemu przemocy w rodzinie.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie problemu przemocy w rodzinie i dostępnych w Mieście oraz powiecie miejsc wsparcia.	2023- 2030	UM, MOPS, MZI	Budżet Miasta

CEL STRATEGICZNY NR 5

Przywrócenie kompetencji społeczno-zawodowych osobom nieaktywnym zawodowo oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny nr 1

Ograniczenie skali bezrobocia na lokalnym rynku pracy oraz zwiększenie kompetencji zawodowych osób pozostających bez pracy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z PUP w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych.	2023- 2030	MOPS, PUP	Budżet Miasta Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z PUP w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców biorących udział w aktywnych formach aktywizacji zawodowej.	2023- 2030	MOPS, PUP	Budżet Miasta Budżet Państwa

Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	2023-2030	MOPS, PUP, UM	Budżet Miasta
Inicjowanie działań w celu utworzenia Centrum Integracji Społecznej.	Zwiększenie kompetencji osób bezrobotnych.	2023-2030	MOPS, UM, PUP, Wojewódzki Urząd Pracy	Budżet Miasta Budżet Państwa
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na zatrudnienie, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	2023-2030	MOPS	Budżet Miasta
Podjęcie współpracy z NGO i PES oraz inicjowanie powstawania nowych podmiotów prowadzących działalność na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Zwiększenie dostępności do pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa
Współpraca z PCPR w celu kierowania osób, które ukończyły terapię w WTZ do pracy w podmiotach ekonomii społecznej (Zakład Aktywności Zawodowej).	Zwiększenie dostępności do miejsc pracy dla osób w trudnej sytuacji życiowej i z niepełnosprawnością.	2023-2030	MOPS, UM, PCPR, NGO	Budżet Miasta Budżet Państwa
Prowadzenie poradnictwa zawodowego i warsztatów z kreowania ścieżki kariery wśród uczniów.	Zwiększenie przedsiębiorczości i przyszłej aktywności zawodowej uczniów.	2023-2030	UM, PUP, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Miasta

Cel operacyjny nr 2

Intensyfikacja działań w zakresie integracji społecznej osób dotkniętych ubóstwem lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa, m.in. poprzez działalność świetlic szkolnych.	Objęcie dzieci kompleksową opieką i wsparciem oraz zmniejszanie nierówności społecznych między uczniami.	2023-2030	MOPS, UM, MPBP, placówki oświatowe	Budżet Miasta

Kontynuowanie i wdrażanie programów i projektów społecznych zmniejszających nierówności społeczne.	Zmniejszenie nierówności społecznych wśród mieszkańców.	2023-2030	MOPS, UM, PUP	Budżet Miasta Budżet Państwa
Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania ubóstwa.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie dostępnych w Mieście form pomocy.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego, walki z ubóstwem i głodem, w tym wśród dzieci.	Zmniejszenie się skali ubóstwa oraz głodu w Mieście.	2023-2030	MOPS, UM, NGO	Budżet Miasta
Popularyzowanie wśród mieszkańców idei wolontariatu na rzecz mieszkańców Miasta będących w potrzebie.	Wzmocnienie lokalnej solidarności mieszkańców.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, PES, jednostki oświatowe	Budżet Miasta
Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problemem ubóstwa.	Wzmocnienie pozycji osób z problemem ubóstwa na lokalnym rynku pracy.	2023-2030	MOPS, UM, PUP, NGO	Budżet Miasta Budżet Państwa
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Poprawa sytuacji materialnej osób zmagających się z ograniczonymi środkami i możliwościami.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie posiłków.	Poprawa warunków życia osób z problemem ubóstwa.	2023-2030	MOPS, UM, PES, NGO	Budżet Miasta Budżet Państwa
Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych oraz posiłków w szkole.	Wsparcie dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach o ograniczonych zasobach.	2023-2030	MOPS, UM, jednostki oświatowe, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa

Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Zwiększenie możliwości finansowych rodzin zamieszkujących Miasto.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta Budżet Państwa
Udzielanie rodzinom z trudnościami finansowymi dodatków mieszkaniowych i energetycznych.	Wsparcie rodzin niewydolnych finansowo.	2023-2030	MOPS	Budżet Miasta Budżet Państwa
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kierowania osób pozbawionych stałego miejsca zamieszkania do placówek zapewniających schronienie osobom bezdomnym.	Zabezpieczenie sytuacji lokalowej osób bezdomnych.	2023-2030	MOPS, UM, NGO, PES	Budżet Miasta Budżet Państwa
Kierowanie osób bezdomnych wymagających specjalistycznego wsparcia do schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.	Zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia osobom dotkniętym bezdomnością.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia materialnego dla osób bezdomnych.	Poprawa sytuacji socjalnej osób bezdomnych.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta Budżet Państwa
Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy oraz monitorowanie jej skali.	Wzrost świadomości osób bezdomnych w zakresie możliwych form wsparcia.	2023-2030	MOPS, UM	Budżet Miasta

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom pojawiającym się w świetle zmian prawnych.

Strategia zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Mieście. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależeć będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 36. Harmonogram wdrażania strategii

<i>Etap</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Termin realizacji</i>
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Brodnicy o przyjęciu do realizacji <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030</i>	IV kwartał 2022 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2023 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring Strategii oraz ewentualna aktualizacja zadań.	Do końca II kwartału po zakończeniu roku w częstotliwości co 2 lata, tj. w 2025, 2027 i 2029
Etap IV	Podsumowanie i ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Miasta, w tym z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- ➔ budżet Wojewody,
- ➔ budżet Samorządu Województwa,
- ➔ Fundusz Pracy,
- ➔ projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- ➔ środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ➔ środki z Funduszu Solidarnościowego,
- ➔ środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ➔ środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- ➔ środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Miasta. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Miasto oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Brodnicy na lata 2023-2030 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2020-2021, która została opracowana na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe, tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. W obszarze *rodzina* (dział 855) od 2022 roku kwota została pomniejszona o świadczenia 500+ z powodu przekazania realizacji zadania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W prognozie na lata 2022-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy.

Tabela 37. Finansowanie działań w obszarze polityki społecznej w latach 2020-2021 oraz prognoza na lata 2022-2030 w Brodnicy

rok	<i>ochrona zdrowia (dział 851)</i>	<i>pomoc społeczna i pozostałe działania w tym obszarze (dział 852 i 853)</i>	<i>edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)</i>	<i>rodzina (dział 855)</i>	<i>ogółem</i>
2020	634 012 zł	9 671 754 zł	294 641 zł	46 569 241 zł	57 169 648 zł
2021	712 181 zł	10 129 313 zł	344 952 zł	46 845 655 zł	58 032 101 zł
PROGNOZA					
2022	729 986 zł	10 382 546 zł	353 576 zł	13 994 801 zł	25 460 908 zł
2023	748 235 zł	10 642 109 zł	362 415 zł	14 344 671 zł	26 097 431 zł
2024	766 941 zł	10 908 162 zł	371 476 zł	14 703 288 zł	26 749 867 zł
2025	786 115 zł	11 180 866 zł	380 762 zł	15 070 870 zł	27 418 613 zł
2026	805 767 zł	11 460 388 zł	390 282 zł	15 447 642 zł	28 104 079 zł
2027	825 912 zł	11 746 898 zł	400 039 zł	15 833 833 zł	28 806 681 zł
2028	846 559 zł	12 040 570 zł	410 040 zł	16 229 679 zł	29 526 848 zł
2029	867 723 zł	12 341 584 zł	420 291 zł	16 635 421 zł	30 265 019 zł
2030	889 416 zł	12 650 124 zł	430 798 zł	17 051 306 zł	31 021 644 zł

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych zadań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla lokalnej polityki. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Dyrektor MOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Dyrektor MOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Miastem (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne), lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Miasta, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Miasta, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- ➔ możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- ➔ informacja o postępach wdrażania Strategii;
- ➔ współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- ➔ informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

MONITORING I EWALUACJA

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Policji, PUP, ze sprawozdań MOPS, MKRPA, MZI, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt

w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowana będzie przez MOPS i przedstawiona Burmistrzowi oraz Radzie Miejskiej w Brodnicy w II kwartale po zakończeniu każdego roku.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi lokalnemu do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Mieście, a także będzie pomocnym narzędziem w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Brodnicy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów.

Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, czyli z 2021 roku, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 38. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Eliminowanie problemów opiekuńczo-wychowawczych wśród rodzin oraz zwiększenie wiedzy i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2030 roku)</i>
Liczba asystentów rodziny.	4	do 6
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny.	65	do 90
Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.	629	do 900
Liczba rodzin objętych pracą socjalną.	282	do 500
Wskaźnik pracy socjalnej.	123,6%	powyżej 140%
Liczba Klubów Młodzieżowych.	0	do 1
Wskaźnik deprivacji lokalnej.	3,34%	poniżej 3,0%
Liczba rodziców objętych warsztatami i zajęciami wzmacniającymi kompetencje wychowawcze.	79	powyżej 150
Liczba rodzin wspierających.	0	do 5

Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS.	9%	poniżej 10%
Liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych.	65	do 50
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.	18%	poniżej 14%
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia „Za Życiem”.	2	do 5
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	6	poniżej 10
Liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą z powodu powrotu do rodziny naturalnej.	1	do 10

Kreowanie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnościami.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2030 roku)</i>
Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	104	powyżej 150
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w ramach dodatkowej działalności Miasta, np. projektów.	32	powyżej 60
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.	21,7%	poniżej 24,0%
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie beneficjentów MOPS.	14%	poniżej 20%
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS.	42%	poniżej 40%
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS.	31%	poniżej 25%
Liczba Klubów Seniora.	1	do 3
Liczba Uniwersytetów Trzeciego Wieku.	1	do 1
Liczba dziennych domów pobytu dla osób starszych.	0	do 2
Liczba osób przebywających w DPS.	45	do 60
Liczba działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	0	do 5
Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	34	do 50
Liczba miejsc w Środowiskowych Domach Samopomocy w Mieście.	50	powyżej 80

Rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie osób doświadczających trudności w związku z sięganiem po substancje uzależniające.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2029 roku)</i>
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS.	8%	poniżej 10%
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS.	0,3%	do 1%
Liczba sprzedawców napojów alkoholowych objętych szkoleniami.	0	do 60
Liczba członków MKRPA objętych szkoleniami.	0	do 6
Liczba osób objętych pomocą Działu Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy.	329	powyżej 400
Liczba uczniów uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych.	2 174	powyżej 2 500
Liczba nauczycieli uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych.	95	powyżej 120
Liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych.	48	powyżej 100
Liczba dzieci uczestniczących w koloniach i obozach z programem socjoterapeutycznym/zajęć profilaktycznych.	0	powyżej 30
Wartość sprzedanego w Mieście alkoholu przypadająca na jednego pełnoletniego mieszkańca.	2 073,05 zł	do 2 000 zł
Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu.	300	powyżej 320
Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, ich rodzin, dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym.	0	do 1
Liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych i po zakończeniu leczenia odwykowego.	4	do 5
Liczba grup wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz dzieci, których bliscy dotknięci są chorobą alkoholową (AI-Ateen).	0	do 2

Wsparcie osób i rodzin doświadczających trudności w związku z przemocą oraz prowadzenie pracy z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2029 roku)</i>
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS.	0,7%	poniżej 2%
Liczba dzieci objętych zajęciami opiekuńczo-wychowawczymi z zakresu profilaktyki przemocy.	0	do 700
Liczba utworzonych grup roboczych.	83	do 100
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	162	do 150
Liczba dzieci doświadczających przemocy w rodzinie.	11	poniżej 10
Udział zakończonych procedur NK z powodu ustania przemocy w ogóle zamkniętych.	69%	powyżej 80%
Liczba kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.	5	do 10
Liczba przyjęć w Dziale Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy w związku z przemocą w rodzinie.	290	do 400
Liczba interwencji policyjnych w domach w związku z podejrzeniem występowania przemocy.	88	poniżej 120
Liczba stwierdzonych przestępstw w związku z psychicznym lub fizycznym znęcaniem się nad rodziną.	12	poniżej 20
Liczba telefonów zaufania dla osób dotkniętych przemocą.	1	1
Liczba psychologów w Dziale Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy.	1	1

Przywrócenie kompetencji społeczno-zawodowych osobom nieaktywnym zawodowo oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2029 roku)</i>
Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Miasta w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	57%	poniżej 50%
Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.	58%	poniżej 50%
Udział bezrobotnych mieszkańców do 30 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	26%	poniżej 20%
Liczba bezrobotnych mieszkańców Miasta zarejestrowanych w PUP.	652	poniżej 550

Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin.	39%	poniżej 30%
Liczba Centrów Integracji Społecznej w Mieście.	0	do 1
Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi.	22	do 80
Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania w formie posiłku.	208	do 200
Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłku.	425	do 350
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS.	51%	poniżej 40%
Udział osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności w ogóle objętych wsparciem.	1,2%	do 2%
Liczba osób, którym udzielono schronienia.	39	do 50
Liczba podmiotów ekonomii społecznej realizujących zadania w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	1	do 3
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych.	255	do 200
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków energetycznych.	43	do 40
Liczba osób korzystających z zasiłku stałego.	126	do 200
Liczba osób korzystających z zasiłku okresowego.	379	do 300
Liczba osób korzystających z zasiłku celowego.	567	do 500

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest odpowiedzią Gminy Miasta Brodnicy na zidentyfikowane problemy i potrzeby społeczne. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, ale także wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, osób z niepełnosprawnościami, seniorów, systemu ochrony zdrowia oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, rozwinięcie infrastruktury wsparcia, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych, jak też w efekcie panującej pandemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do znaczącej poprawy jakości życia mieszkańców Brodnicy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Miasta, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

---

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
3. <https://poradnik.ngo.pl/>
4. <https://psychiatriapolska.pl>
5. <https://www.google.com/maps/>
6. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy za lata 2019-2021.
7. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
8. Gryffin, R. W., Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa 2004.
9. Oniszczyk, J., Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
10. Staręga-Piasek, J., Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
11. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
12. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
13. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
14. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021.
15. Raport o Stanie Miasta za lata 2019-2021.
16. Sprawozdanie z działalności MOPS w Brodnicy za lata 2019-2021.
17. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021.
18. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021.
19. Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Brodnicy na lata 2016-2022 za lata 2019-2021.
20. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
21. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Brodnicy na tle Polski	13
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Brodnicy według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)	18
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie Miasta alkoholu w latach 2019-2021.....	50
Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego	79

SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	6
Tabela 2. Saldo migracji w Mieście w latach 2019-2021.....	14
Tabela 3. Przyrost naturalny w Mieście i w powiecie brodnickim w latach 2019-2021.....	15
Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności Brodnicy w latach 2019-2021	15
Tabela 5. Liczba udzielonych porad zdrowotnych na terenie Mieście w latach 2019-2021.....	21
Tabela 6. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2021 roku – liczba rodzin i ich członków	25
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek w latach 2019-2021.....	26
Tabela 8. Typy rodzin, którym udzielono świadczenia w 2021 roku	28
Tabela 9. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczeń wychowawczych oraz ich koszt na przestrzeni lat 2019-2021.....	29
Tabela 10. Liczba wniosków i dzieci objętych świadczeniem „Dobry Start” oraz ich koszt na przestrzeni lat 2019-2020	30
Tabela 11. Liczba oraz koszt świadczeń „Za życiem” na przestrzeni lat 2019-2021.....	30
Tabela 12. Świadczenia alimentacyjne w Mieście w latach 2019-2021	31
Tabela 13. Statystyki dotyczące rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny na przestrzeni lat 2019-2021.....	33
Tabela 14. Charakterystyka rodzin objętych pracą asystentów rodziny w związku z odebraniem dziecka i umieszczeniem go w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2019-2021	33
Tabela 15. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i odpłatność Miasta za to zadanie w latach 2019-2021	34
Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2019-2021	37
Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2021.....	37
Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2019-2021.....	37
Tabela 19. Specjalny zasiłek opiekuńczy w latach 2019-2021.....	37
Tabela 20. Działania funkcjonariuszy policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021.....	44
Tabela 21. Przestępstwa ujawnione przez funkcjonariuszy policji w latach 2019-2021	45
Tabela 22. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy wobec osób uzależnionych i członków ich rodzin w latach 2019-2021	46

Tabela 23. Liczba osób biorących udział w programach z katalogu rekomendowanych działań profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej w Brodnicy na przestrzeni lat 2019-2021	49
Tabela 24. Dane dotyczące działań MZI i grup roboczych w latach 2019-2021.....	54
Tabela 25. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grup roboczych w latach 2019-2021.....	55
Tabela 26. Podmioty, które wszczęły procedurę Niebieskie Karty w latach 2019-2021.....	56
Tabela 27. Dane statystyczne dotyczące działań MKRPA w stosunku do osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.....	58
Tabela 28. Liczba przyjęć w Dziale Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy w związku z przemocą w latach 2019-2021.....	58
Tabela 29. Liczba porad dla osób stosujących i doświadczających przemocy w latach 2019-2021.....	59
Tabela 30. Usługi opiekuńcze w ramach projektu <i>Opieka 75+</i> w latach 2019-2021.....	64
Tabela 31. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021	64
Tabela 32. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2019-2021.....	68
Tabela 33. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Miasta w latach 2019-2021 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)	69
Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Mieście w latach 2019-2021.....	71
Tabela 35. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021 w Mieście.....	74
Tabela 36. Harmonogram wdrażania strategii	100
Tabela 37. Finansowanie działań w obszarze polityki społecznej w latach 2020-2021 oraz prognoza na lata 2022-2030 w Brodnicy	102
Tabela 38. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	104

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta z podziałem na płeć w latach 2019-2021.....	14
Wykres 2. Stopa bezrobocia w powiecie brodnickim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku)	16
Wykres 3. Liczba osób pracujących w Mieście w latach 2019-2021.....	17
Wykres 4. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście w latach 2019-2021	17
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021.....	18
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2019-2021	18
Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku uczniów z terenu Miasta, powiatu oraz województwa	19
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Mieście w latach 2019-2021	24
Wykres 9. Wskaźnik deprywacji lokalnej w Mieście w latach 2019-2021.....	24
Wykres 10. Wskaźnik pracy socjalnej w Mieście na przestrzeni lat 2019-2021.....	26
Wykres 11. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021.....	29
Wykres 12. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2021.....	32

Wykres 13. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021	36
Wykres 14. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2019-2021	41
Wykres 15. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021.....	43
Wykres 16. Liczba przyjęć w ramach poszczególnych form wsparcia świadczonych przez Dział Poradnictwa Rodzinnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy w latach 2019-2021	48
Wykres 17. Liczba rodziców oraz nauczycieli uczestniczących w zajęciach i warsztatach dotyczących profilaktyki problemowej w latach 2019-2021.....	50
Wykres 18. Wartość sprzedanego na terenie Miasta alkoholu na 1 pełnoletniego mieszkańca w latach 2019-2021	51
Wykres 19. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Mieście w latach 2019-2021.....	51
Wykres 20. Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2019-2021	51
Wykres 21. Liczba rodzin korzystających w formie zasiłków z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2019-2021	54
Wykres 22. Liczba rodzin objętych procedurą <i>Niebieskie Karty</i> w latach 2019-2021.....	56
Wykres 23. Liczba zakończonych procedur <i>Niebieskie Karty</i> w latach 2019-2021.....	57
Wykres 24. Liczba interwencji domowych Policji w Mieście w latach 2019-2021.....	59
Wykres 25. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Brodnicy, województwie kujawsko-pomorskim i Polsce na w latach 2019-2021	62
Wykres 26. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021.....	63
Wykres 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2021	63
Wykres 28. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021	67
Wykres 29. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021.....	68
Wykres 30. Mieszkańcy Brodnicy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019-2021 (stan na koniec roku).....	69
Wykres 31. Osoby długotrwale bezrobotne w Brodnicy w latach 2019-2021.....	70
Wykres 32. Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2019-2021.....	71
Wykres 33. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego <i>Posiłek w szkole i w domu</i> w latach 2019-2021 (liczba osób).....	72
Wykres 34. Liczba dzieci objętych wsparciem w formie posiłku w Mieście w latach 2019-2021 (liczba osób)	72
Wykres 35. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Mieście w latach 2019-2021 (liczba rodzin).....	73
Wykres 36. Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w Brodnicy z powodu bezdomności w latach 2019-2021	73

